

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
BAKİ DÖVLƏT UNİVERSİTETİ

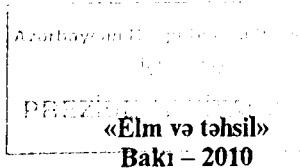
İRADƏ ŞƏMSİZADƏ
İRADƏ MƏHƏRRƏMOVA

TÜRK ƏDƏBİYYATINDAN SEÇMƏLƏR

(Türkdilli tələbələr üçün dərs vəsaiti)

*Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin
Elmi-Metodik Şurasının Azərbaycan dili və
ədəbiyyatı bölməsinin qərarına əsasən çap
olunur (07.04.2010-cu il, protokol №8).*

- 3244 -

Müəlliflər: **İ.İ.Şəmsizadə**
filologiya elmləri namizədi

İ.A.Məhərrəmov

Elmi redaktor: **prof. Ə.A.Rəsulov**
filologiya elmləri doktoru

Rəyçilər: **prof. R.Ə.Rüstəmov**
filologiya elmləri doktoru

dos. R.İ.Quliyeva
filologiya elmləri namizədi

X.B.Hümmətova
filologiya elmləri üzrə fəlsəfə doktoru

dos. B.Osmanlı
filologiya elmləri namizədi

“Türk ədəbiyyatından seçmələr” dərs vəsaiti də Türkiyə Cümhuriyyətindən gələn tələbələrin Azərbaycan dilini daha yaxşı mənimsəməsi məqsədi ilə tərtib olunmuşdur. Vəsaitin təqdirəlayiq hallarından biri kimi seçilmiş materialların həm də Klassik Azərbaycan ədəbiyyatından olmasıdır ki, bu da öz növbəsində xarici tələbələrin eyni zamanda Azərbaycan dühaları ilə tanışlığına da yardım edəcəkdir. Dərs vəsaitində mətnlərin sonunda və kitabın axırında lüğətin verilməsi tələbələrin tərcümə işinə böyük yardım edəcəkdir.

Dərs vəsaiti çap olunmaq üçün hazırdır.

4702000000
N – 098 – 2010 **qrifli nəşr**

© «Elm və təhsil» 2010

AZƏRBAYCAN

Söz: Əhməd Cavad

Musiqi: Üzeyir Hacıbəyov

Azərbaycan! Azərbaycan!
Ey qəhrəman övladın şanlı Vətəni!
Səndən ötrü can verməyə cümlə hazırız!
Səndən ötrü qan tökməyə cümlə qadiriz!
Üçrəngli bayrağınla məsud yaşa!

Minlərlə can qurban oldu,
Sinən hər bə meydan oldu!
Hüququndan keçən əsgər,
Hərə bir qəhrəman oldu!

Sən olasan gülüstan,
Sənə hər an can qurban!
Sənə min bir məhəbbət
Sinəmdə tutmuş məkan!

Namusunu hifz etməyə,
Bayrağını yüksəltməyə
Cümlə gənclər müştəqdir!
Şanlı Vətən! Şanlı Vətən!
Azərbaycan! Azərbaycan!

İSTİKLAL MARŞI

Mehmet Akif Ersoy

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.
Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celal?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal...
Hakkıdır, hakk'a tapan, milletimin istiklal!
Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.
Garbın afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
'Medeniyet!' dediğin tek dişi kalmış canavar?
Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma, sakın.
Siper et gövdeni, dursun bu hayasızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.
Bastığın yerleri 'toprak!' diyerek geçme, tanı:
Düşün altında binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.
Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?

Şuheda fişkırarak toprağı sıksan, şuheda!
Canı, cananı, bütün varımı alsın da hüda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.
Ruhumun senden, ilahi, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne namahrem eli.
Bu ezanlar-ki şahadetleri dinin temeli,
Ebedi yurdumun üstünde benim inlemeli.
O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerihamdan, ilahi, boşanıp kanlı yaşım,
Fıskırır ruh-i mücerred gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arsa değer belki başım.
Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilal!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helal.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlal:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, hakk'a tapan, milletimin istiklal!

**Ana dilimiz müstəqil Azərbaycanın,
Azərbaycan xalqının ən böyük sərvətidir.**

H.Əliyev

**Halk Eğitiminin alanı toplum kadar geniş, ha-
yat kadar çeşitlidir. Bu manada halk, eğitim bir lüks
değil, bireylerin toplumsal mutluluğu için yerine ge-
tirilmesi gereken bir hizmettir.**

M.K.Atatürk

ÖN SÖZ

Bu gün türk dilləri ailəsinin ən böyük qolunu təşkil edən Türkiyə türkcəsinin tam obyektiv və elmi şəkildə öyrənilməsinə şərait yaranmışdır. Sözsüz ki, belə bir şəraitdə Türkiyə türkcəsinin qohum dillərdən tərcümə nəzəriyyəsi və təcrübəsi müstəvisində Azərbaycan dili ilə qarşılaşdırılmalı-müqayisəli şəkildə araşdırılması da xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bu son dərəcə mürəkkəb prosesin öyrənilməsi, iki yaxın qohum dilin ümumi və fərqli cəhətlərinin elmi-nəzəri tədqiqi, bu fərqlərin türkcədən azəricəyə şifahi və yazılı tərcümə işində meydana çıxardığı çətinliklərin müəyyənləşdirilməsi Türkiyə türkcəsi mütəxəssislərinin qarşısında duran aktual problemlərdəndir.

Türk xalqlarının rahat bir şəkildə ünsiyyət qura bilmələri üçün Ortaq türk dili formalaşdırmağın daha doğru olacağı qənaəti yarandı. Bu məqsədlə təcili olaraq türk dillərinin müxtəlif sahələrə aid müştərək terminlərinin yaradılması və terminoloji sözlüklərin hazırlanması, türk dillərinin ortağ ikidilli (azəricə-türkcə, qazaxca-türkcə, türkcə-özbəkçə və s. kimi) və çoxdilli lüğətlərinin (türkcə-azəricə-qazaxca-özbəkçə-türkmənçə-yaqutca və s. kimi) tərtib edilməsinin zəruriliyi örtə

çəkildi. Bu istiqamətdə ilk addımlar da atıldı, bu cür Ortaq lüğətlər nəşr edilərək türk-dilli dövlət və topluluqlara göndərildi.

Dərs vəsaiti kimi istifadəsi nəzərdə tutulan “Türk ədəbiyyatından seçmələr” adlı tədqiqat işində qarşıya qoyulan vəzifələrdən biri məhz Türk dünyasının ümumi ünsiyyət dili kimi təklif edilən Türkiyə türkcəsi ilə bu dilə ən yaxın olan Azərbaycan dili arasındakı ən mühüm fərqləri yeni bir baxış bucağından-qohum dillərdən tərcümə nəzəriyyəsi və praktikası müstəvisində nəzərdən keçirməkdir.

Dil hər şeydən əvvəl, ünsiyyət vasitəsidir. Ünsiyyət faktını qavramaq üçün dildə tarixi-diaxronik metodla yanaşı, paralel zamanlı-sinxron-müqayisəli metodla, kontrastiv dilçilik nəzəriyyəsinə söykənərək araşdırmalar aparılması vacibdir.

Tərcümə sənətində bir dili bilmək demək həmin dildən müxtəlif sahələrə və üslublara aid materialları tərcümə edə biləcək peşəkarlığa sahib olmaqdır. Bir dili bilmək demək həmin dildə oxuduğun bir bədii əsərdən öz ana dilində ala biləcəyin qədər bədii həzz, estetik zövq ala bilməkdir.

Yəni, Türkiyə türkcəsi gözəldir və onu başa düşürük. Amma Azərbaycan türkcəsi də gözəldir və onun normativləri mütləq qorunmalıdır. Bu son dərəcə elmi düzgün və elmi mövqedir.

Bütün bu amillər nəzərə alınaraq, tədqiqat işi sinxron müstəvidə aparılmış, hər iki dilin müasir vəziyyəti əsas götürülmüşdür. Məqsəd ümumi tərcüməşünaslığın xüsusi bir qolunu təşkil edən qohum dillərdən tərcümə nəzəriyyəsinin müasir metodlarına söykənərək, qarşılaşdırılmalı-müqayisəli şəkildə və sinxron müstəvidə bu gün dillərimiz arasındakı ən mühüm fərqləri göstərməkdən, yaxın qohum dillərdən tərcümə prosesinin əsas qanunauyğunluqlarını nəzərdən keçirməkdən, azəricə düzgün danışmaq və səhsiz yazmaq, bu dildən azəricəyə adekvat şifahi və yazılı tərcümə etmək istəyənlərə nəzəri və praktik bilik və vərdişlərin mənimsənilməsi işində kömək etməkdən ibarətdir.

*Şərqsünaslıq fakültəsinin Türk filologiyası
kafedrasının professoru Ə.A.Rəsulov*

HEYDƏR ƏLİYEV

SEÇİLMİŞ FİKİRLƏR

- Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi əbədi olacaqdır, sarsılmaz olacaqdır, dönməz olacaqdır və Azərbaycanın bugünkü gənc nəsli gələcək Azərbaycanı daha da yüksəklərə qaldıracaqdır.
- Hər bir vətəndaş gərək ölkəsinin böyük siyasəti haqqında düşünsün, kiçik mənfətləri, maraqları haqqında düşünməsin.
- Əgər torpaqlarımız sülh yolu ilə azad olunmasa, biz nəyin bahasına olursa-olsun torpaqlarımızı azad edəcəyik. Dünya bilməlidir, hamı bilməlidir və o cümlədən Ermənistan tərəfi də bilməlidir ki, biz heç vaxt torpaqlarımızın bir metrini də, bir qarışını da heç kəsə verməyəcəyik. Dünya belə qalmayacaq. Heç kəs gürnan etməsin ki, torpaqlarımızın bir hissəsi-Dağlıq Qarabağ, yaxud başqa bir hissəsi zorla əlimizdən alınabilir. Xeyr, biz bununla heç vaxt razı ola bilmərik və heç vaxt razı olmayacağıq. Bizim xalqımız heç vaxt bununla razı ola bilməz, Azərbaycan Prezidenti heç vaxt bununla razı ola bilməz!
- Biz müstəqil Azərbaycan kimi əzəmətli bir abidənin təməlini qoyuruq, onu qururuq, yaradıırıq. Onu indiki nəsillər üçün yaradıırıq, gələcək nəsillər üçün yaradıırıq. Bizim üzərimizə şərəfli

vəzifə düşübdür və bunu layiqincə yerinə yetirməliyə. Güman edirəm ki, hər bir vətəndaş bu vəzifənin yerinə yetirilməsində öz yerini tapacaqdır.

- Biz Azərbaycanın haqq-ədalət işini dünyaya sübut etməli, ölkəmizə qarşı olmuş hərbi təcavüzü dünya ictimaiyyətinə çatdırmalı və beynəlxalq ictimaiyyətin köməyi ilə Qarabağ məsələsini sülh yolu ilə həll etməliyik.
- Ana hər bir insan üçün müqəddəsdir. Təsadüfi deyil ki, biz Vətənə də Ana Vətən deyirik, torpağa da. Azərbaycan xalqının ən böyük sərvəti ondan ibarətdir ki, o, əsrlər boyu qəhrəman, cəfakəş, dözümlü analar yetirmişdir.
- Biz indi müstəqil dövlət kimi, azad xalq kimi öz dilimizlə, Azərbaycan dili ilə fəxr edirik... Hər bir xalq öz dili ilə yaranır. Ancaq xalqın dilini yaşatmaq, inkişaf etdirmək və dünya mədəniyyəti səviyyəsinə qaldırmaq xalqın qabaqcıl adamlarının, elm, bilik xadimlərinin fəaliyyəti nəticəsində mümkündür.
- Məhəmməd Füzulinin ən böyük xidmətlərindən biri də öz dövrünün və ondan sonrakı dövrün mürəkkəb proseslərinə baxmayaraq, türk dilini, ana dilini yaşatmasından, onu yüksəklərə qaldırmasından ibarətdir.
- Respublikada bütün demokratik prinsiplər, insan hüquqlarının müdafiəsi, siyasi-plüralizm, söz azadlığı, sahibkarlıq azadlığı, vicdan azadlığı,

ğı, dini etiqad azadlığı, milli mənsubiyyətindən asılı olmayaraq bütün vətəndaşların hüquqi bərabərliyi təmin edilsin!

- Bakı dünyanın ən gözəl şəhərlərindən biridir. Bakını əsrlər boyu quranlar, yaradanlar bugünkü və gələcək nəsillər üçün gözəl bir şəhər salıblar. Biz Bakı şəhəri-ölkəmizin paytaxtı ilə haqlı olaraq fəxr edirik. Onun bütün xüsusiyyətlərinə görə fəxr edirik. Eyni zamanda onun təbii gözəlliyinə, memarlıq gözəlliyinə görə fəxr edirik.
- Kim Azərbaycanı sevirsə, kim Azərbaycanın müstəqil dövlət olmağını istəyirsə, kim Azərbaycanın işğal edilmiş torpaqlarının azad olumasını istəyirsə, kim Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü istəyirsə, o bu bayraq altında, bu sözlər altında, bu amal ətrafında birləşməlidir.
- Azərbaycanlılar! Harda olursan ol, hansı ölkədə yaşayırsan-yaşa, ancaq Azərbaycan haqqında, Azərbaycanın müstəqilliyi, ərazi bütövlüyü haqqında, Azərbaycan xalqının bu günü və gələcəyi haqqında düşünməlisən!
- Öz dilini inkişaf etdirən alim müəllim, öz tarixini yazan, inkişaf etdirən, tarixini əks etdirən alim, öz mənəviyyətini araşdıran, təhlil edən və ümumiləşdirən, elmləşdirən, xalqına yüksək səviyyədə çatdıran alim-onlar hamısı birlikdə öz xalqının, millətinin, milli şüurunun, milli ruhu-

nun, vətənpərvərlik ruhunun inkişaf etməsinə, irəlidə getməsinə xidmət göstərir.

- Ancaq eyni zamanda belə düşünürəm ki, xalqımız dözümlü olduğu kimi, ziyalılarımız da, alimlərimiz də, müəllimlərimiz də, ən dözümlülərdəndir, ən mətanətlilərdəndir. Mən bütün bu çətinlikləri bilərək ziyalılarımıza, müəllimlərimizə müraciət edirəm: Gənclərimizin təlim-tərbiyəsi işinə təhsil, tədris işinə diqqətinizi azaltmayın. Əksinə belə bir şəraitdə diqqət, qayğı daha da artmalıdır. Mən əminəm ki, müəllimlərimizin, ziyalılarımızın, alimlərimizin əksəriyyəti belə düşünür, belə yaşayır və bütün bu çətinliklərə baxmayaraq öz vəzifələrini şərəflə yerinə yetirir və bundan sonra da yetirəcəkdir.
- Hüseyn Cavid Şərqi Şekspiri adlandırırlar. Ancaq onu, bəlkə də Höte ilə müqayisə etmək düzgün olardı. Əsərlərindəki fəlsəfi fikirlərinə görə, ola bilsin Cavid Şekspirdən də yüksək səviyyəyə qalxmış bir adamdır.

ATATÜRK VECİZELERİ

- Beni görmək demək mutlaka yüzümü görmək demək değildir. Benim fikrimi, benim duyğularımı anlıyorsanız ve hissediyorsanız bu yeterlidir.
- Cumhuriyeti, ve onun gereklerini yüksek sesle anlatınız. Bunu yüreklere yerləştirmək için elverişli olan hiçbir durumu kaçırmayınız.
- Bu memleket tarihte Türktü, halada Türktür ve ebediyyen Türk olaraq yaşayacaktır.
- Ben, Türk ufuklarından bir gün mutlaka bir güneş doğacağına, bunun hararet ve kuvvetinin bizi ısıtacağına, bundan bize bir güç çıkacağına o kadar emindim ki, bunu adeta gözlerimle görüyordum.
- Cumhuriyet ahlak üstünlüğüne dayanan bir ülküdür. Cumhuriyet erdemdir.
- Milli egemenlik öyle bir nurdur ki, onun karşısında zincirler erir, taç ve tahtlar yanar, yok olur. Milletlerin esareti üzerine kurulmuş müesseseler her tarafa yıkılmağa mahkumdurlar.
- Milletimiz din ve dil gibi kuvvetli iki fazilete maliktir. Bu faziletleri hiçbir kuvvet, milletimizin kalp ve vicdanından çəkib alamamıştır ve alamaz.
- Bizce, Türkiye Cumhuriyet anlamınca kadın, bütün Türk tarihinde olduğu gibi bugün de en muhterem mevkiye, her şeyin üstünde yüksek ve şerefli bir mevcudiyettir. Memleket dayanış-

ma isteyen bir birliğe muhtaçtır. Alelade politikacılıkla milleti parçalamak, hıyanettir.

- Yeni nesil, en büyük cumhuriyetçilik dersini bugünkü öğretmenler topluluğundan ve onların yetiştirecekleri öğretmenlerden alacaktır.
- Türk milleti kahramanlıkta olduğu kadar, istidat ve liyakatte de bütün milletlerden üstündür. Bu eser, Türk milletinin hürriyet ve bağımsızlık fikrinin ölmez abidesidir. Bu eseri meydana getiren bir milletin evladı, bir ordunun Başkumandanı olduğumdan daima mesut ve bahtiyarım.
- Hiç bir sözümde milletime karşı geri alma durumunda kalmadım. Onları söylerken bir hayal peşinde koşan gibi, hayal şakıyan bir şair gibi değil, onları söylemekliğim bu milletteki kabiliyet unsurlarını bilmekliğimden idi.
- Milletimiz çok büyüktür. Hiç korkmayalım. O, esaret ve aşağılığı kabul etmez.
- Türk milletinin istidadı ve kati kararı medeniyet yolunda, durmadan, yılmadan, ilerlemektedir.
- Türk köylüsünü “Efendi” yerine getirmedikçe memleket ve millet yükselmez insaf ve merhamet dilenmekle millet işleri, devlet işleri görülemez, millet ve devlet şeref ve bağımsızlığı temin edilemez.
- Mesuliyet yükü herşeyden, ölümden de ağırdır.
- Dünya üzerinde yaşamış ve yaşanan milletler arasında demokrat doğan yegane millet Türklerdir.
- Türk, esaret kabul etmeyen bir millettir. Türk

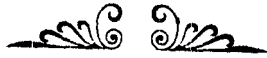
milleti esir olmamıştır. Ben gerektiği zaman en büyük hediyem olmak üzere Türk milletine canımı vereceğim. Dolayısıyla ya istiklal, ya ölüm!

- Hepimize, bu memleketin bütün vatanını seven yetişkin evlatlarını önemli bir vazife düşüyor. Bu vazife, milletimizin tümüyle okuyup yazmak için gösterdiği istek ve arzuya fiili olarak hizmet ve yardım etmektir. Hepimiz, özel ve toplum hayatımızda rastladığımız okuyup yazma bilmeyen erkek, kadın her vatandaşımıza öğretmek için candan arzu göstermeliyiz.
- Yurt çocuklarını toplumsal ve ekonomik alanlarda etkin ve verimli kılabilmek için gerekli olan ön bilgileri iş üstünde öğretmek yöntemi, eğitim ve öğretimin ana kuralı olmalıdır.
- Halk Eğitiminin alanı toplum kadar geniş, hayat kadar çeşitlidir. Bu manada halk eğitim bir lüks değil, bireylerin toplumsal mutluluğu için yerine getirilmesi gereken bir hizmettir.
- Bugünün ihtiyaçlarından biri de kadınlarımızın her hususta yükselemelerini sağlamaktır. Bundan dolayı kadınlarımızın da bilgin ve bilgili olacaklar ve erkeklerin geçtikleri öğrenim aşamalarından geçeceklerdir. Sonra kadınlar toplum hayatında erkeklerle beraber yürüyerek birbirinin yardımcısı ve destekleyicisi olacaklardır.
- Eğitim işlerinde öyle bir program izlemek zorundayız ki, o program ulusumuzun bugünkü

3244

durumuyla, toplumsal yaşamın gereksinimleriyle, çevrenin koşullarıyla ve çağın gerekleriyle uyumlu olsun.

- Kadınlar eğer ulusun gerçek annesi olmak istiyorlarsa, erkeklerimizden daha aydın ve erdemli olmaya çalışmalıdırlar.
- Milli eğitim politikamızın temel ilkesi, bilgisizliğin yok edilmesidir. Bu yapılmadıkça yerimizdeyiz. Yerinde duran bir şey ise, geri gidiyor demektir.
- Türkiye Cumhuriyetinin temeli kültürdür. Kültür: okumak, anlamak, görebilmek, görebildiğinden anlam çıkarmak, uyanmak, düşünmek, zekayı eğitmektir.
- Toplumsal eksiklerimizi düzeltmenin en kısa ve en feyizli yolu kızlarımızı iyi yetiştirmektedir. Kızların iyi eğitilmesi sayesinde ki aileleri uygarlaştırma olanağı kazanacağız.

ALLAH'IM BU VUSLATI HİCRAN ETME

Mevlana Celaleddin Rumi

Allah`ım bu vuslatı hicran etme
Aşkın sarhoşlarını nalan etme

Sevgi bahçesini yemyeşil bırak
Bu mestlere bahçelere kasetme

Dalı yaprağı vurma hazan gibi
Halkını başı dönmüş zelil etme

Kuşunun yuvasının ağacını
Yıkma da kuşlarını perran etme

Kumunu ve mumunu karıştırma
Düşmanları kör et de şadan etme

Hırsızlar aydınlığın düşmanıdır
Onların işlerini asan etme

İkbal kiblesi yalnız bu halkadır
Umut kabesin öyle viran etme

Bu çadır iplerini öyle katma
Çadır senindir eya sultan etme

Yok dünyada hicrandan daha acı
Ne istiyorsan et de onu etme

NİZAMİ GENCEVİ'NİN EĞİTİM ÖĞRETİM HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Nizami Gencevi Azeri şairimizdir. O şair, alim, filozof ve öğretmendir. O'nun eserleri baştan başa güzel sözlerle, öğütlerle ve ahlaki düşüncelerle doludur.

Derin bilgisi, çok yönlü yaratıcılığı ile O, sadece Azerbaycan'da değil tüm dünyada tanınmıştır. "Sırlar Hazinesi", "Husrev ile Şirin", "Leyla ile Mecnun", "Yedi güzel" ve "İskendername" gibi beş büyük mesnevisi "Nizami'yi "Hamse" sahibi yapmıştır. Nizami bu eserlerinde insanları ilme yönelmeye, adaleti ayakta tutmaya, emeğe saygılı olmaya ve manevi değerlere sahip çıkmaya çağırmıştır. "Akıl"a büyük önem veren şaire göre, toplumun en iyi insanları ilim sahibi olanlarla, edep sahibi olanlardır. Buna göre herkes sahip olması gereken bilgileri, bilgili insanlardan öğrenmelidir.

O, "Akıllı adamla dostluk bağlasan. Bilgi ve marifet alırsın ondan" diyerek bu düşüncesini pekiştirmiştir.

Nizami'ye göre ilim adamlarının rütbesinden daha yüksek rütbe yoktur ve yalnız bilgili insanlar galip gelirler. Bunu "Kuvvet ilimdedir, başka türlü kimse, kimseye üstünlük gösteremez. Her yüce rütbeden biliniz fakat, alimin rütbesini yücedir, elbet" mısralarıyla ne güzel ifade etmiştir. Nizami'ye göre elde edilen bilgi insanlara ve topluma yararlı olmalı ve onların refahına hizmet etmelidir. Bunu da:

"Çalış kendi halkının işine yara,
Giysin emelinle dünya cah celal". mısralarıyla vurgulamıştır.

Yine O'na göre bir insan sahip olduğu bilgiye tam sahip olmalı ve mesleğini çok iyi bilmelidir:

"Bir ilmi öğrenmek istersen
Çalış ki herşeyi kamil bilesin.
Kamil bir palancı olsada insan
İyidir yarım terzilikten" dörtlüğü herkes mesleğinin erbabı olmalıdır gerçeğini ne güzel ortaya koyuyor.

Nizami, öğretimin eğitici yönüne büyük önem verir. O, "öğretim insanı manevi değerlerle yükseltmeli, zihnini ve aklını geliştirmelidir" der.

Nizami Gencevi, "Yedigüzel" adlı eserinde oğlu Muhammed'e nasihatlerde bulunmuş, O'na Kur'an okumayı, ilim öğrenmeyi ve iyi bir meslek sahibi olmayı tavsiye etmiştir. O, hayatın amacının "İnsanlara hayır yapmak" olduğunu belirtmiş ve "Yol vermeki pislik kalbine doğsun. Elin yamanlıktan uzak olsun". demiştir. Büyük şaire göre insan küçük yaşlarında çalışmalı ve çalışan insanlara saygı ile yaklaşılmalıdır. Bu düşüncesini "Kerpiç Kesen İhtiyarın Destanı" adlı manzum hikayesinde şu veciz sözü ile ifade eder: "Hayatın manası yalnız emektir; Emeksiz bir insan neye gerektir".

Nizami bir hikayesinde bir gencin yaşlı bir insana zahmetli işlerle uğraşmaktan vazgeçmesini ve daha

kolay işlerle uğraşmasını söyler. İhtiyar ise ona şu şekilde cevap verir:

“Cahillik havası var başında
Aksakala gülersen bu genç yaşında
Kocalar kerpiç keser helallikle yaşar.
İlimi öğrettim ki bu sanata

Bir gün sana el açıp düşmeyim utanca ayrıca ahlaki özellikler arasında az yemeyi, az konuşmayı ve az uyumayı zikreder.

Ne şehvet ne de ki yemek,
Hayatın manası olmasın gerek
Yatmayı, yemeyi alemde sen
Eşşek öküzde de görebilirsin az konuşmanın hikmetini şu mısralarla ifade eder:

“Sözün de su gibi letafeti var
Artık içilende dert verir su da
İnci tek sözler seç az konuş. az din
Şu inci sözlerinle dünya bezensin...
Çok iyi zihinler yatan oldular
Sonunda saksı kabı satan olsun”.

Görüldüğü gibi Nizami Şiirleriyle insanları da-ha güzele, daha iyiye, daha doğruya ve adalete çağırıyor. O'nun eğitim ile ilgili bu değerli düşünceleri bugün de, Türk Pedagojisinde değerli bir yer tutar.

YUNUS EMRE

Hakk'ı kaçan bulasın
Hakk'a kul olmayınca
Erenler eşiğine
Yaslanıp yatmayınca

Bir bağ ki viran ola
İçi dikenle dola
Ayıtlamak neylesin
Od ile yanmayınca

Issızlık u yabanda
Od mu bulunur onda
Kavı taşı çakmağı
Bir yerde olmayınca

Issızlıkta kalma sen
Odu söndürme sen
Odu kaçan bulasın
Ocağa varmayınca

Ol hakikat güneşi
Doğar vahdet burcundan
Şule vermez Yunus'a
Hicaplara kalkmayınca

GURBET

Kamalettin Kami Kamu

Gurbet o kadar acı
Ki ne varsa içimde,
Hepsi bana yabancı,
Hepsi başka biçimde!

*

Eriyorum git gide,
Elveda her ümide,
Gurbet benliğimi de
Bitirmiş bir içimde

*

Ne arzum,ne emelim,
Yaralanmış bir elim,
Ben gurbette değilim,
Gurbet benim içimde!

Sağ olsun, bir vatandaşımız yeni bir dünya rekoru kırmış. Bu, atlama, atma, zıplama, yüzme rekoru değil, sinek avcılığı rekorudur. Sinek avcısı vatandaşımız, son kanuni ucuzluktan sonra müşteri bekleyen tüccar değildir, emekliliği yakın memur değildir. Canı sıkılan işsiz de değildir. Eskişehirli iş güç sahibi bir vatandaşdır. Kendi evinde bir saat içinde 320 sinek tutmuştur. Demek ki, dakikada beş buçuk sinek. Bu he-saba göre her on saniyede bir sinek tutmuş. Gazetenin yazdığına bakılırsa bu yeni dünya rekoru imiş.

İster sinek avcılığı, ister inek avcılığı, ister kadin avcılığı, rekor güzel şeydir, ilk bakışta bana on saniyede bir sinek avlamak tembel harcı geldi. Ben on sa-niyede bir sinek değil, en az bir saniyede on sinek tutarım diye hesapladım. Çünkü biz İstanbul'un en iyi semtlerinden biri olan Harbiye'de oturduğumuzdan sinekten yana hiç sıkıntımız yoktur. Evlerimizde yiyecek, içecek, giyecek, oturacak, kullanacak nereye, neye baksanız hepsinin üstü sinekten bir örtüyle kaplıdır. Ayrıca, boş kalan yerleri doldurmak için de havada bir sinek bulutu dolaşır, nerde bir iğne başı boş yere bulurlarsa oraya konarlar.

Evdekiler, yüzleri sineklerden maskeyle kapalı olduğundan çoğu zaman birbirlerini tanımazlar. Bu yüzden gülünç yanlışlıklar bile olur. Mesela komşumuz Emced Bey,karısı sanarak kaynanasını öpmüş.

Ben suratıma konan sinekleri hiç kovmam. Çünkü sinekler politikacılara benzerler, birisinden boşalan yere hemen bir başkası gelir konar. Sonra kovduğunuz sineğin gözü de hep kaktığı yerdedir. Gelir yine oraya konar. Yine kovarsınız yine gelir. Yüz defa kovalarsınız, yüz defa kalkar, havada vızıltılı bir eğri çizer, yine kalktığı yere gelir konar. Sinekler eşeklerden daha inatçıdır.

Dünyanın en azim ve sabat sahibi yarattığı sineklerdir, işte bunun için bir insan hayatta başarı kazanmak istiyorsa inek gibi verimli ve sinek gibi azim ve sebatlı olmalıdır.

Pençemi bir atışta bir, iki değil, kırk elli sinek birden yakalayabilirdim. Tam saat sabahın dokuzu idi. Bakalım bir saatte kaç bin sinek yakalayacağım, diyordum.

Elimi birdenbire masanın üstüne attım. Hay Allah kahretsin. Elim masaya öyle bir vurmuştum ki acısından hayli bir zaman kıvrandım. Üstelik bir tek sinek bile tutamamıştım.

Böyle birden bire olurmu hiç? Bu sefer elimi yavaş yavaş getirdim, pat... Ağzı açık mürekkep şişesi fırladığı gibi pencere camına çarptı. Şangır şungur koca cam kırıldı. Her taraf elim yüzüm mürekkep içinde kalmıştı. Bereket, o gün evde benden başka kimse yoktu. Hepsi gezmeye gitmişlerdi, gece on ikide geleceklerdi. En iyisi duvarda yakalamaktı. Şöyle elimi getirdim, getirdim, şap... Vitrindeki bütün vazolar, kristal takım yerlerde... ikide likör şişesi

kırıldı. Bu kadar fedakarlığa katlandığıma göre bari bir tek sinek yakalayabilseydim ya... Milyonlarca sineğin içinden bir tanesini yakalayamam, olur şey değil. O zamana sinek avcılığının, arslan avcılığından zor bir iş olduğunu bilmiyordum. 320 sinekten geçtim, bir, bir tek sinek yakalasam razıyım. Elim birden atıyorum, kaçıyorlar. Yavaş yavaş yaklaştırıyorum, hiç oralı değil, sanki kırkını birden yakalayacakmış gibi. Ama sağ diye avucumu yapıştırdınca hepsi uçuyor. Odanın içi sinek filolarının vızıltılarıyla doldu. Artık sağa sola vurmaktan elim acıdığı için bu sefer bir kitap aldım. Kitabı yapıştırıyorum, çat... Ya kahve fincanım kırılıyor, ya hokka takımı... Bu kadar heyecanlı dünyada başka bir avcılık olacağını hiç sanmam.

Uçuşan sinekler tanavdaki avizeye, bir de kap üstündeki tabloya yapışıyorlar. Uzandım avizeye yetişemedim. Kalın bir Amerikan dergisi aldım, sandalyeye çıktım. Eh... Artık kurtulamazlar. Avizenin üstü pıtrak gibi. Yüz tanesi kaçsa yüz tanesi ezilecek. Dergiyi kaldırdım, kaldırdım, pat!... Şangır şungur, avize bir yana ben bir yana, sandalye bir yana.

Odanın içi savaş alanına döndü. Ben onları avlamaya çalışırken, onlar da burnuma, kulağıma, hatta gözüme konuyorlar. Kovuyorum, vuz, vunzzz diye sesler çıkarıp yine kalktıkları yere geliyorlar. Herşeyi mükemmel yapan Tanrı bile insanların bu kadar yetiştirebileceğini, üreteceğini haşa hesaplayamamış. Yoksa istanbullu kullarını, sinekleri kovalayabilmele-

ri için kuyruklu yaratırdı. Hem de bir kuyruk değil. Kuyruk sokumunda bir kuyruk, omuz başlarında birer kuyruk, göbeğinde bir kuyruk. Ondan sonra işin yoksa salla dur kuyruklarını. İnsanın kuyruğu olmadığı için elleriyle kovalamaktan iş yapmaya vakit bulamıyor. Eğer kuyruklu olsaydık, elinle iş yaparken, kuyruğunla sinek kovala. O zaman insanların iş verimi iki kat daha artardı.

Sinek avcılığı yaparken bir yandan bunları düşünüyordum. İnsan ya sineksiz yerde yaşayacak, ya da sinekli yerde oturursa kuyruğu olacak. Pat, küt, çat, şap... Sanki ne diye ta burnumun üstüne, koluma, kulağıma konan sinekleri yakalamıyorum da, bu kadar eşyayı kırıp geçirdim. Gözlerimi şaşılatıp burnumun ucundaki sineğe bakıyorum. Pa, pa... pa, patt!... Burnumdan bir kan boşaldı ki... Suratımdaki mürekkep lekesi, kan da karışınca tam oldum.

Kendi kendime:

-Birisi görse, diyorum, deli zanneder, insan kendi kendini dövermi hiç? Şap şup, yanaklarıma, amma, kulaklarıma vuruyorum. Pat, küt koluma, bacağıma vuruyorum. Ne yapsan boş, ilaç için bir tek sinek avlamıyorum.

Deminden beri sanki ne diye düşünmemişim? En iyi sinek avcılığı pencere camında olur. Bir şamarda elim pencere camından içeri girdi, bileğimden şakır şakır kanlar akmaya başladı. Artık ne bende derman, ne odada kırılacak eşya kalmıştı. Yere yuvarlandım.

Sokak kapısında bir anahtar sesi duydum. Bi-

zimkiler gelmişti. Şaşılacak şey... Ne çabuk saatler geçmişti? Demek ben on beş saattir, sinek avcılığı yapıyordum ve her iyi avcı gibi elim boştu.

Beni görünce bizimkiler çığılı bastılar:

-Aaaa... Bu ne hal? Bu kanlar ne? Her tarafın çürümüş. Bu ortalığın hali ne? Her şey kırılmış, dö-külmüş, tuz, buz...

Yattığım yerden inledim:

-Eve hırsızlar girdi. Hırsız değil eşkiye çetesi. Tam dokuz kişiydiler. Dokuz tane canavar. Hepsiyle boğuştu. Ben bu hale geldim ama, onları da tepeledim. Evvel Allah hepsini kaçırdım, o sırada bir çift sinek, hemde uygunsuz vaziyette burnumun ucuna kondu. Burnuma olanca kuvvetimle bir yumruk indirdim. Hepsi ayakta durmuş, ne yapıyorum diye bana bakıyorlardı, işte böyle yumruklar savurdum, dokuzunda suratını çarşamba pazarına çevirdim.

Uygunsuz vaziyetteki sinek çifti yumruğumun altında ezilmişti. Sonunda iki sinek avlamıştım. Başımın etrafında uçuşan sinekler vızıldıyorlardı:

-Enayi! O vaziyette kim olsa yakalanır. Marifet bizi yakalamak. Haydi yakalasına!...

Suratımdaki geveze sineğe bir yumruk attım. Ve kendi yumruğumla nakavt oldum.

Kendime geldiğim zaman sinek avcılığının bile bir hüner, marifet olduğunu, anladım. Saatte 320 sinek avlayarak dünya rekoru kıran vatandaşımızı tebrik ederiz. Eski rekor gene bizdeymiş. Ondan önceki? Yine bizde. Ondan da önce? Yine, yine bizde... Hep bizde. Sinek avlama rekorunu, biz ve sinek yaratıldığı günden beri kimseye kaptırmamışız.

Sözlük

Sinek - ağcaqanad
Eskişehir - şəhər adı
Sebat - güc

Vazo - güldan
Filolarının – gəmi
Hokka - ölçü vahidi
Dergi - jurnal
Pıtrak - didilim iş
Demindən beri - az öncədən
bəri
Çığlık - qışqırmaq
Eşkiya çetesi quldur dəstəsi
Marifet- bacarıq

Tüccar - tacir
Sabah – səhər
Şangur şungur - balon kimi şey
yuvarlananda çıxardığı səs
Aslan-şir
Kahve - kofe
Avize - çilçıraç
Sandalye - stul
İlaç – dərman
Anahtar - açar
Eşkiya - quldur
Enayi- axmaq
Haydi – buyurun, gedək
mənasında

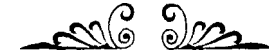
CENK MARŞI

Mehmet Akif Ersoy

Ey sürüden arkaya kalmış yiğit
Arkadaşın gitti haydi sen de git
Bak ne diyor cəddi şəhidin işit
Haydi git evladım uğurlar ola
Haydi git evladım açıktır yolun
Zalimlere qarşı bükülmez kolun
Bayrağı çek ön safa geçmiş bulun
Uğurun açık olsun uğurlar ola.

Eşle bir yerleri örten karı
Ot değil onlar dedenin saçları
Dinle şehit sesleridir rüzgarı
Haydi git evladım uğurlar ola
Haydi git evladım açıktır yolun
Zalimlere qarşı bükülmez kolun
Bayrağı çek on safa geçmiş bulun
Uğurun açık olsun uğurlar ola
Haydi levent asker uğurlar ola

Yerleri yırtan sel olup taşmalı
Dağ demeyip taş demeyip aşmalı
Sende ki coşkunluğa er şaşmalı
Kahraman askerim uğurlar ola
Haydi git evladım açıktır yolun
Zalimlere qarşı bükülmez kolun
Bayrağı çek ön safa geçmiş bulun
Haydi levent asker uğurlar ola
Haydi git evladım uğurlar ola.

H İ C A P

Yakup Kadri Karaosmanoğlu

Kıyafetinden dışarıklı ve zaruretde olduğu anlaşıl原因 bir kadın, kucağında iki buçuk, üç yaşlarında başı yemeni cılız bir kız çocuğuyla, Sirkeci civarındaki kahvehanelerden birine girdi. Yüzü kalın bir peçeyle sımsıkı örtülüydü, ve ellerini görünmesin diye mütemadiyen çarşafının uzun ve bol pelerinine sarıyordu. Mışvarında ürkmüş bir kuş halı vardı. Kahvehaneden içeri girdikten sonra fazla bir ihtimamla cam kapıyı kapadı. Ve oğrun bir müddet eşikte hareketsiz kaldı; etrafına bakındı; nihayet bir hayalet gibi sakit, oradakileri masalrdan birine yaklaştı.

Bu masanın etrafında üç kişi oturuyordu, biri çay ikisi kahve içiyordu, yanlarına yaklaşan bu kadını bir dilenci sandılar, içlerinden birisi:

-Allah versin, Allah versin... dedi. Ve elinin tersiyle kadına uzaklaşmasını işaret etti. Fakat o, yerinden kımıldanmadı ve pek ihtiraslı, pek bulanık bir sesle:

-Efendi, ben dilenmiyorum, size birşey soracağım, dedi. Yine aynı adam öfkeli bir tavırla söylendi:

-Ne, sor bakalım! Ve üçü birden kafalarını kadına çevirdiler. Bunun üzerine hareketine bir az emniyet ve sesine biraz rükudet gelen kadın onlara daha ziyade yaklaştı.

-Burası bizim hemşehirlinin kahvesi mi? diye sordu.

-Senin hemşehirlilerin de kim oluyor? Ne bilim biz,sen nerelisin...

-A efendi, ne kızılıyorsun? Bana bu kahve için izmirliler toplandığı yerdir dediler, ben ödemişliyim.

-Ödemişli, Ödemişli... ala! buraya izmirliler manisalılar gelir ama, ödemişli hiç görmedim.

-Ah, deme efendi, son ümidim buraydı. Dün akşam bana bu kahveyi salık verdikleri zaman bütün gece sevincimden gözüme uyku girmede; Gönlümden onu mutlaka burada bulacağıma emindim. Üç kişiden biri sordu:

-O kim,kimi arıyorsun?

-Yüzü örtülü kadın derin derin içini çekti:

-Ah efendim, dedi. Benim başıma gelenleri sormayınız. Tam bir yıldır kocamı arıyorum. Ödemiştten çıktıpı günden beri uğramadığım kasaba, ve aramadığım şehir, konuklamadığım köy kalmadı; hiç biryerde, hiç kimse bana onun ne olduğunu, nereye gittiğini söyleyemedi.

Adı sanı pek belli bir adamdı; hele bizim taraflarda onu tanımayan yoktur. Bir zamanlar Sarraç Ahmet'in adı Ödemişin içinde çın çınlardı. Hak selamet versin, pek heybetli, pek cesurdur. Bizim kasabanın delikanlıları arasında onun dayağını yememiş bir tek kişi yoktur. Evvel Allah her keşi önünde tir tir titretirdi. Bunun için bir adıda pehlevan Ahmettir. Efendi,

bizim taraflardan geçtiyseniz mutlaka işitmişsinizdir, pehlavan Ahmet, pehlavan Ahmet...

Kadını dinleyenlerden biri kendini gülmekten menedemedi. Kadın sözüne devam etti:

-Gülme efendi, Vallahi, yalan değil, dedi:

Kocam olduğu için söylemiyorum, bizim kasabada bir eşi daha yoktu. Yalnız bizim kasabada mı? Oradan buraya gelinceğe kadar dolaşmadığım yer, görmediğim memleket kalmadı; o boyda, o posta bir tek adama gelmedim. Bunun için zannediyorum ki, o boyda o posta bir adam kabil değil ortadan kaybolamaz. Adını bilmeseler bile heybetini tarif etsem tine bulunur. Bursa'da öyle olmadı mı?

Heybtini tarif eder etmez hemen tanıdılar, buradan geçti, fakat İstanbul'a gitti dediler. İşte onun üzerine buraya geldim; üç aydır buradayım; baş vurmadığım yer kalmadı, hükümete müracaat ettim, polise gittim, yok, yok...

Şimdi kahvehanede kadını dinleyenler çoğalmıştı. Uzaktan yakından herkes bu mukalemeye kulak müsafiri oluyordu. O üç kişinin yanı başındaki masaya kalpaklı poturlu bir adam geldi, oturdu ve oda kadını merakla dinlemeye başladı.

Kadın devam ediyordu:

-Yola çıkmazdan evvel neyim var, neyim yok, hepsini satmış, yanıma iyice bir yol harçlığı almıştım; hepsini yedim, bitirdim hepsini... Fakat, vallahi para falan gözümde değil... Tek onu bulsaydım... Dün

akşam ödemişliler bu kahvede toplanır dedikleri zaman...

Hemen o yeni gelen adam fırladı kadının yanına yaklaştı; üstüste ve büyük bir telaşla:

-Ödemiş mi dedin? Ödemiş mi? Sen Ödemişli misin? Diye sordu. Kadın şaşırıldı:

-Evet, dedi... Serraç Ahmed'in haremiyim... Ödemişli Serraç Ahmedin... Sen de Ödemişlisin, mutlaka sende Ödemişlisin!

-Tabii Ödemişliyim. Ama çıkıcalı çok oldu... Serraç Ahmed'i tanırım. On gün evveli şahzada başında ras geldim. Fakat hanım o şimdi senin dediğin gibi değil. Nerede eski Ahmet nerede şimdiki Ahmet...

Bir iğne bir iplik... Koca herif, o dağ gibi yiğit erimiş, erimiş, erimiş...

Kadın ağlamağa başladı. Heyecanından hemşerisinin ellerine sarılıyor:

-Şahzada başında mı dedin? Şahzada başı neresi? Aman Allah aşkına beni şimdi oraya götür... diyordu:

Kalpaklı adam:

-Dur, hemşire, telaş etme! Dedi, Şahzade başına gidip ne yapacaksın? Ahmet kendini gördüğüm günden beri bıraktığım noktada durmuyor ya. Kim bilir nereye gitti. Ben ona yolda ras geldim. Tanımadan yanından geçip gidiyordum, yavaşça kolumdan çekti; üstü başı berbat bir haldeydi. Hanım, şimdi Ahmet'i görsen kabil değil, tanıyamazsın. Bitmiş, bitmiş... Hem de öyleşaşkın bir hale gelmiş ki, ne dediğini bil-

miyor. Yarım saat kadar ayak üstünde konuştuk, konuştuk, bütün söylediklerinden bir şey anlayamadım. İki de bir başından büyük felaket geçti. Sorma sorma diyordu ve yüzü sapsarı, gözlerini yere dikip kalıyordu.

Kadın bütün iradesini kaybetmişti. Nerede bulunduğunu unutmuştu. Etvarına perişan bir laubalilik geldi:

-Başına gelenleri biliyor musunuz? İşitmediniz mi? Dövdüler, dövdüler. Gözüm önünde evimizin avlusundaki fıstık ağacına bağlayıp dövdüler.

Poturlu adam:

-Anladım,anladım... Yunanlılar değilmi? dedi. Kadın onun bu sualini işitmedi, sanki bir humma ateşi içinde gibi sözüne devam etti:

-Bir akşamüstüydü, on kişi, evi bastılar. Silah arayacağız dediler. Evin altını üstüne getirdiler. Her tarafı, her tarafı aradılar. Bir şey bulamadılar. Sonra Ahmedin üzerine hücum ettiler:

"Sakladın, mutlaka bir yere sakladın, çıkar, seni öldürürüz" diyorlardı. Ahmet çabalıyor, ellerinden kurtulmağa çalışıyordu. Her kımıldanışında üzerine hücum edenlerden bir kaç tanesi yere yuvarlanıyordu. Ben avazım çıktığı kadar bağırımağa başladım, iki süngülü beni belimden, ayaklarımdan ve boğazımdan yakaldılar, kurbanlık koyun gibi yere yatırdılar. Bu sırada öbürleri Ahmedin avluda asılı duran çamaşır ipiyle ağaca bağlıyorlardı. Sonra beni içeriye sürüklediler. Ötesini bilmiyorum, kendimi kaybetmişim. Kendime geldiğim zaman ortada ne yunanlılar, ne de

Ahmet vardı. Yandaki odadan çocuğun avazı çıktığı kadar bağıyordu. İşte o gündür, bu gündür yüzünü görmedim. Nerede olduğunu bilmiyorum. Neden kaçtı? Benden ne diye kaçtı? Acaba neden dersiniz?

-Bunda anlamayacak ne var hemşire, dedi. Namusuna dokunmuş, erkekliğine yidirememiş. Senden utanmış, anlamıyor musun? Senden utanmış...

Ve kulağına bir şeyler mırıldanarak peçesinin altında hünkür hünkür ağlayan kadını kucağındaki çocuğuyla beraber yavaş yavaş kahvehaneden dışarıya çıkardı.

Sözlük

Avlu – baxça
Berbat – pis
Çamaşır – paltar
Çın çın – zil səsi
Emniyet – polis
idarəsi,etimad, təhlükəsizlik.
Hayalet – gözlə görünməyən
Hemşire – tibb bacısı
Herif – kişi
Heybetli – qorxulu
Kahvehane – kafe

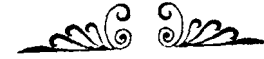
Kişi – nəfər
Kıyafet – paltar
Kocam – ərim
Konuklamak – qonaq qalmaq
Laubalilik – özünü itirmiş
Ödemiş – İzmirde yer adı rayon
Öfkeli - əsəb
Pek – lap, çox
Yaklaşdı – yaxınlaşmaq

ÇANAKKALE ŞEHİTLERİNE

Mehmet Akif Ersoy

Şüheda gövdesi, bir baksana dağlar taşlar...
O, rukü olmasa, dünyada eğilmez başlar,
Vurulmuş temiz alnından uzanmış yatıyor;
Bir hilal uğruna ya Rab, ne güneşler batıyor!
Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş, asker!
Gökten ecdad inerek öpse o pak alnı değer.
Ne büyüksün ki kanın kurtarıyor Tevhid'i...
Bedr'in aslanları ancak, bu kadar şanlı idi...
Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?
"Gömelim gel seni tarihe!" desem, sığmazsın.
Herc u merc ettiğin edvara ya yetmez o kitab...
Seni ancak ebediyetler eder istiab.
"Bu, taşındır" diyerek Kabe'yi diksem başına;
Ruhumun vahyini duysam da geçirsem taşına;
Sonra gök kubbeyi alsam da, rida namiyle,
Kanayan lahdine çeksem bütün ecramiyle;
Mor bulutlarla açık türbene çatsam da tavan;
Yedi kandilli Süreyya'yı uzatsam oradan;
Sen bu avizenin altında, bürünmüş kanına,
Uzanırken gece mehtabı getirsem yanına,
Türbedarın gibi ta fecre kadar bekletsem;

Gündüzün fecr ile avizeni lebriz etsem;
Tüllenen mağribi, akşamları sarsam yarana...
Yine bir şey yapabildim diyemem hatırana.
Sen ki, son ehl-i salibin kırarak savletini,
Şarkın en sevgili sultanı Selahaddin'i,
Kılıç Arslan gibi iclaline ettin hayran...
Sen ki İslam'ı kuşatmış, boğuyorken hüsrân,
O demir çemberi göğsünde kırıp parçaladın;
Sen ki, ruhunla beraber gezer ecramı adın;
Sen ki; a'sara gömülse taşacaksın... Heyhat,
Sana gelmez bu ufuklar, seni almaz bu cihat...
Ey şehid oğlu şehid, isteme benden makber,
Sana ağuşunu açmış duruyor Peygamber.

KİMSESİZ BİR GÜN

Kadir Babuşçu

Güneş doğuyor muydu, yoksa batmak üzere miydi anlaşılmıyordu.

Duvarlara yansıyan yabancı gölgeler,nerden geldiği anlaşılmayan sakin bir esinti, hiçbir ipucu vermiyorlar.

Etrafi şaşkın bakışlarla seyreden ihtiyar kadın, bu tuhaf belirsizliği uyku sersemliğine bağlıyor. Yataktan doğrulup lavaboya gitmek, gözlerini seri suyla açmak ve zamanı hatırlamak istiyor. Fakat doğrulunca, odasında olmadığını, etraftaki nesnelere yabancı olduğunu fark ediyor. Gözlerini açtığı yer her sabah uyandırdığı oda değil. Olduğu yerde yavaşça dönerek etrafa bakıyor; gri duvarlar, derin ve penceresiz... Duvarda eski bir ayna,bir saat ve işitilen tek ses onun tik takları... Bir zamanlar yaşamın,sevgili sesleri ve ışığın süslediği duvarlardaki bu soğuk sessizlik kalbini ürperti veriyor. Oysa yatağının tam karşısında bir pencere vardı. Sarmaşıkların arasından sızan güneşin ışıkları yüzüne vururdu ve sıcak bir gülümseyiş gibi gözlerine dolardı. Pencerenin önünde ona gülümseyen menekşeler olurdu. Hayatı yansıtan tanıdık sesler gün boyunca du-yulurdu. Şimdi neredeler?

İçerisi karanlık değil. Ama aydınlık olduğuda söylenemez. Pencereden sızan ışık çizgileri yüzünü kesiyor, teninin acısını ruhunda duyuyor. Etrafta sa-

hiplenemediği bir kaç eşya; kadifesi porsumuş koltuklar, bir yatak, küçük bir masa,üzerinde bir sürahi ve bardak, yanında birkaç ilaç kutusu...

Hafızasında mutluluk tabloları kuran eşyalar nerede? Gözleri hiçbir şeyi benimseyemiyor artık. Görmeden bakıyor. Belki de herşey eski yerinde, ama tuhaf bir sisin ardında ve uzak...

Evlenip geldiği, çocuklarını büyüttüğü, acı tatlı ömrünü geçirdiği bu ev şimdi uçsuz bucaksız bir denizde tutunduğu dal gibi. Bu tuhaf yabancılik her şeydeki gelip geçiciliği duyumsatıyor ona. Kalbinin sarayı olan bu ev bile şimdi bir misafirhaneye benziyor, bir han odasına daha çok. Bir zamanlar kendini güvende hissettiği,orada geçen bütün zamanı, eşyaları, mutlulukları, hüznüleri, sesleri sahiplendiği ev burası olmaz. Gözüne, gönlüne yerleşen bu uzaklığı anlamakta zorlanıyor. Ömrünü geçirdiği bu odayı şimdi neden benimseyemiyor? Senelerdir özlediği bir yer vardı sanki ve şimdi o yerin bu oda olmadığını fark ediyordu. Bunun için mi, sabah olmuş, akşam olmuş, bayram olmuş fark etmiyor. Birbiri ardına sıralanıp geçen günlerin bir anlamı yok...

Bazen hiçbir şeyi hatırlamak istemiyor, öyle uzaklaşıyor ki her şeyden "burası neresi" sorusuna takılıp kalıyor. Kendini unutmak istemenin bir oyunu mu bu? Yoksa sonu delirmeye varan bir hastalığın belirtisi mi? Bu belirsizlik korkutuyor onu,hafızasını zorluyor, bu esrarlı yere ne zaman nasıl gelmiş olabilir, hatırlamaya çalışıyor. Ancak zihninde beliren fo-

toğraflar karmakarışık. Yaşamına dair hatıralar kendisini görmesini engelleyecek kadar hızlı akıyor. Bir tren gibi; vagonlarında onun hayaletleri... Hepsi çok uzak, birine bile tutunamıyor. Sesi derinlerde, görüntüleri silik. Hiç yaşamamış olabilir mi? Ama hafızasına tutunan bu kırık dökük hayaller onun değilse nasıl bu denli hüznü verebilirler? Zaman durmak için gittikçe yavaşlıyor olmalı. Ve bu yavaşlık her şeye geçiciliğin kederini yüklüyor. Geçmişte kalan her gün bir hatıradır ve değil mi ki hatıra halinde hissedilen hüznüdür. Uyandığı bir rüya gibi artık çok uzak olan geçmiş anların izleri ölümü ilan edip dururken, bütün hayatı da bir hüznü olarak hissettiriyor.

Bir ipucu arar gibi bakmıyor gözleri. Çünkü içinde git gide güçlenen uzaklaşma ve kaybolma hissi yüreğini sıkıştırıyor. Oysa bir parmak izinin tanıklığına benzeyen bir kapı olmalı...

Buraya nerden düştüm? Nerden uzaklaştım, neyi kaybettim?

Yeniden etrafına bakmıyor. Bir tanıdıklık arıyor; eskiden bakınca duyduğu o yakınlığı, ait olma duygusunu. Oysa yalnızca terk edildini duyumsuyor. Bu oda, nesnelerin yabancılığı, zamanın unutkan akışı, bu uzaklaşma hissi onu boğacak sanki.

Sonunda vazgeçiyor bu tehlikeli oyundan. Kendini hatırlama isteğiyle kuşatılıyor. Bir hasret, bir içlenme sarıyor yüreğini. Eskiden hasret duyduğu mu bu duyguyu tatmin etmekten başka bir şey hissedmezdi. Şimdi ise onu bir kafes gibi içine alan hasret duygu-

sunu anlamaya çalışıyor. Çünkü artık hasretlerini tatmin etmek mümkün görünmüyor. Hayatını onlara göre kurduğu birçok şey uzaklaşıp gitmiş; kocası, kızları, hayalleri, ümitleri, hatta kendi yaşamı bile artık çok uzak...

Duvardaki aynaya yürüyor. Kendini görünce inanamıyor, bu yüz onun mu? Bu dalgın gözler, yorgun alın, bu çizgiler. Baktıkça yüreğine dolan yabancılık duygusu ağırlaşıyor; külünü ezen bir sigara gibi, altında ezildiğini duyumsuyor. Yaşamı boyunca en rahat solukları bu evde almamış mıydı? Şu yeşil kadife koltuklar alındığında çocuklar gibi heyecanlanmamış mıydı? Üzerindeki kırlentlerin dantellerini bitirebilme için kaç gece uykusuz kalmış, sonra onları hayran hayran seyret-memiş miydi? Bu evde olup biten herşeyle, hermeseyle nasıldan yakından ilgiliydi; akan su, biriken toz, yakılan elektrikle bile...

Eşinin ürperti mi, heyecan mı verdiği anlaşılmayan tanıdık sesi, yaklaştıkça güven veren gölgesi; çocuklarının çok uzaktan tanıdığı ayak sesleri, elinin altında hissettiği başları... Neden şimdi böyle uzaklar, ulaşamazlar. Nasıl bu denli yabancı geliyorlar? Ona güven veren her şey, güçlü gövdeleri fırtınalada kırılan ağaçlar gibi yıkılıp gitti. Şimdi hiçbir cümle geçip gidenin ardındaki hüznü tanımlayamaz...

Nasıl başladı, nasıl bitti her şey? Bu evde kurulup yıkılan hayallerin, arzulanmış mutlulukların, yaşanmış sevinçlerinin, yası tutulmuş acılarının, kaygılarının, umutlarının geride bıraktığı hüznü kim bilebilir?

Söylenmemiş sözlerinin, gizli hayallerinin, beklentilerinin bıraktığı boşluğu kim görebilir? Hayatın günlük telaşları, koşuşturması, hay-huyu ne kadar sıradanmış... Zaman bir nehir gibi aktı. O, bir dal gibi sürüklendi... Hergün uyanmaktan yaşamaktan haz aldığı dünya artık başka bir çehreye büründü. Benim gerçek yüzüm bu, der gibi acımasız yüzünü gösteriyor...

Ne garip bir yer burası, demekten kendini alamıyor ihtiyar kadın. Ne bir kapı var, ne de belli bir yol, diye düşünüyor. Yaşam nereye kayboldu böyle? Zaman nereye hapsolmuş, onu kuşatan terk edilme duygusu neyin sesi? Başka türlü olabilir miydi? Bir rüya gibi bu gerçeğin içinden çıkabilirmiydi?

Kacası yaşasaydı şimdi içinde kendini bir sürgün gibi hissettiği evi, ona bu kadar acı verebilir miydi? Duvarları be denli solgun, kapıları böylesine korkulu gelir miydi?

Kocasını onu sevmemişti belki. Sevdiği kadarını da hissettirmemişti. Ama öyle ya da böyle arkadaşlığını benimsemişti. Bu yüzden varlığı dahi yeterdi ona. Yaşamında böyle olmamış mıydı? Gölgesi dahi yetmişti. Bir sığınak, bir güvendi kocası. Şimdi anlıyordu ki, iyi kötü onun tek dostu kocasıydı. Yokluğunun bıraktığı boşluğu başka hiçbir şeyle dolduramıyordu işte. Ne gözleri görmek için bakacak, ne dili konuşmak için dönecek bir muhatap bulabiliyordu karşısında. Kocasının onu bir sevgili, biricik yar gibi hiçbir zaman sahiplenmediğini düşünürdü. Bakışlarında bu sıcaklığı, bu yakınlığı görmemişti. Ama şimdi yanında olsaydı bir

başka gözle bakardı ona, bu yakınlığı, bu sıcaklığı görebilirdi...

Aynıklar doğan bu yeni bakışta hasretin rolü büyük... Kocasının geçmişten yansıyan yüzü, rüzgarın hızıyla şekil değiştiren bir kum çölü gibi, hasretin ellerinden biricik sevgiliye dönüşüyor ve onun, yaşamının gerçek tanıdığı olduğu anlaşılıyor. Şimdi kocasının geçmişten süzülen her hayali, her sözü ona bambaşka şeyler hatırlatıyor ve hatırladığı her şeyde kendine bir sevgili olarak rastlıyor. Hasret, sırlara, kalbin mahrem sandıklarına sokup hatırayı bir başka yüzle ifşa ediyor. İhtiyar kadın hasretle iç geçirdikçe, "Bu ayrılık erken değil mi" diyerek kocasını çağırılmaktan alamıyor kendisini. "Öyle ya, kim beni onun kadar sahiplenebilir ki," diye düşünüyor.

Kızlarını hatırlıyor birden, ne zaman bir araya gelseler, ikisi de gözden uzaklaşıp fısır fısır tartışıyorlar. Neyi?

Dilek: "Annemi ben alırdım, ama Hakan, senin annene bakacaksak benim anneme de bakarız! Benim annem de yalnız, diye tutturuyor. Kayınvalidem çok düşük, kendi anneme yanına alırsam, ona da bakmak zorunda kalırım ve bunu başarabileceğimi sanmıyorum", Diye mazeret bildiriyor.

Filiz: "ben çalışıyorum, annemi bana alsam bile ona ne hayırım olabilir? Akşamdan akşama göreğim kadını. Yine kendine bakmak zorunda olacak. Her neyse, şimdilik annem kandidate bakabiliyor. Çok muhtaç kalırsa bi çözüm bulunur", sözleriyle tartışmayı bi-

tiriyor. Fısıltılar kesiliyor, içeri geliniyor, “Anne yemek yapıyor musun kendine? Tencereler tamtakır?”

“Bu soru gerçekten ilgi belirtisi mi? Yemek yapmaya takatim var, ama iştahım yok. Yaşadığımı duymuyorum ben” .

“Anne kendine bakar mısın lütfen” sitemi ne anlama geliyor bilemiyorum.

“Yeterince oyalandıklarını düşündükten sonra çekip gidiyorlar. Babaları öleli beri gelmeleri de gitmeleri de kahır veriyor... Gelmiyorlar zaten, ilgiler, sevgiler telefon tellerine yüklenip gönderiliyor, annelerinin yaşadığına telefondaki sesiyle tanıklık ediyorlar”.

Evden ayrılmadan önce de uzaktılar, farkındaydı. Kocasını onu sevmemişti. Gençken sevdiği biri olmuş, onunla evlenemeyişinin intikamını almak istercesine onu hep küçümsemiş ve ezmişti. İhtiyar buna sessiz bir sabırla tahammül göstermiş, kocasına kırgınlığını, içinde taşıdığı kederi hiç belli etmemişti. Beğense de beğenmese de kaderioydu.

Hep kocasını memnun etmeye çalışırken hatırlıyor kendini. Onu sevmiş miydi, buna hala cevap vermiyor. Fakat onu benimsemişti. Huysuzluğuna alışmıştı. Kocasının kötü biri olmadığını, huysuzluğunu yemediğini düşünmüştü. Kocasını hırçındı ama zalim değildi. Bencildi ama merhametsiz olamamıştı. Kırıcıydı ama içten içe pişmanlık duyduğu anlaşılıyordu. Onu sevindirecek garip bir denge vardı fitratında. İhtiyar kadın, kocasına yardımcı olmak ister gibi hep anlayışlı

ve sabırlı olmuştu.

İki kızı doğmuştu, onun en büyük tesellisi... Sonra onlar annelerinin sessiz kederini, tahammülünü sorgulama başlamış. “Artık sabretme anne, ezdirme kendini, hakkını ara” diye ona sitemli nasihatler eder olmuşlardı. Babalarının küçümseyici, bencil tutumuna karşı annelerinin sabrına tahammül edemeyen kızları, annelerini tavır almaya davet edip durmuşlardı.

“Annemin sabrı beni öldürecek” derdi filiz. “Huzursuzluk çıkacak babam mutsuz olacak diye küçümsemeyi, yok sayılmayı yıllarca sineye çektin anne. Sen de kendini yok saymaya, küçümsemeye başladın. Yok gibi yaşıyorsun anne, buna sabretme artık. O söylüyorsa sen de cevap ver. Haksızlık ediyorsa bunu yüzüne vur. Sen de onun kalbini kır. Görmüyor musun babamın bu denli kırıcı olmasının bir sebebi de senin tahammülün. Yeter artık!”

“Sonra ne olacak”, derdi ihtiyar kadın, “babanızla küs mü yaşayayım? Aynı evin içinde birbirimize kinmi turalım? Böyle mi mutlu oluruz?”

Filiz hemen cevaplardı annesini: “Anne siz zaten mutlu değilsiniz. Eğer cevap verirsen, hakkını arasan babam er ya da geç geri adım atacaktır. Tepki göstermezsen yanlışını nasıl fark etsin adam! Ona kendini, hatasını göstermiyorsun” .

“Fitratımı zorlamamı istiyorsun benden. Ben öfkeye öfkeyle, bencilğe bencilikle cevap verecek bir mizaçta değilim. Bunu istesem bile beceremem. Beni azarlayan birine laf saymam. Susmak benim zırhım.

Hem kırkını devirmiş bir insana kendini göstermek de boş bir gayret. Baban kendini görmek istediğinden başka biçimde görmez.”

İkna edmedi kızını. Yumuşak başlı,hakkını aramayan bir anne kabul edilemez bir şey olmalıydı onun için. “Çek o zaman” derdi annesine. Sonra da annesinin olmasını istediği gibi babasına o laf yetiştirirdi. Fakat babasına haksızlığını gösterebilme hırsı küskünlükten başka bir sonuç getirmezdi.

“Filiz, fakülteye girdiğinde evden uzaklaştı. Okulu bitirdi, işe girid, ev tuttu. “Doğru kişi”yi bulacağım diye karşısına çıkanları eleye eleye sonunda evlenemedi. Şimdi çalışan biri olarak, ha varım ha yokum annem için diye düşündüğünden yalnız yaşıyor. Bahanesi hazır, aslında onun kimseye tahammülü yok, annesine bile...

Mizacı babasına benziyor. Babasıyla yıldızı hiç barışmamıştı. Babasına benzediğinin farkında olduğu için belki de... babası ne söylese beğenmezdi. Her fırsatta babasını eleştirirdi. Kendinden de hoşnut değildi. Belki de kendiyile barışık olmadığı için babasıyla da barışamıyordu. O da babası gibi bir nedenle daha o zamanlar benden uzaklaşmıştı.

Yavrum neden bu kadar uzaksın? Yorgun kalbim geride bırakılamayacak kadar zayıf. Daha muhtaç duruma düşmem ben. Sonrası ölümdür... Gündüzlerimi geceye çeviren ıssızlıkta nasıl ürperdiğimi hissediyor musunuz? Gözlerimden anlamıyor musunuz, ağla-yışlarımın her gün daha da uzadığını? Yalnızlığımın

yalnızlığını kederini okuyamıyor musunuz gerçekten!” Bu sözleri mırıldanıyor artık. “Yalnızlığımı, hüznlerimi sizinle de konuşamazsam kiminle paylaşabilirim,” diye sormuyor kızlarına.

“Uzun mesafeleri aşip da gelmiş gibi yorgun karşıma geçip, bir süre birbirlerine kendi işlerinden, mutsuzluklarından, ümitlerinden, arzularından bahsediyorlar. Acılar anneyle paylaşılmaz mı? Teselli anne de aranmaz mı evladım? Mutluluktan anne yüreğine de nasip bırakılmaz mı? Çocukken böyle pay edilen yürek şimdi nasıl bütünüyle esirgeniyor benden. Sorularına, güya incinmeyeyim diye, kestirme cevaplar veriyorlar. İlgimi merakımı küçümsüyorlar. Çünkü ben hiçbir şey için yeterli olamam.

Mutluluklarıyla mutlu olma, üzüntüleriyle kederlenme hakkımı dahi elimden alıyorlar. Anne olmak duygusunu neyle tatmin edeyim? Benim için kullanabileceğiniz gönül alıcı bir dil bulunamaz mı, yüreğinizden yüreğime varacak bir yol açılmaz mı?

Şuram ağrıyor bile diyemiyorum onlara. Cevapları hazır; “anne ağrılarını abartma lütfen, yetmişine merdiven dayadın, tabi ağrıyacak. Sen sağlıklısın bile maşallah. O kadar ağrı bende de var. Yani bu ağrılar olacak, yaşının doğal göstergeleri bunlar. Artık sabredeceksin...”

Biri kalkıp bir çorba getiriyor, öbürü televizyon kanallarında geziniyor. Sanki bir güç onları buraya zorla getirmiş, onlar da buna boyun eğmiş gibi vakit doldurmak için oyalanıyorlar. Sanki ben yokmuşum

gibi... Sonra da çekip gidiyorlar.

Kalbimin gizli köşelerine inecek, teselli ve umut verecek sözleriniz olmayacaksa sevginizi nasıl göreceğim? Gönülden kopan bir zaman diliminde buluşmayacaksak, ayak seslerinizin bir manası olabilir mi? Dokunuşlarınızda yüreğinizin sıcaklığını duymayacaksam, ellerinizin ne anlamı olabilir? Sizi dualarımda hatırladığımda içim ürperiyor, beni hatırlayacağımız dualarınız yoksa diye...

Bir yüreği sevmek bu kadar olamaz. Bir ayak sesini beklemek, bir dokunuşu özlemek bu değil. Gözlerinizdeki bakış bakmak mı? Yüreğinizdeki ilgi paylaşmak mı? üstelik ben anneyim, siz evlat...

Rüyalarınız ne yalancı evlatlarım ve siz o yalan karşısında ne kadar zavallısınız. Fakat benim tedbiri-me, sabrına, sessizliğime acıyorsunuz. Ama ben bir gönül incitmedim, ne küstüm ne küstürdüm, bir kalpten dahi ah almadım. Sabrımdan pişman değilim, tedbirimi hala seviyorum”.

Her geldiklerinde ne kadar kalacakları belli, sözleri papağan tekrarı gibi... Gönülden kopan bir ilgi, yürekten gelen bir sevgi cümlesini arıyor onlardan. Her gelişlerinde umuda kapılmaktan alamıyor kendini, kuru bir dalda patlayıveren tomurcuk gibi yürekten kopan bir sevgi cümlesi olsa hayata dönecek sanki. Ama her seferinde umudu boşa çıkıyor. O ezberlenmiş sözler, sıcak bir havai fişek gibi belirip hızla kayboluyor. Ardıda buraktığı, hüznle dolacak bir boşluk oluyor.

Onlar gidiyor, ihtiyar kadın ürpertili yalnızlığına gömülüyor. Geçip gidene geri dönülemez ama garip bir şekilde geçmişte gezinip duruyor. Sabahleyin kocasının yanı başında uyanışlarda, kızları için kurduğu hayallerde, taşıdığı ürpertilerde, büyüttüğü dileklerde, eve varan yolun sonunda evine girmenin ferahlığında, evinin odalarında yeniden kendine raslayacakmış gibi hissediyor.

Fakat hayat demek olan geçmişte, eskiden kurtulmak istediği rutubet kokusunda, küçümsediği korkularda, yok saydığı yalnızlıklarda, beğenmediği hayallerde ancak bir hatıraolarak rastlıyor kendine ve bir zamanlar yaşadığına böylelikle tanıklık ediyor...

Özlemle bakıyor gözleri, aile fotoğraflarına, eve varan yokuşlu yola, bahçe kapısına, evinin solgun duvarlarına... Eski bir fotoğraf karesi gibi önce sararıp küf yeşiline sonra da kahverengiye dönüşüp dağılmaya duruyorlar. Nasıl bu kadar acımasız, bu denli kimsesiz, böylesine katı olabiliyorlar şimdi? Kendi evinde bir sürgün gibi duyuyor varlığını. Bir zamanlar sevdiği her şeyi içinde bulduğu bu ev, hüznün kıymıkları gibi ruhuna sapsızlıkla, üstesinden gelemeyeceği bir yalnızlığa terk ediyor onu.

Sokaklar تنها. Park kimsesiz... Kızları onu yaşitlarıyla buluşabileceği bir yer olarak parkta yönlendiriyor. Mutluluğun acısını tatmış bir başına kalan ihtiyarlar geliyor parka; bu yüzden mi parklara yakıştırıyorlar. Oysa ihtiyar kadına göre bütün yaşitlarının hüznü olduğu bir yerd park. Oyalanılacak, seyredile-

cek bir kalabalığa yer verdiği için gelirlerdi parka. Kimsesizlik duygusuna, yalnızlıklarına cevap vermek için...

Bir de torunlarıyla ilgilenen ihtiyarlar olurdu. Çocuk “acıktım” deyince, reçelli ekmeğini, “susadım” deyince suyunu veren. Onların yüzlerinde bunalımdan, yalmzlıktan kurtulmanın avuntusu okunurdu. Ne de olsa tek başına banklarda hüznü bir hareketsizliğe gömülüp kalmış yaşlılarına oranla bir “işe yarıyor” olmanın mutluluğunu yayıyorlardı etrafa.

Parkta bir araya gelen ihtiyarların hikayeleri hep birbirine benzer; yalnızlık duvarlarının ardında yürekler eziktir. Park yalnızlığa karşı bir iddia taşıyabilir mi? İnsanın yaşlılarıyla bir arada olması değildir aradığı. Bu, terkedilmişliği, doğal olmayan bir kıs-tı-rıl-mışlığı aşmağa yetmez. Kafesteki kuşun yanına bir arkadaş kuş vermek gibi...

Çünkü zaman istifade edilmeyecek bir şey olmuştur. Artık o yeni alışkanlıklar edinemez. Ne kelimeler, ne de yürekler kullanılmaya elverişli değildir... İnsanlar arasında olmanın getirdiği şeyler kalbe yönelik değil. Herkes onu kendine böre bir kalıba yer-leşti-riliyor; şu ihtiyar, yani ilgiye muhtaç, yalnız ve zavalı, yaşamdan çok ölüme yakın...

İnsanlar birbirlerini nasıl seveceklerini, yüreklerinin dilini ne zaman unuttular? Hikayeler anlatılıyor ve bitiyor sonra uzaklaşmaya başlıyor. Elde kalan herkesin kendi hüznü oluyor. Ya insanlar birbirleri için ne ifade ettiklerini anlamıyor ya da paylaşmanın nasıl bir

şey olduğunu unutmuşlar. Herkes birbirinin hikayesini biliyor, yalnızlığını da, hüznüne de tanık; ama kimse-nin diğeri için yapacağı bir şey yok. Ya acıma, ya uzak durma, görmeme. Bu tuhaf yabancılaşma, bu acımasız bencillik nereden sızıyor?

Banklar dahi soğuk ve katı, ağaçlardan hep hüznü bir rüzgar, uzaklaşmayı hatırlatan sarı yapraklar yerlerde...

Bir zamanlar balıkçıların önünden geçerken renkli ışıklarını seyretmeyi severdi, şimdi ise yalnızca balıkların ölü hali dikkatini çekiyor. Eve varan yol ölümcül bir yorgunluk bırakıyor kalbinde. Oysa eskiden bu yolla severdi, yokuşunu görmez, yorgunluğunu duymazdı. Bu yolun cana yakın görüntüsünü dahi çaldılar. Kaldırımları genişletmek için yolun iki yanından kesilen ağaçları, asfaltla kaplanan şose yolu özlüyor. En iyisi evden hiç çıkmamak, diye düşünüyor.

Hep sabrederek yaşamıştı ya, şimdi bütün o günlerin acısının bir ana toplandını ve kalbinde kurşun gibi ağırlaştıklarını duyuyor. Geçip giden, unutulmuyor, yok oluyormuş demek ki; tam çok uzakta kaldıklarını düşündüğü sırada, gizlendikleri yerden yaşadıklarını hüznle hissettirmeye başlıyorlar. Ha-tı-ralar yaşamdan daha güçlü şimdi. Bugün ki yaşamda değil geçmişte yaşıyor. Üstelik bu onun tercihi de değil, kader gibi yaşanan bu...

Nereye gitse, ne yapsa kendini yaşama ait hissedemeyişini hüznünü duyuyor. Yorgun uykular, korkulu uyanışlar, hüznü bir bekleyiş, ıssız bir orman

gibi onu kuşatan kimses, zlik içinde ölümün yaklaşan adınlarını dinliyor yitirdiklerini bir ad veremiyor, yalnızca boşluğunda büyüyen acıyı duyabiliyor... Çünkü her şey ona içine düştüğü yalnızlığı, bu acıyı hatırlatıyor. Komşuları bile, onu görünce, “Yapayalnız, kızları sahip çıkmıyor” diye fısıldamaktan bıkmıyorlar.

Ne garip, hep geri dönülemeyen bir yerlere sürüklenmekten, elindekileri kaybetmekten korkarak, kendince tedbirler alarak yaşamıştı. Sabır ve sessizlik tedbiri olmuştu. Yine de korktuğu yere sürüklenmiş, sonunda geç sayılan bir çırpının içinde bulmuştu kendini. Eskiden tedbiri ona ümit veriyordu. oysa şimdi uzaklaşan şeylerin baş dönmesiyle yaşıyor.

Kendine, hayatına, çevresine dair gerçekler artık başka bir dil kullanıyor sanki. Her şeyin derinlerde gizlenen başka bir anlamı varmış. Şimdi kendine, yaşamına o anlamı içinde tanıklık ediyor; okuma yazmayı yeni söken çocuk gibi zorlandığını duyumsuyor.

Artık hiçbir şey eskisi gibi olamaz ve dünya onu eskisi kadar ilgilendiremez bu düşünce ne zaman doğdu?

Kendine bir cevap bulamıyor. En iyi çözüm buradan çıkmak olurdu, ama o da mümkün görünmüyor. Birden, “nerdeler”, diye soruyor kendi kendine. Kim? Onu hatırlayacak birileri olmalı. Sevecek; yaşadığına tamkık edecek birileri. Ama her seferinde kocasının öldüğünü, çocuklarının uzak olduklarını hatırlıyor. Neden uzak olmak istiyorlar? Bir anlam veremiyor çocuklarına. Ona hep hatalarını, kaçırdığı fırsatları, eksik-

liklerini hatırlatıyor sonra da uzaklaşıyorlar. Annelerinde yalnızca bunları görüyorlar... “Beni aramayacaklar”, diye fısıldıyor kendi kendine. “Burada unutulacağım.”

Neler yaşayacağını bilmiyor. Eskiden de bilmiyordu; fakat o zamanlar hayalleri vardı. Kapılar, yollar, istekler ve umutlar vardı yaşamında. Her gece görülen yeni rüyalar gibi, yaşamını dolduruyorlardı. Şimdi yalnızca bir rüyayı göreceğini sonra o rüyayı tekrarlayıp duracağını düşünüyor. Yaşamını dolduracak ne kaldı elinde? Geçip giden görünmez olmuş, beklenen hiç gelmemiş...

İnsan terk edildiğinde onu terk eden şeylerin farkına varıyor. O da uzaklaşan yaşamın içinde kendini fark ediyor şimdi. Çünkü elinde kalan yalnızca yaşama anısı. Gerçi o, hiç bir zaman ona verilene şikayet etmedi. Kaderini sessizlik içinde yaşarken ondan gizlenen imkanları, tecrübeleri, hikmetleri aradığını hatırlıyor. Kaderin önüne geçilemeyeceği öğretilmişti ona. Bu yüzden o, hiçbir zaman öyle olmasaydı şöyle olurdu gibi düşüncelerle hırsla kapılamadı. Yaşananlar da yaşanmayanlar da yaşanmayanlar da ortak bir sona doğru akıp gidiyor... Dile gelen de gelmeyen de aynı suskunluğa gömülüyor. Şimdi yaşamında şikayete, hırsla yer vermediğinden, tevekkülünden memnun en çok.

Zaman herkese yaptığı gibi onu da yaşamdan çok ölüme yakın bir yere bıraktı. Her insan gibi oda

kendi gerçeğiyle kalınca, kendisiyle ne yapacağını bilemiyor. Hayallerle yaşamını tekrarlamasının, ha-tıralara tutunmaya çalışmanın, geçmişe hayıflanmasının ya da şimdikiyi anlamaya çalışmasının bir işe yaramayacağını biliyor. Ama bir şekilde yaşadığını doğrulamak istiyor yine de. Acı ki paylaştıkça insafa gelir. Ana yüreği evladından da insaf bulamayacaksa...

Hüznü yoruyor onu. Dinlenmek, kendini unutmak istiyor. Kader, bir hikmetle tecelli eder. Tedbirine sarılıp, sabır zırhıyla zaafların ipini çekmekten başka elden ne gelir. Ona yabancılaşmayan, hep aynı tanıdıklıkla onu kucaklayan seccadesine diz kırıp outruyor. Ahir ömrünün bu deminde onu teselli edecek, mutlulukla yad edilecek bir hatıraya dalıp gitmek isterdi, ama yok öyle bir şey. “Ne ki senden alınmıştır, hayrınadır” diyen derviş sözünü mırıldanıyor. Kalbinin en derinlerine eğilmek ister gibi başını önüne eğiyor. Öylece kala kalıyor, sessiz, kıpırtısız.

Sözlük

Ahir olan ömür - sonu olan ömür	Koca - ər
Anı - xatirə	Kurşun - güllə
Anne - ana	Küs - incimək
Arama - axtarmaq	Lütfen - xahiş etmək
Ayna - güzgü	Maşallah - maşallah
Banklarda - oturmaq yer, skamiya	Mazeret - bəhanə
Bellek - hafizə	Menekşe - bənövşə
Bencil - eqoist, özünü istəyən adam	Mizac - xarakter, xüsusiyyət
Biricik - yeganə	Nesne - eşya
Çizgi - xətt	Öfke - əsəbiləşmək
Çorba - şorba	Oyalanmaq - vaxt keçirmək
Dal - ağacın budağı	Papağan - tutuğuşu
Demin - bayaq	Porsumus - çürümüş
Derviş - alim, tərki dünya	Reçel - mürəbbə
Dilek - Qız adı	Rüya - rəya
Duvar - divar	Sabır - səbir
Elektrik - işıq	Sevgili - yar
Eleye eleye - seçə-seçə	Silik - silinmiş olan
Filiz - Qız adı	Sitem - umu-küsü
Fırsat - mümkün, imkan, şərait	Sonunda - axırda
Fırtınalar - bərk külək	Sürahi - su qabı
Fısıldamak - səssiz danışmaq	Tablo - şəkil
Fısır fısır - səssiz, pıçıltı	Tahammül - hövsələ, mətanətli olmaq, dözmək
Fıtrat - xarakter	Tanıq - şahid
Genç - cavan	Tavır - davranış,
Gizli - sirr	Tecrübe - sınaq, sınaq, təcrübə
Gölge - kölgə	Tənha - yalnız, tənha
Hafıza - yaddaş	Tepki - reaksiya
Hatırlaymaq - yadına düşmək	Torun - nəvə
Hay huy - elə belə	Tren - qatar

Haz aldığı - zövq aldığı

Hemen - o dəqiqə

Hikmet - böyük və önəmli
xüsusiyyət

Hırs – istək

Huysuz - pis xasiyyət

Hüzün – kədər

İlan – elan

Kadife – məxmər

Kare – kvadrat

Kayınvalide – qaynana

Kıpırtı - hərəkət, tərpəniş

Kırgınlıq – incimək

Kirlent – başa

Tuhaf - qəribə, təəccüblü,
qeyri-adi,

Ümit – ümid

Ürperti – qorxu

Uyanmaq – yatmaq

Yataq – çarpayı

Yavrum – övladım

Yıldız – ulduz

Yönəlmək – istiqamətlənmək

Zavallı–yazıq, bədbəxt, fəqir

Zırh – zirh

Zorlanmaq - bir işdə çətinlik
çəkmək

SESSİZ GEMİ

Yahya Kemal Beyatli

Artık demir almak günü gelmişse zamandan,
Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan.

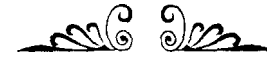
Hiç yolcusu yokmuş gibi sessizce alır yol;
Sallanmaz o kalkışta ne mendil ne de bir kol.

Rıhtımda kalanlar bu seyahatten elemli,
Günlerce siyah ufka bakar gözleri nemli.

Biçare gönüller. Ne giden son gemidir bu.
Hicranlı hayatın ne de son matemidir bu.

Dünyada sevilmiş ve seven nafile bekler;
Bilmez ki, giden sevgililer dönmeyecekler.

Bir çok gidenin her biri memnun ki yerinden.
Bir çok seneler geçti; dönen yok seferinden.

Sözlük

Demir almak-lövbər salmaq	Rıhtım - sahil, dəniz
Meçhul - naməlum, bilinməyən,	kənarı,tərsanə
Mendil – dəsmal	Sene – il

GENÇLİK!

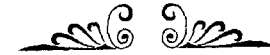
Fakir Baykurt

Gençliği kimse hesaba katmıyordu düne kadar. Otur denince hep oturacak, sus denince susacak sanıyordu herkes. Sorbon'da iki fakültenin arasını emirleyip, yıllarca amfileri, sınıfları, birbirinden ayrı tutuyorlardı. Türkiye'de örgütleyip, fişekleyip devrimci dergilerin basımevlerinin üzerine salıyorlardı. Gençliği evlerin başlıkla satılan kızı, zenginlerin kız peşinde koşan haylaz oğlu sanıyorlardı. "O bir sosyal sınıf değildir, ondan iş çıkmaz" diye zart zurt ediyorlardı. Bunalmış halkların özü ve gözü gibi çıkıp geldi işte sokaklara.

Yırtsın en sağlafa yerini içi geçmiş bürokratlar ve bey soyları, durduramazlar bu gün gür akımı. Berlin'de, Londra'da, İstanbul'da, Amsterdam'da, Bü-rüksel'de, Ankar'da, Madrid'te, Trabzon'da, İzmir'de, Tokyo'da, Birleşik Amerika'nın pek çok kentinde sıklıkla yumruklarıya boykotta ve işgaldedir onlar şimdi. Genç işçilerle, işsizlerle, topraksız ve ilaçsız köylü-

lerle el ele, kız erkek kol kola, polisin joplarından, gaz bombalarından, zenginlerin hapisanelerinden yınıyorlar. Dikine dikine yürüyorlar ve insanlığı alçaltan bütün sömürücü, paracı uygulamalara ve bütün ilişkileri temelinden bozuk dünya düzenine karşı akıllı akıllı yürüyorlar. Onların daha ucudur bu görünen. Baş, gövdesi köylerde, kulübelerde, uyandırılmamış halde dir. Gençler namus yanımızdır bizim. Gençler en görür, en duyar yanımızdır horlanan, ezilen hepimizin.

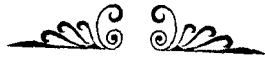
Her gencin iki küreği arasında fişkırın birer telle koştuğunu görüyoruz bugün. Telin bir ucu kendi yüreklerinde, bir ucu halkın ezik yüreğine bağlı iletkendir. Hem kendi tüketim toplumlarının yabancılaştırıcı yapısına baş kaldırıyorlar, hem de babalarının geri bıraktığı, sömürüp bitirdiği ülkelerin kuruluşuna yürüyorlar. Alman öğrenci hareketi, Berlin'de savaşa karşı yapılan bir yürüyüşle başladı ve gelişti. İngiliz gençliği de, Amerikan uydusu dış politikanın bırakılmasını istiyordu sokağa çıkarken. Fransa'da ise okul içi sorunlarından başladılar, en büyük Fransız Paşası'nı alaşığı ettiler bir yılda ve daha edeceklerinden başka!

Sözlük

Akl – ağıl
Anfi – hərbi yer
Baba – ata
Baş kaldırmak – üsyan etmək
Basımevi – nəşriyyat
Bürokrat - bürokrat ilə əlaqədar olan
Dergi – jurnal
Devrim - inqilab
Dış politika - xarici siyasət
Eylem – mitinq
Fişek – qurşun
Hapishane – həpisxana
Hemişe – hər zaman
Hepsi – hamı
Horlanmaq - əzilmək
İlaç – dərman
Katmıyor – əlavə etmirdi

Kendi – özü
Kimse - heç kəs
Kulube - kiçik ev
Öğrenci – tələbə
Okul – məktəb
Örgüt – təşkilat
Oturmaq – yaşamaq
Sanmaq – zənnətmək
Sınıf – otaq
Sokak – küçə
Sömürü – istismar
Temel – özl, bünövrə
Uyandırmak - yuxudan durguzmaq
Uygulama – tətbiq
Yabancı – xarici
Yapı – düzən

AZERBAIJAN YÜREĞİMDE ŞAHDAMAR

Yavuz Bülent Bakiler

Kuşluk vaktine kadar geceler boyu
Savrularak okuduğum yine Şehriyar
Ala ceylanlara benzer hep Azeri türküler
Dinlediğim tar

Ayrılmaz başımdan bırakmaz beni artık
Selamsız sabahsız bir eftar
Ve yüreğim bin yıllık destanlarla tutuşur
Büyür Azərbaycan kadar

Azərbaycan
Dedem Korkut şafağı
Mübarek dilimi süt gibi sağar
Bazen rüzgar olur iliklerimde
Bazen yağmur gibi üstüme yağar

Götür beni Aras Al beni Hazar
Oğuz'u Oğuz'dan başka kim anlar
Yaram derin merhemim yok vaktim dar
Bir destan yazar gibi yaz beni Hazar
Duy beni Bahtiyar
Duy beni Şahmar

Geçen zaman üstüne dökülen kan üstüne
Kılıç - kalkan üstüne
Ve ağzı köpüren yelesi atlar üstüne
Benim bir yeminim var
Azerbaycan yüreğimde bir şahdamardır
Ben Yakup gibiyim uzun yıllardır
Onda Yusuf'un kokusu vardır
Ve hasreti gönlümde büyük Türkistan kadardır
Ayettir kitabımda bayrağımda rüzgardır
Azerbaycan yüreğimde şahdamardır

Şimdi Azerbaycan'da mevsim bahardır
Türküleri yine,baştanbaşa efkardır
Düşlerime yağan kardır
Boynu bükük bir diyardır
Yardır
Ağzı köpüren atlar üstüne yeminim vardır
Azerbaycan yüreğimde bir şahdamardır.

Sözlük

Anlar - başa düşər
Efkar - kədar
Götür - apar
Kokusu - iy, ətir
Kuşluk - axşam ərəfi
Mübarek - bərəkətli, bol;

Rüzgar - külək
Sabah - səhər
Şafak - şəfəq
Türkü - xalq mahnısı
Tutuşur - alovlanmaq
Yemin - and ,əhd

HATIRA

Enis Behiç Koryürek

Geçsin günler, haftalar,
Aylar, mevsimler, yıllar...
Zaman, sanki bir rüzgar
Ve bir su gibi aksın...

Sen gözlerimde bir renk
Kulaklarımda bir ses
Ve içimde bir nefes
Olarak kalacaksın

Sözlük

Hatıra - anı

Mevsim - fəsil

MUHAMMET FUZULİ'nin EĞİTİM HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Türk Dünyasının yetiştirdiği en büyük şairlerden biri sayılan Fuzili (1494-1556), şairliğinin yanında ilim adamlığı ve eğitimciliği ile de tanınır. O'nun yazdığı "Divan"ı ve diğer eserleri (Türkçe/ Arapça/ Farsça Divanları, Leyla vü Mecnun, Hadikat-üs Sua-da, Şikayetname...) uzun yıllar birçok neslin eğitiminde önemli rol oynamıştır. O'nun eserleri insanın manevi dünyasını zenginleştirir, onun ahlaken arınmasını ve alçak-rezil işlerden uzaklaşmasını sağlar. O'nun tüm eserleri eğitim ile ilgili olup bütünü bir eğitim sistemi oluşturur. Eğitimin amaçları, görevleri ve yöntemleri Fuzuli'nin eserlerinde çok zengin bir şekilde ve estetik olarak kendini gösterir. Fuzili eserlerinde insanları birlik ve bütünlüğe çağırır. O'na göre hayatın güzelliği insandır. O "Rind ü Zahid" adlı eserinde rindin dili ile şöyle diyor: "Yaratılmışların en güzeli insandır. İnsan gerçeği öğrenmesi için ilim öğrenmelidir. İlim ruhani lezzetlerin prangalarını harekete geçirmelidir. Allah'ı tanımak en güzel vasıta"dır"

"İlim bir deryadır ki ondan
Hakkı tanımak cevheri hasıl ola
İlmin rütbesini akıllılardan sor
İlmin lezzetini cahil ne bilir"

diyene şair, elde edilen bilginin halkın refahı için kullanılması gerektiğini de şu mısralarla ifade ediyor: "İlmindir baysı refahatı halk. Failidir mevcubi riza-i Huda". İlmi elde etmek için tabiat insana belirli imkanlar verir. O imkanlar yaratılmasa insan mahvolurdu. Fuzili, yeni doğmuş insanı tohum içerisindeki ağaca benzetir. Tohum elverişli ortama düşerse ondan iyi ürün veren ağaç meydana gelir.

"Çün nehli hadigeyi hünersin
Miftahi hazineyi cevhersin
Ceht ile çıkar cevahiri paç
Fikretme ki yoktu ehli idrak"

O, ilmin, hikmetin insana toplu olarak verildiğini ve ona peyder pey aşılması gerektiğini çok iyi biliyordu. İnsanın eğitiminde ilim büyük rol oynamaktadır. Fuzili, özellikle ilmin yanında ahlak ve edebî olması gerektiğini ifade eder. Bilgili insan o zaman ilmiyle yücelir. Yüksek manevi, ahlaki özelliklere sahip olur. O, bunu; "İlimle edeple tanınır şeref, Bir inci olmazsa ne lazım sedef" mısralarıyla ifade eder. Fuzili her okuyanı kamil hesap etmediği gibi ilimden çıkar sağlayanları da eleştirir. O, "Enis-ül Kalp" adlı eserinde; "Alim mağrur olursa o alimden cahil daha iyidir" der. Devamla, "Kötü niyetli insanlara ilim öğretilmesin, böylelerine ilim öğretmenin celladın eline keskin kılıç vermektен farksız olduğunu" ifade eder.

“Ey muallim alet-i tezviri esare ilim,
Kılma ehli mekre talim-i maarifi zinhar
Hile için ilim talimin kılan müfsitlere
Dehtliam için verir cellade tiği abidar”.

Fuzili, insan şahsiyetinin iyi eğitilmesinde hem katımsal özelliklerin, hem çevre şartlarının ve hem de eğitimin kalitesinin önemli önemli olduğu vurgulayarak;

“Her kimin var ise zatında şeraret küfrü
İstilahati ülum ile müslüman olmaz”.
 demiştir.

Fuzili, çocukları henüz körpeyken belkide ana rahminden başlayarak eğitmek gerektiğini belirtir. Şaire göre çocuğun küçükken kalbine yazılanı değiştirmek çok zordur. Çocuk körpeyken ne alırsa öyle büyür”. Beşikte giren teneşirde çıkarata sözümüz bu gerçeği çarpıcı şekilde ortaya koyar. Bu düşünce daha sonraları John Lökk'un “Ağlöfe (Table Ras) teorisi”nde görülen şekil almıştır.

Fuzili'ye göre tüm insanlar eşit ve aynı şekilde yaratılmışlar. Dolayısıyla eğitim ve öğretim tüm insanlar için olmalıdır. Bu eğitimin uygulanmasında sultanla kul arasında ayırım gözetilmemelidir. Eğitim görmeyen insan kim olursa olsun yükselmez.

Fuzuli akıllı, terbiyeli insanı, “başkalarının sözünden ve işlerinden emin olunan” diye tanımlıyor:

“Müslüm odur ki ehlialem ile
Sirkola gögmü hayır ola emeli

Zararı görmeye müslümanla
Ola pakize hem dili hem ameli”.

Fuzuli estetik eğitimde müziğin büyük önemi olduğuna değinmiş ve oğlu Fazlı'nın diliyle; “Müzik insan ruhunu zenginleştirir, cilalandırır, gafilleri aşk neş'esinden haberdar eder. İnsan muhabbetini harekete geçirir”. diye ifade etmiştir.

Fuzili zengin edebi eserleri ile çok değerli bir çocuk edebiyatı meydana getirmiştir. O'nun Bengü Bade (uyuşturucu ve şarap), Sohbet'ül Esmar (meyvelerin sohbeti) eserleri, çocukların eğitiminde büyük rol oynadığı gibi O'nun yetenekli bir pedagog ve çocuk psikolojisini çok iyi bilen bir bilginin olduğunu da ortaya koymaktadır.

Fuzili'nin eserleri beş yüz yıldan fazla bir zamandır çocuklarımızın ve gençlerimizin eğitiminde kullanılmıştır. Onların manevi yönden yetişmelerine yardımcı olmuştur. Bu kıymetli hazineden devamlı istifade edilmeli ve ondan yararlanılmalıdır.

VATAN ŞARKISI

Namik Kemal

Amalimiz, efkarımız ikbal-ı vatandır;
Serhaddimize kale bizim hak-ı bedendir.
Osmanlılarız ziynetimiz kanlı kefendir
Gavgada şehadetle bütün kam alırsız biz,
Osmanlılarız, can verimiz, nam alırsız biz,

Kan ile kılıçtır görünen bayrağımızda;
Can korkusunu gezmez ovamızda, dağımızda.
Her guşede bir şir yatar toprağımızda.
Gavgada şehadetle bütün kam alırsız biz,
Osmanlılarız, can verimiz, nam alırsız biz.

Osmanlı adı her duyana lerze risandır;
Ecdadımızın heybeti maruf-ı cihandır.
Fıtrat değışir sanma! Bu kan yine o kandır
Gavgada şehadetle bütün kam alırsız biz,
Osmanlılarız, can verimiz, nam alırsız biz.

Top patlasın, ateşleri etrafa saçılsın;
Cennet kapısı can veren ihvana açılsın.
Dünyada ne bulduk ki, ölümden de kaçılınsın
Gavgada şehadetle bütün kam alırsız biz
Osmanlılarız, can verimiz, nam alırsız biz.

Sözlük

Abid -	Kılıç – qılınc
Gavga-müharibə	Serhad – sərhəd
Cahan – dünya	Ziynet - bəzək, zinət, bəzək-düzək
Kale – qala	

HOCANIN KIZLARI

Hocanın iki kızı varmış. Birinin kocası çiftçi, ötekinin kocası kiremitçi imiş. Hoca kızlarının hatırlarını sormuş. Kocasını kiremitçi olan:

-Bu sene yağmur yağmazsa, kocam bana bir takım elbise yapacak, demiş. Kocasını çiftçi olanda:

-Bu yıl yağmur yağarsa kocam bana kürk alacak, demiş. Hoca, ikisini de dinledikten sonra şu cevabı vermiş:

-Haydi hayırlısı. Biriniz hıyar yiyecek ama hanginiz bilmem...

Sözlük

Çiftçi – əkinçiliklə məşğul olan	Kürk – xəz
Kiremitçi – bənna	Takım elbise - kostyum

NİYE YEMEZSİN!

Hoca merhum, bir iş için gittiği Sivrihisar'da işi uzayıp, kimseyi de tanımadığından cebinde akçesi tükenerek aç kalmış. O sırada bir fırının önünden geçiyormuş. Bakmış nar kızarmış somunlar, tezgahın üstünde! Açlıktan gözleri kararan Hoca yutkunmağa başlamış. Bir müddet böyle yutkunduktan sonra tezgaha sokularak köşede oturan ekmekçiye sormuş:

-Kuzum efendi baba... Bu ekmeklerin hepsi senin mi?

Ekmekçi gayet tabii surette:

-Evet benimdir... demiş. Hoca heyecanla tekrar sormuş:

-Gerçekten bunun hepsi senin mi? Şuradaki sıcak ekmeklerin hepsi senin mi?

-Ne bu kadar zorlayıp duruyosun. Bu ekmeklerin hepsi benimdir... deyince. Hoca:

-Öyle ise ne bakıp duruyorsun... yesene! demiş.

Sözlük

Akçe – pul	Tezgah – dəzgah
Cep – cib	Tükenme-qurtarmaq
Müddet – vaxt, müddət	Uzayıp - uzatmaq
Somun – çörək	Yutkunmaq – udqunmaq
Tabii suret – təbii vaxt	Zorlamak – məcbur etmək

KEDİ İSE ET NEREDE?

Hoca bir sabah kasaptan üç okka et alıp evine bıraktı. O işine gidince karısı kadın ahbaplarını çağırarak Hocanın getirdiği etle onlara mükemmel bir ziyafet çekti. Akşam eve gelip de önüne bulgur pilavı konduğunu gören Hoca:

Yahu Hani bizim et? Diye sordu.

Karısı:

-Sorma efendi! Ben bulaşıkları yıkarken hınzır kedi açık kalan dolaptan eti kapıp gitmiş cevabını verdi. Hoca hiç sesini çıkarmadı. Mangal altında uyuyan kediyi çıkarıp tarttı. Üç okka geldiğini görünce:

Be imanı yok kadın... dedi eğer bu kedi ise et nerede? Et ise kedi nereye gitti?

Sözlük

Ahbap - yaxın dost	Kapıp – qapmaq
Bulaşık – çirkli	Kasap – qəssab
Dolap – ş kaf	Okka – çəki vahidi
Hınzır kedi - yaramaz pişik	Uyuyan - yuxuda olan
Hoca – müəllim, xacə	Yıkamak – yumaq
Kantar – tərəzi	Ziyafet - banket, ziyafət

BİR AŞK MASALI

Atilla İlhan

Bir zamanlar bir kadın hükümdar tarafından idare edilen bir memleket varmış. Halk burada melikesinden son derece memnunmuş. Çünkü bu genç ve çok güzel kadının, yurdunun insanlarını bahtiyar etmekten başka bir düşüncesi yokmuş. Sarayında kapanıp outacağı ve kendine eş olmak isteyecek yakışıklı şehzadeler bekleyeceği yerde, kış demez, yaz demez, memleketin dört bucağını dolaşır, yüzünde keder, halinde durgunluk gördüğü her vatandaşın gamına ortak, derdine derman olurmuş. Çalışamayacak halde oldukları için zarurete düşenlere hazinesi, dermansız illetlere tutulanlara yüreği her zaman açılmış. Yurdun her yanına dağılmış olan memurların başlıca vazifesi, buldukları yerde hayatından hoşnut olmayan kimse bırakmamakmış. Buna kendi güçleri yetmezse, hiç vakit geçirmeden melikeye bildirirler, o da her işini bırakıp oraya yetişirmiş. Bunun için o memlekette yüzü gülmeyen insan yokmuş.

Ama günün birinde melikenin sarayının tam karşısında genç bir derviş peyda olmuş. Sabahtan akşama kadar orada hiç ağzını açmadan bekler, ortalık kararınca çekilir gidermiş. Kumral, hafif dalgalı bir sakalın çevrelediği soluk yüzünde öyle dokunaklı bir ifade, derin kara gözlerinde öyle içe işliyen bir hal varmış ki, yoldan geçenler onun önüne bakır, hatta gümüş

paralar atmaktan çekinirler, yere sessizce birer altın bırakıp giderlermiş.

Her zamanki seyahatlerinden birinden dönen melike sarayının önünde bu garip dervişi görünce, yüzüne şöyle bir bakmış, gözleri onun gözlerine ilişmiş, sarayına girerken baş mabeyincisine:

“Bu adamın bir derdi var, sorun bakalım nedir!” demiş. Baş mabeyinci hemen dervişin yanına sokulmuş, o memlekette insanların bir sözle bile incitmeye izin olmadığı için tatlı bir sesle:

“Derviş, duruşun, bakışın gamlı, içinde sakladığın bir kederin mi var?” diye sormuş.

Derviş gözlerini yere evirmiş çevirmiş: “Hayır!” diye mırıldanmış.

“Peki, öyleyse neden yüzün gülmüyor, neden burada bütün gün durup bekliyorsun? Bilirsin ki, melikemiz yurdunda dertli insan buldukça, kendi de dertlenir, içi rahat etmez. İstedığın neyse söyle, çaresini ararız!”

“Hiçbir derdim, hiçbir isteğim yoktur. Melikemiz üzülmesin!” demiş. Baş mabeyinci saraya dönüp bunları hanımına anlatmış, sonra:

“Bilmem ama, efendimiz,” demiş, “sesi hafif ve gamlı, gülümsemesi acıydı”.

Melike:

“Olmaz”, demiş, “onun bir derdi olduğu her halden belli. Ne kadar, acı güldüğünü ben sarayımın pencerelerinden gördüm. Belki derdinin büyüklüğü onun nutkunu tutuyor. Ama ben hiçbir vatandaşımın

rahatsız edildiğini istemem, bırakın durduğu yerde dursun. Yalnız bu akşam arkasından gidin, bakın umulmaz illetlere tutulmuş bir hastası mı var, para yetiştiremediği bir sevgilisi mi?”

Derviş o akşam da önüne bir yığın halinde biriken altınları toplayıp, alaca karanlığa gömülen sokaklara dalmış, yürümüş, yürümüş şehrin kenar semtlerine gelince, altınları avuç avuç torbasından çıkararak, buralarda oturan ve halleri vakitleri başka hemşerilerinden biraz daha düşük olan kimselere dağıtmış, sonra şehrin kenarındaki küçük, taş bir kulübeye girerek çorbasını pişirmiş, sırtını duvara verip kalmış. Kulübenin penceresinde gün ağarınca kadar onu gözetliyen baş mabeyinci uyuyor mu, yoksa uyumayıp düşünüyor mu, anlayamamış.

Melike bunları duyunca büsbütün kederlenmiş. “Memleketimde dertli bir insan var da, ben ona derman olamıyorum”, düşüncesi için bir kurt gibi kemirmeye başlamış. Kimseyi zorlamak, kimsenin yaptığına ettiğine karışıp tedirgin etmek şanından olmadığı için derviş sarayın karşısında durmasına ses çıkarmamış, ama onun günden güne sararıp solduğunu, gözlerinin daha derine kaçtığını görtükçe, kendisi de eriyip süzölmüş. Kendisi de artık sarayının penceresinden ayrılmaz, tül perdelerin ardında bütün gün derviş seyrediyor. Onun içini kemiren dert nedir acaba?” diye kendini yermiş.

Birgün yine böyle perdelerin arkasından bakarken, dervişin siyah, derin gözleri pencereye çevrilmiş.

Bu gözlerdeki bitip tükenmez hasreti farkedene melike, dervişin içini yakan derdi sezer gibi olmuş, yerinden fırlayıp baş mabeyincisini çağırarak:

“Bu derviş sarayına getirin, derdini kendim soracağım” demiş.

Derviş melikenin huzuruna çıkınca, büsbütün sararmış. Gözlerini yerden kaldırmamış. Derdi sorulunca, duyulur duyulmaz bir sesle:

“Hiçbir derdim yoktur!” deyip susmuş.

Ama melike bu kısa cevapla yetinmemiş. Yumuşak, tatlı, adeta yalvarır gibi:

“Nasıl olur derviş?” demiş. “İnsanın içini bir dert kemirmeyince yüzü böyle solar, gözleri böyle dalar mı?” Belki gönlündeki dilek sana pek büyük pek erişilmez görüldüğü için söylemekten kaçırıyorsun. Ama bilirsin ki, benim yurdumdaki insanları bahtiyar görmekten başka hiçbir arzum yoktur. Haydi çekinmeden ne istediğini söyle. Dilediğin fakat elde edilmez sandığın şey, uçsuz bucaksız zenginlik midir? Her gün önüne yığılan altınları arzularına göre çok küçük bulduğun için mi azımsayıp dağıtıyorsun? Eğer böyleyse söyle, sana bitip tükenmez hazinelerimin yarısını, hayır, hepsini vereyim”.

Melike soluk yüzüne dolaşır koyu kahverengi gözlerinde biriken bir kederle tekrar sormuş:

“Yoksa bir kadının idare ettiği bir memlekette yaşamak sana ağır geliyor da, kendin mi bir devletin başına geçmek istiyorsun? Eğer böyleyse, başına geçtiğin devleti benim kadar, belki benden daha fazla

şefkatle, dirayetle idare edeceğini biliyorum. Söyle, memalikimin yarısı, hayır, hepsi senin olsun!”

Derviş başını kaldırmış, ama gözleri hep yerde cevap vermiş:

Hayır, melikem, hayır, benim böyle bir derdim, böyle bir dileğim de yoktur”.

Melike al dudakları solup titreyerek yerinden kalkmış, bir adım yürümüş:

“Peki, nedir istediğin derviş?” demiş, “Gençsin, güzelsin, gözlerinde doymamış bir hasretin ateşli bulutları dolaşıyor. Kendine layık gördüğün bir eş mi bulamadın? Memleketin en güzel kızları benim sarayımdadır. Şöyle, bütün cariyelerimi karşına dizeyim, en sevimsisini, hayır, hepsini al!”

Bunun üzerine derviş gözlerini kaldırıp sonsuz bir hüznün içinde melikeye bakmış, bakmış, sonra sesi titreyerek:

“Hayır, Melikem, hayır...” diyebilmiş, ama sesi boğazında düğümlenip kalmış.

O zaman melike dervişin yüzüne uzun uzun bakmış, baktıkça soluk yanakları al al, renksiz dudakları nar gibi olmuş. Koyu kahverengi gözlerini bir ışık sarmış. Dervişin de yüzü kızardıkça kızarır, gözleri yandıkça yanarmış. Bu sefer genç kadın gözlerini yere çevirmiş, hafif, titrek bir sesle: “Anladım derviş” demiş, “içini yakan derdi, yüreğini saran hasreti anladım. Ne istediğini biliyorum. Söyle, o da senin olacak!”

Derviş bunu duyunca, yeniden sapsarı kesilmiş,

sonra yine kıpkırmızı olmuş, bir kaç kere bir şey söylemek ister gibi dudakları titremiş, en sonunda ta yüreğinin içinden derin, uzun bir “Aaah!” çekerek olduğu yere düşmüş, kalmış.

Etrafta koşan mabeyinciler eğilip bakınca onun ölmüş olduğunu görmüşler. Dervişin yüzünde, dille tarifi imkansız, baktıkça gün ışığı gibi insanın yüzüne vuran bir saadet varmış.

Baş mabeyinci esefle başını sallayıp:

“Ne talihsiz adam!” demiş. “Tam muradına ereceği anda öldü!”

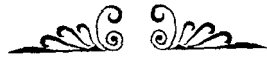
Gözlerini dervişin yüzünden ayımayan melike:

“Sus!” demiş, “Ondan daha talihli insan var mı? Asıl bahtiyar, bir ömür boyunca hasretini çektiği şeye kavuşan değil, ona erişeceğini anladığı anda saadetin en yüksek noktasında bir “Ah!” diyerek düşüp ölebilendir”.

Sözlük

Altın – qızıl	Hükümdar – hökümdar
Anlamak – dert etmek, başa düşmek	İzin – icazet
Asıl – əsil	Kıpkırmızı – qıpqırmızı
Bahtiyar – bəxtli, xoşbəxt, bəxtiyar; məsud,	Küçük – kiçik
Böyle – belə	Kurt – qurd, canavar
Bucak (cadde) – prospekt	Nutuk- nitq
Bulmak – tapmaq	Ölmək – rəhmətə getmək
Cevap – cavab	Para – pul

Çorba – şorba
Derviş – gəzib, görən din adamı
Devlet – dövlət
Dudak – dodaq
Düşünce – fikir
Garip – qərib
Gönül – könül
Hasret – həsrət
Hasta – xəstə
Hayır – xeyir
Həmşeri – həmyerli
Hoşnut – narahat
Huzura çıkmak – rahatlığa çıxmaq
Peki – bəs, oldu, yaxşı
Peyda olmak – üzə çıxmaq
Rahatsız – narahat
Saadet – səadət
Şehir – şəhər
Semt – prospekt
Şevkat – sevgi
Seyahat – səyahət
Sezmek – dərk etmək
Siyah – qara
Sokak – küçə
Tatlı – şirin
Yüz – üz

BAYRAK

Arif Nihat Asya

Ey mavi göklerin beyaz və kızıl süsü...
Kız kardeşimin gelinliği, şehidimin son örtüsü,
Işık ışık, dalga dalga bayrağım,
Senin destanını okudum, senin destanını yazacağım.
Sana benim gözümle bakmayanın
Mezarını kazacağım.
Seni selamlamadan uçan kuşun
Yuvasını bozacağım.
Dalgalandığın yerde ne korku, ne keder...
Gölgende bana da, bana da yer ver!
Sabah olmasın, günler doğmasın ne çıkar:
Yurda ay-yıldızının ışığı yeter.
Savaş bizi karlı dağlara götürdüğü gün
Kızılığında ısındık;
Dağlardan çöllere düşürdüğü gün
Gölgene sığındık.

Ey Őimdi sűzgűn, rűzgarlarda dalgalı;
BarıŐın gűvercini, savaŐın kartalı...

Yűksek yerlerde ačan ieĐim
Senin altında doğdum,

Senin dibinde leceğim.
Tarihim, Őerefim, Őiirim her Őeyim;

Yer yűzűnde yer beĐen:
Nereye dikilmek istersen,
Söyle, seni oraya dikeyim!

Szlűk

Gűvercin – gyərin	Mavi – gy
Destan – dastan	Mezar – qəbir
Kartal – qartal	Yıldız – ulduz
Korku – qorxu	Yűksek – uca

OĞUZ HAN DESTANI

Gűnlerden bir gűn Ay Han, bir erkek ocuk doĐurdu. ocuk, kara saçlı, kara kaŐlı, ela gzľű, kızıl aĐızlı idi. Perilerden bile gűzeldi. ocuk, anasından yalnız bir defa sűt emdi. Bir daha emmedi. KonuŐmaya baŐladı. Kırk gűnden sonra bűyűdű. Yűrűdű. Oynadı. Ata bindi. Geyik avına ıktı. Gűnlerden sonra, gecelerden sonra, tam bir yiĐit oldu, bahadır oldu.

“OĐuz Han” denen bu bahadır, bir gűn Tanrıya yakarıyordu. Birdenbire evresi kapkaranlık kesildi. Gökten bir ıŐık dűŐtű. Bu ıŐık, aydan ve gűneŐten bile parlaktı. OĐuz Han, ıŐıĐın içinde bir kız grdű. Bu kız, çok gűzeldi. Yűzűnde, ıŐık saçan bir beni vardı. oban yıldıza benziyordu. Gűlűnce, mavi gök de gűlűyor, aĐlayınca, mavi gök de aĐlıyordu.

OĐuz Han, bu kızı grűnce aklı baŐından gitti. Kızını sevdi, aldı. Kız, OĐuz Hana ű erkek ocuk doĐurdu. Birincisine “Gűn”, ikincisine “Ay”, űcűsűne “Yıldız” adını koydular.

OĐuz Han gűnlerden bir gűn, aya gitti.

Glűn yayında bir aĐaç grdű. AĐacın kovuĐunda bir kız oturuyordu. Çok gűzeldi. Saçları bir ırmaĐın akıŐına, diŐleri inciye, gözleri gök yűzűnűn mavisine benziyordu.

OĐuz Han'ın aklı baŐından gitti. YűreĐine od dűŐtű. Kızını sevdi, aldı. Bu kız da OĐuz Hana ű erkek

çocuk doğurdu. Birincisine “Gök”, ikincisine “Dağ”, üçüncüsüne de “Deniz” adını verdiler.

Bu çağda, sağ yönde “Altın Han” denen bir hakan vardı. Altın Han, Oğuz Hana elçi gönderdi. Pek çok altın ve gümüş yolladı. Pek çok kız, yakut ve gümüş sundu. Oğuz Han’a saygı gösterdi. Baş eğdi. Oğuz Han, Altın Han’ın baş eğmesini kabul etti. Sonra kırk gün kuzeye yürüdü. “Buz Dağı” denen dağa geldi. Çok soğuktu. Otağını kurdurdu. Tan yeri ağardı. Oğuz Han’ın otağına güneş gibi bir ışık girdi. O

ışıktan; gök tüylü, gök yeleli, büyük bir erkek kurt çıktı. Kurt, Oğuz Han’a dedi ki:

“Ey Oğuz, artık ben önünde yürüyeceğim!”

Bundan sonra Oğuz Han, çadırları toplattı. Yola koyuldu. Türk ordusunun önünde gök tüylü, gök yeleli, büyük erkek kurt yürüyordu.

Nice günlerden sonra gök tüylü, gök yeleli, büyük erkek kurt durdu. Oğuz Han da Türk ordusunu durdurdu. Önlerinden “İtil” denen ırmak akıyordu. Oğuz Han, burada yağı ile vuruştı. Savaş çok zor oldu. İtil suyu, yağı kanıyla kıpkızıl aktı. Vuruşmada Oğuz Han, üstün geldi. Başarı, Türk oklarından ve kılıçlarından kaldı.

Gök tüylü, gök yeleli kurt, yine öne düştü. Oğuz Han’ı güneyin sıcak ülkelerine götürdü. Oğuz Han, burada da çok yerler aldı. Çok yağı yendi. Türk hakanlığını bu yönde de çok büyüttü. Geri döndü.

Oğuz Han’ın yanında, ak sakallı, boz saçlı, çok bilge bir kişi vardı. Anlayışlı ve doğru bir adamdı. Oğuz Han’ın danışmanıydı. Adı “Uluğ Türk” idi.

Uluğ Türk, günlerden bir gün, düşünde bir altın yay ve üç gümüş ok gördü. Altın yay, gün doğusundan gün batısına dek uzanıyordu. Üç gümüş o da kuzeye doğru gidiyordu. Uluğ Türk, uykudan uyandı. Düşte gördüklerini Oğuz Han’a anlattı:

“Ey Hakanım, dedi; Gök Tanrı’nın sana verdikleri, hayırlı olsun! Gök Tanrı, düşümde gördüklerimi yerine getirsin! Dilediği yeri sana versin!”

Oğuz Han, Uluğ Türk’ün sözlerini çok beğendi. Bilgeliğini öğdü. Öğüdünü dinledi. Oğullarını topladı. Dedi ki: “Ey oğullarım! Gönlüm av diliyor. Kocadım. Gücümü yitirdim. Gün, Ay ve Yıldız, siz doğuya varın. Gök, Dağ ve Deniz, siz batıya gidin!”

Bunun üzerine Oğuz Han’ın üç oğlu doğuya, üç oğlu batıya gitti. Gün Han, Ay Han ve Yıldız Han, bol bol avlandıktan sonra, yolda bir altın yay buldular. Yayı aldılar. Babaları Oğuz Han’a verdiler. Oğuz Han sevindi yayı üç parça etti ve: “Ey büyük kardeşler, dedi; yay sizin olsun!” Gök Han, Dağ Han ve Deniz Han, bol bol avlandıktan sonra, yolda üç gümüş ok buldular. Okları aldılar. Babaları Oğuz Han’a verdiler. Oğuz Han sevindi okları onlara pay edip “Ey küçük kardeşler, dedi; bu oklar sizin olsun!” Oğuz Han bundan sonra Ulu Kurultay’ı topladı. Halkı da çağırdı. Büyük danışma yapıldı. Oğuz Han, yurdunu, oğullarına pay etti. Dedi ki: “Ey oğullar, çok yaşadım. Çok savaşlar

gördüm. Çok ok attım. Kılıç salladım. Ata bindim. Yağılarımı ağlattım. Dostlarımı güldürdüm. Gök Tanrı'ya borcumu eda ettim. Sizlere de yurdumu veriyorum. Yurdumuzun üzerinde bilgelik ve bahtiyarlıkla yaşayın. Gök Tanrı'nın buyruğundan çıkmayın. Esen kalın!" Sonra gök renkli gözlerini kapattı.

Sözlük

Batı – qərb	İnci – inci
Ben – xal	Irmak – çay
Bilge – alim	Kocamak – yaşlanmaq
Buyruk – əmir	Konuşmaq – danışmaq
Büyük – böyük	Kurultay – toplantı
Doğru – düz	Kuzey – şimal
Doğu – şərq	Öğüt – nəsihət
Düş – xəyal	Saygı – hörmət
Ela - göz rəngi	Sıcak – isti
Elçi – səfir	Ülke – ölkə
Geyik – maral	Yiğit – igid
Güney – cənub	Yön – cəhət
Güzel – gözəl	Zor – çətin

VATAN TÜRKÜSÜ

Fazil Hüsnü Dağlarca

Dalgaları bayrak,
Dalgaları fatihalar bayrakta.
Siz ta Orta Asya'dan beri
Uyursunuz, uyanırsınız,
Siz düşünürsünüz bu toprakta.

Yaprak yeşil deyken, su mavisindeyken gücünüz,
Memleket sizden çoğalmakta.
Yükselmemiş midir göğe karşı,
Kelime-i şahadetler yer yer,
Bütün soluğunuz bu toprakta.

Sizin aldığımız rüzgar, sizin verdiğiniz sessizlik
Kırmızıda, akta.
Çalışmanızın
Ölümsüzlüğünüzün kımıldanışı
Buğday buğday, bu toprakta.

Allah bir nefes gibiyakın
Gökyüzü bir nefes kadar uzakta.
Gidecektir kainatın son zerresinecek
Hürriyetimiz bu toprakta.
Gidecektir kuvvetli soyunuzla, sonsuz nesillerden,

Şerefte, fazilette, hakta;
Hizmetiniz
Varlığınız
Can can aksederek bu toprakta.
Adınız tek,

Adınız bir milletle ayakta.
Kimi vatan der
Kimi mehmetçik,
Yaşamanız bu toprakta.

Sözlük

Aksetmek – əks etdirmək	Ölümsüzlük - əbədiyyət
Buğday – buğda	Rüzgar – külək
Çalışmaq – işləmək	Soy – ailə
Hizmet – xidmət	Toprak – torpaq
Kainat – dünya	Vatan - vətən
Kuvvet – qüvvət	Yaprak – yarpaq
Memleket - oba, vətən	Yükselmək – ucalmaq

HARİKA ÇOCUK

Orhan Kemal

Bisküvi, çikolata, kağıtlı şeker, zeytinyağı, sabun yapım evleriyle küçük tamir atölyelerinin yanyana odalarda bulunduğu, sefertaşına benzeyen hanlardan birinin genzi tıkayan pis havası içinde ekmeğini küçücük pedalıyla kazanmaya çalışan bir arkadaşı görmeye gitmişim. Bulamadım. Dönecektim ki, kapı yanında duran büyükçe bir tahta, sandığın içinde onu gördüm. Peynir ekmekle domates yiyordu. Kirli, kıvrır kıvrır saçları vardı. Makine yağıyla kararmış yüzü, içlerinden aydınlanan harikulade yeşil gözleri...

-Matbaacı abiyi mi aradınız?

-Evet.

-Az evvel kağıt kestirmeye gitti. Gelecek. Yanındaki boş bir tahta sandığı ters çevirip ikram etti:

-Buyurun, oturun!

Öyle tatlı bakıyordu ki. Oturdum. Ekmeğini bölerek uzattı. Aç olmadığımı söyledim.

-Yoksa ellerim kirli diye mi?

-Yok canım.

-Bizim işte temiz kalınmıyor ki...

Tamir atölyelerinin birinde çıraklık ettiğini sanarak sordum:

-Ne iş yapıyorsun?

-Torna, tesviye...

-Ha?

Katıla katıla güldü.

-Kim duysa şaşıyor. Bu eylülde on ikiyi bitiriyorum halbuki...

-Yani, torna, tesviyeye ait her işi yapabilir misin?

-Ne var yapamayacak? Babamın atelyesi vardı eskiden. Sabahları okula giderdim, öğleden sonra da atelyeye.

-Kaça kadar okudun?

-İlkin dördüne kadar.

-Sonra?

-Sonra annem öldü. İki kardeşimle ortada kaldık. Babamda kötü bir kadının peşine takılınca...

-Okulu bıraktın. Sever miydin okulu? İçini çekti:

-Hemde nasıl!

-Ne olmak isterdin?

-Kaptan. Büyük denizlerde, dalgalı, korkunç denizlerde dolaşmak. Avrupa'ya, Amerika'ya gitmek. Üstüvayı geçerken vapurda eğlence gırla gidermiş. Doğru mu?

-Doğru.

-Sonra, New York limanındaki hürriyet heykeli. Boyu kaç metre onun? Büyük mü?

-Bilmem.

-Robenson Krüzoe'yi okudunuz mu siz?

-Okudum.

-İssız adada nasıl da yaşabilmiş. Değil mi? Böyle şey olur mu?

-Olmasa daha iyi değil mi?

-İyi ama oluyor. Yahut da yazarı öyle düşünmüş. Ama iyi düşünmüş. Ne olusa olsun, aferin Robenson'a. İssız adada elini kolunu bağlayıp durmamış, hemen işe girişmiş. Marifet ölmek değil mi? Yaşamak!

Makine yağlarıyla kirlenmiş mendilini çıkarırken, gözlerim tulumunun cebindeki cam misketlere ilişti. O da bunun farkındaydı. Çıkardı avucunda şıkırdatarak.

-Ne yapalım...

-dedi- iş, iş, iş... Bunalıyor insan. Paydoslarda Ateş ali'yle oynuyoruz.

-Ateş Ali kim?

-Alt kattaki bisküvi yapımevinde çalışıyor. Bizim mahalleli. Her sabah işe birlikte geliriz. Benim annem yok, onun babası. Maça, sinemaya falan da beraber gideriz.

-Misketi mi çok seviyorsun, sinemayı mı, yoksa maçı mı?

-En çok maçı ama, hava alıyoruz...

-Niye?

-Numaralı tribün bize göre değil. Tekliği toka ettik mi, Teksas'a bırakıyorlar. Teksasta da boyumuz yetişmiyor. Stadyumu yaparken çocukları düşünmemişler.

-Sizde?

-Bizde sinemaya gidiyoruz. Tabi pazarları. Babam evdeyse, sabahleyin erkenden tüyerim. Doğru Şehzadebaşına,

-Değilse?

-Değilse tüymek olmaz. Su ısıtmak, yıkanmak, kardeşlerimi yıkamak vazifesi bana düşer.

-Kaç para kazanıyorsun tesviyecilikten?

-On lira haftada.

-Yetiyor mu?

-Bu pahalılıkta yeter mi?Başka atelyelerde yirmibeş lira veriyolar ama, gidemiyorum.

-Niye?

-Usta babamın arkadaşı!

-İşte dalavere olmasın?

-Benimde aklıma gelmiyor deil ama, ne de olsa baba. Kötü şeyler düşünmek istemiyorum.

-Peki ne olacak bunun sonu?

-Ne gibi amca?

-Mesela, bir imkan çıkarsa karşına. Tekrardan okula girip, sonunda da kaptan olmak ister miydin?

Gözleri sevinçle parladı. Sonra sönükleşerek bir noktaya takıldı kaldı.

-Ha? İster miydin?

-İsterdim ama...

-Ama?

-Kardeşlerim... Babama güvenilmez ki. Düşer gene bir kadının peşine... İçimde bir damar sızladı.

-...Benden geçti. Kardeşim okuyor. Öteki küçük daha. Büyüyünce onu da okula vericem. Haftalığım elli olur o zaman herhalde...

Birden sordu:

-Amca.

-Ha?

-Benim boyum hep böyle kısa mı kalacak?

-Niçin?Büyümüyor mu?

-Annem ölmeden evvel duvara kurşun kalemiyle çizmiştim. Ölçüyorum. Hala aynı yerde. Yoksa cüce mi kalacağım?

Dudaklarımdan çıkacak cevabı heyecanla bekliyordu ki, makine şakırtıları yüklü sıcak koridorun kirli aydınlığında iriyarı biri belirdi:

-Ayhan!

Onun da üstü başı, yüzü kir pas içindeydi. Çocuk sandıktan fırladı:

-Buyur usta!

-Hala karnını doyurmadın mı?

-Doyurdum.

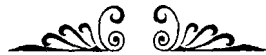
-Doyurduysan, git de o borulara diş aç!

-Peki usta...

Beni unutmuştu bile koridorun kirli aydınlığında koşarak uzaklaştı. Dipteki atelyeden içeri girdi, peşinden gittim. Atelye penceresinin kenarından heyecanla seyrettim: Boyu yetişemediği için ters çevrilmiş bir tahta sandığın üzerinden idare ediyordu makineyi. Makineyse, çocuğun emri altında munis bir hayvan kadar uysal, yere kıvrım kıvrım, pırl pırl demir yongalar döküyordu.

Sözlük

Arkadaş – yoldaş	Kir – çirk
Bisküvi – peçenye	Koridor – dəhliz
Bölerek – paylayaraq	Kurşun kalem - karandaş
Çikolata – şokolad	Marifet – bacarıq
Cüce – alçaq boy	Mesela – məsələ
Dalaver – aldatmalı oyun	Paydos – qurtarmaq
Damar – damar	Peynir – pendir
Domates – pomidor	Şeker – şirin
Eylül – sentyabr	Sinema – kino teatr
Harikuladə – fəvqaladə	Stadyum – stadion
Hayvan – heyvan	Tamir – təmir
Heykel – heykəl	Tribün - stadionda oturmalı yer
Hürriyyət – azadlıq	Vapur – gəmi
İmkan – şərait	Yahut - ya da
Kağıt – kağız	Yeşil – yaşıl
Kaptan – kapitan	

BİR GECE GEZİNTİSİ

Cengiz Yörük

İkisinin de kafaları fazla tütüslüydü, sallanışlarından belli oluyordu. Saat 22'de meyhaneyi terk etmişlerdi. Daha oturacaklardı, fakat, garsonlar masaları temizlemeye, iskemleleri istif etmeye başlamışlardı. "Paydos, uğur ola." demenin ta kendisi böyle olurdu.

Saat 21'den sonra herkes evine çekilir. Yalnız iki saat için sinemalar müşteriler karanlığa gömerler. Sinemalar dağılırken 10 dakikalık suni bir kalabalık olur, sonra çıt yoktur ortalıkta. Sözüm ona vilayettir burası, yirmi bine yakın da nüfusu vardır.

Kaldırımdan değil, yolun tam ortasından yürüyorlardı. Ayakkabıları gürültülü bir ses veriyordu parkede, biliyorlar gecenin bu saatinden sonra, otomobil, araba falanda pek işlemezdi.

Biri esmer, orta boyludur. Bir fikri savunduğu her halinden anlaşılıyordu. Konuşurken gözlerini daha çok açıp büzüyor, başını tempolu bir şekilde sallıyordu. İki bir kumral uzun boylu arkadaşını da durduruyordu. Ötekinin; "Bırak yahu şu martavaları. İrfan kes!" deyip gülmesi üzerine, yeniden başlıyordu konuşmaya. İçki fazla tutuyordu bu genci. Üstelik bir tartışmada yenilgiye uğramak, çileden çıkarırdı onu. Kendini her yönden ezilmiş kabul ederdi. Arkadaşları durumunu yakından bildiklerinden, pek üstelemezler.

Arkadaşı Hakkı'nın: "Adam sende be, dünyayı sen mi düzelteceksin? Bu meret neşelenmek için içilir", demesi dahi, onu öfkelenmişti. Ortaya atılan küçük bir sözü mesele yapıp, uzatmakta emsalsizdi. En iyi ciddiyetle, "Doğru azizim, doğru haklısın" deyip kestirmekten başka çare yoktu. Sonunda kumral genç de öyle yaptı, durumu kurtardı. Yoksa, daha iki üç saat taban tepmeleri, vilayette bir iki tur daha yapmaları gerekirdi. Esmer genç tam tatmin olmamıştı. Gerçi arkadaşı "Evet, haklısın" falan filan demişti ama, yine de onu bırakmamak gerekti. Yeni bir konu bulmalıydı, daha tatlı olmalıydı. Birazda ondan konuşmalılar, diğeri sikkelişip kaybolmalıydı. Böyle sıcağı sıcağına ayrılmak olur muydu? Hakkı şimdi evine gidip yatağına uzanacak. "Ben, haklısın, doğru söylüyorsun dedim ona ama, bir yığın şeylerde zırvalamadı değil doğrusu" diye mırıldanacak. Belki de; "İyi hoş, lakin sarhoşluğu pek tuhaf oluyor bu çocuğun" diyecek. Yahut annesi; "Oğlum bu gece neredeydin? Yemeğe gelmedin" deyince, "Bırak anne gene bizim İrfan'ın çenesine tutuldum..." gibi bir yığın söz söyleyecek... En iyisi başka bir şey bulup konuşmak, diğeri unutturmak.

Nereye gideceklerini düşünmeden yürüyorlardı. "Tak tak, tak tak" diye sesler gelirdi kulaklarına. Durdular, kaldırıma baktılar. Kaldırım az ışıklıydı. Esmer genç, ilk bakışta, bir berber dükkanı gördü. "Berber" yazılı levhanın altındaki duvarın sıvasından bir parça düşmüştü. Yeni düşmüşse benzemiyordu, fakat ilk defa gördü.

"İrfan." dedi arkadaşı. "Naneci körmüş o".

Bu sözler söylenirken o da körü görmüştü. Bastonuyla sağı solu yoklayarak bir ihtiyar ilerliyordu.

"Hakikaten oymuş be Hakkı" dedi.

Kör kendisinden bahsedildiğini duymuştu. Kulak kabarttı. İrfan fısıldadı:

"Hakkı ben şüpheleniyorum bu adamdan. Sahiden kör mü dersin? Daha beş sene önce nane şekeri satıyordu."

"Yok canım basbayağı kör işte".

Kör durdu, cebinden sigara çıkardı, ağzına aldı. Kibrit aranıyordu. İrfan hemen ilerledi, çakmağı çıkardı.

"Buyur" dedi, körün sigarasını yaktı. Az sakallı bir ihtiyardı. Körlüğü, dikkatli bakınca belli oluyor. Bakar körlerdendi. Çakmağın alevi, yüzünü yer yer aydınlatıyordu. İrfan gözlerini hafif büzerek, hiç kıpırdamadan ona bakıyordu. Çakmak söndü. "Eyvallah sağ ol, saat nerelerde?" Çakmak yine parladı. "On buçuk".

Kör yürümüştü. İkiside ardından baktılar. "Azizim bu herif görüyor." "Bilmem."

"Yürüyüşüne baksana yahu. Ben yürüyemem kaldırımda öyle". Hakkı güldü:

"Canım, körlerin nasıl olduğunu, neler hissettiğini hiç duymadın mı? Anladık birader, biliyoruz. Fakat bu öyle değil. Gel peşini bulmalıyım".

Hakkı işin oluruna gittiğini belirten bir baş işaretiyle karşılık verdi. Artık yürüyorlardı. Kör bir iki

cadde değiştirdi, onlar da... Ayak sesleri yankı veriyordu. K r bir ara durdu, kulak kabarttı. Yeniden yürüdü. On dakikalık bir gezinti daha oldu. Sinemalar dağılımlı olmalıydı, grup grup, insan kalabalığı geliyordu. Film hakkında ileri geri bir yığın söz ediliyordu. Herkesin bildiği Şeyler. Yalnız beş kişilik, kadınlı erkekli gruptan birisi yüksek sesle konuşuyordu “Türk filmi mi? Ömrümde gitmem. Bizimkiler film mi çevirebilirler azizim, geç. Yeminliyorum hem”. Hakkı İrfan’ı d rtt . “Ne denir böylesine.” dedi. “Bırak Şimdi, sonra konuş, işimize bakalım.”

Gözden kaçırmamak için biraz daha yaklaştılar k re. Ortalık yavaş yavaş sessizleşmişti. Bek i düdüklerini sesi duyuluyordu. K r birden döndü, hızlı hızlı onlara doğru geldi. Bir kapı aralığına sığındılar hemen. K r bastonuyla sert sert taşlara vurdu.

“Kim var orada? Kim var orada?” diye de haykırdı. Ses vermediler, nefes nefese kaldılar. “Benim peşimden kimler geliyor?”

Az daha durdu, mırıldanarak yürüdü. Peşini bırakmadılar. Boyuna sokak değiştiriyorlardı... Takip iyiden iyiye sarmıştı onları. Vilayeti iki kere tur ettiler. Mezbelilere, yangınlıklara girip  ıktılar. En tehlikeli yerlerde bile, k r mükemmel ilerliyordu. Korkuluksuz iki köprünün kenerından geçti. Bir iki çukuru, sanki görmüş gibi ötede bırakıverdi. Elindeki bastonla, yalnız sağı solu yokluyordu, başı dümdüzdü.

“Bu adam k r değil, muhakkak” diyordu ikisi de.

K r epeyce daha soluk soluğa bıraktı onları. Sonra, döndü dolandı, caddeye çıkardı... Saat 24’  çoktan geçmişti. Bir lokanta, bulaşık suyu mu nedir, pek belli olmayan berbat bir su bırakmıştı. İki köpek bir sokuntudan fazla gürültülü kemik kırıyordu. Geçenlere baktı sarı tüylü olanı.

“Aldırma, boş ver” der gibi kuyruğunu inadına sallayarak yemesine koyuldu. Bir zaman sonra da diğeri, kara pis köpek, başını havaya kaldırdı, gergindi, esnedi, sol arka ayağını duvara doğru kaldırdı... Bilinmez ne sebepten, sarı köpek deminki aziz ahbabına döndü, dişlerini gösterdi, pis pis hırladı. Öbürü daha üst perdeden hırladı bu sefer. Burun buruna geldiler, bir müddet öylece hırlaştılar. Daha da devam edeceklerdi. Lokanta temizleyicisi elindeki koca süpürgeyi, bir Doğu Anadolu k f riyle birlikte sallayıverdi ortalarına. “Vınk vınk vınk vınk” diye bir köpek ağlaşması, bir kıyamettir koptu, boş cadde çınladı. Köpeklerin biri sağa, bir sola, olanca hızlarıyla kaçtılar. Kara köpek, az ötedeki köşede durdu yine, mel l, mahzun, lokantaya doğru bakındı, ayrılmadı. Öteki ortalarda yoktu sır oluvermişti.

K r, hükümet bulvarından yukarı doğru vurmuştu, Palmiyeler, yolu daha da karartıyordu. Cadde-deki flüoresan lambalarından biri, tam ışığını alamamış, titreyip, göz kırıp duruyordu. Belediyenin yakında kaldıracadı eski bir yıkıntıyı geçtiler, H k met meydanına  ıktılar. Dört katlı koca hükümet binası,

kapkara oturmuştu. Yüzlerce pencerenin sadece birisinden ışık sızıyordu.

Sol tarafta, iki katlı başka bir bina vardı. Önünde bir cip, bir de motosiklet duruyordu. Polis karakoluydu burası.

Kör birden onlara döndü, tir tir titriyordu. Başladı tepinmeye, ardından haykırmaya.

“Ben casus muyum, ben casus muyum be utanmaz herifler? Ben hırsız mıyım? Neyim ben? İşte geldik, hadi ne yapacaksınız yapın?”

Gençler otuz metre kadar uzaktalardı, bir an tereddüt geçirdiler. Hemen çabucak, dar, karanlık bir sokağa sapıverdiler... Hala kulaklarına sesler geliyordu. Bu sefer sesler bir değil, birkaç kişiye aitti... Fersiz bir elektrik direği altında durmuşlardı. Demin sır oluveren, sarı köpek, az ötelerinde kuyruk sallıyor, karnını kaşıyordu.

İrfan ellerini pantolonunun cebine sokmuştu. Gözlerini arkadaşına dikti.

“Ayrıalım” dedi, “ayrıalım. Ne komik durum. Başımıza iş açacağız, gevezelik falan derken.”

“Zaten bu saatlere kadar dolaşmamız kabahat. Boyumuza bakan güler, yaşımıza yazık. Hadi hoşça kal”. El sıkışıp ayrıldılar.

İrfan evine doğru yürürken, sigarasından derin derin nefes alıyordu. Bu geceden memnundu artık. İsteddiği olmuştu. Deminki tartışmayı unutturmuştu bu olay. Hem de tamamen... Düşünüyordu. Hakkı sabahleyin gelir onun yanına, gözgöze gelirler, ikisi de gü-

lerler. “Neydi o, akşamki halimiz birader. Akıl yok bizde azizim, saatlerce taban teptik” dediler. Tartışmanın sözü bile edilemez.

Otururlar birer orta şekerli kahve içerler, isterlerse tavla oynarlar, gün biter. Böylece yeni bir güne başlarlar.

Sözlük

Aziz - əziz	Köpek - it
Baston - əsa	Küfür - sövgü
Bərbər - kişi salonu	Kulak - qulaq
Birader - qardaş	Lakin - amma
Casus - oğru, quldur	Lamba - çıraq
Dakika - dəqiqə	Levha - lövhə
Durdurmak - dayandırmaq	Lokanta - restoran
Emsalsiz - misilsiz, tayı- bərəbəri olmayan;	Meyhane - meyxana
Fer - güç	Müddet - vaxt
Film - kino	Otomobil - maşın
Garson - ofisiant	Palmiye - palma
Hakikat - gerçək	Pantolon - şalvar
Haykırmak - qışqırmaq	Sert - bərk
Herif - kişi	Sessizləşmək - sakitləşmək
İhtiyar - ağ saqqal	Tavla - nərd
İskemle - kətıl, taburet	Tereddüt - inanmamaq
İstif dizmək	Vilayət - şəhər
Kabahat - suç	Yankı - əkssəda
Kemik - sümük	Yapay - süni
Kırmak - sındırmaq	Yenilmək - uduzmaq
Komik - gülməli	Zırvalamak - boşa danışmaq

MUHAMMET NASİRETTİN TUSİ'NİN EĞİTİM HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Dünyaca ünlü büyük filozof, astronom, matematikçi, pedagoğ hoca Muhammet Nasirettin Tusi (1201-1274), Nahçıvan'ın Ordubat ilinde doğmuştur.

Tusi, küçük yaşta ilimle uğraşmaya başlamış, çalışkanlığı, akıllı ve zekası ile öğretmenlerinin dikkatini çekmiştir. İlk eğitimini babasından alan Tusi, daha sonra devrin en büyük alim ve öğretmenlerinde ders almış. Tusi, hikmet, mantık, idrak teorisini Şark Aristosu sayılan İbn-i Sina'nın talebesi olan meşur Azeri filozof Brehmenyar'dan öğrenmiş. Tusi döneminin ansiklopedik bilgiye sahip en büyük alimi sayılmıştır. Dünyaca meşhur Maraga Rasathanesi'ni O, kurmuştur. Dahiyane eserler meydana getirmiş; bu eserler dünya ilminin gelişmesine etki etmiş, bu sayede de kendisine büyük nüfus kazandırmıştır. Tusi, ahlaki ve manevi konuları içeren, eğitim ve öğretim meselelerine ilişkin faydalı eserler vermiştir. O, “Ahlaki Nasiri”, “Adabül-müteellimin”, “Nasihât-name” ve “İsmetin Manası” isimli eserlerinde eğitimin önemli problemlerini tahlil ve tetkik etmiştir.

Tusi, insanları manevi temizliğe, ahlaki saflığa çağırmıştır.

O, “Ahlaki Nasiri” eserinde hikmet, ahlak, devlet kuruluşu, idare etmek siyaseti, evlat terbiyesi hakkında dikkate değer güzel düşünceler ileri sürmüştür.

Bu eserinde faziletlerin başında ilim ve amelin geldiğini bunların insanlarda olması halinde o insanın olgun insan olacağına göstermiştir.

Nasirettin yalnız ilmi ve ameliyle, halka hizmet etmekle iyi ünvan kazanmanın mümkün olduğu göstererek şöyle söylemiştir:

Mey içmek seherden akşama kadar
Büyüklük değildir, hüner değildir
Çok yemek yada iki elvan giyinmek
İnsanı büyütmez bir zerre kadar

Men diyim sana büyüklik nedi
Eşit sen de varsa akıldan eser
Kurtlar dostlarını gamdan kederden
Halkın isteğiyle yaşa mühteser.”

Tusi, Ahlaki Nasiri eserinde ahlaki arındırmanın en hayırlı iş olduğunu ifade ediyor ve “her işi yapan insan olduğuna göre insanın eğitimi her şeyden önemlidir” diyor. Buna göre insanların hayatlarının ilk dönemlerinde anne ve babanın eğitimine, sonra İslam'ın kaide ve kurallarına, daha sonra da ahlak ve inancın berraklaştırılmasına ihtiyaçları vardır.

Tusi, “faziletler” ve “rezaletler”den bahsederken onları dört gruba ayırır. O'na göre faziletler, “hikmet, secaat, iffet ve adalet”; rezaletler ise, “cehalet (hikmetin zıddı), korkaklık (secaadın zıddı), çılgınlık (iffetin zıddı) ve zalimlik (adaletin zıddı)” tir.

Tusi, faziletlerin korunmasını nefis sağlığında görür, “özüne, kendisine göre adam seçmek sağlam ruhlu, terbiyeli, namuslu, naz, insanlarla oturup-kalkmak nefsin sağlamlığında önemli vasıtalar”dır”der.

Tusi'ye göre fert özbenliğini koruyabilmesi için nefsin arzu ve isteklerini her zaman gözetim altında tutmalı ve günün bitiminde yaptıklarının ve yapamadıklarının değerlendirmelidir.

Tusi toplumun iyi insanlar tarafından idare edilmesini tavsiye eder. Yönetiminde; “kalem ehli (ilim adamları)”, “kılıç ehli (savaşçılar)”, “ticaret ehli (alış-veriş edenler)” ve “ziraat ehli (tarımla uğraşanlar)”nin ilişkilerinin önemini vurgulayan Tusi, bu sosyal tabakalardan ilim adamlarını “su”ya; savaşçıları “od (ateş)”a; tüccarları “hava”ya; çiftçileri “toprak”a benzeterek bu dörtlünün birlikte hareket etmesini tavsiye ediyor.

Tusi'nin fikirleri güncelliğini korumaktadır.¹²⁷ 4 yılında Bağdat'ta vefat eden ve oradaki Cami Mes-cidi'ndeki İmam Musa İbni Kazım'ın kabri yanında defnedilen Tusi'nin mezar taşında; “Anaların böyle doğurmadığı, ilim ülkesinin padişahı, din ve milletin yardımcısı yegane şef” ibaresi yazılmaktadır.

FIKRALAR

Hırsızın biri bir evin kapısını gece eye ile kesiyormuş. Oradan geçen bir adam sormuş: “Yahu ne yapıyorsun?” Hırsız da “keman çalıyorum” demiş. Adam da “hani sesi çıkmıyor”deyince hırsız “onun sesi sabahleyin çıkar” demiş.

Talebenin biri hocasını yemeğe davet etmiş: “Hoca efendi, yemeğe tatlı yerine helva mı getireyim, tahifi mi? demiş. Hoca: “oğlum kabın varsa ikisini de getir” demiş.

Gurbeye çalışmaya giden iki arkadaş gurbette birkaç sene kaldıktan sonra memleketlerine gelirlerken “yahu gurbetten geliyoruz, dilimizi biraz kibarlaştıralım. Örneğin; yoğurt kesesine, yoğurt torbası ve ben diyeceğimiz yerde bendeniz gibi sözler söyleyelim” demişler. Neyse yollarına giderken, yolda hemen yeni öldürülmüş bir adama tesadüf ederler. O sırada iki zaptiye gelir ve bunlara “ulan bu adamı kim öldürdü?...” deyince onlardan biri kibarlık satmak için “bendeniz” demiş. Zaptiyeler:” bunun suçu ne idi?” Dediklerinde diğer arkadaşı da “bir torba yoğurt” demiş. Zaptiyeler bunları götürmüşler, hükümet hapis etmiş. Bunlar her ne vakit mahkemeye çağrılısalar söyledikleri söz “bendeniz, bir torba yoğurt” tan ibaretmiş. Nihayet bu suç üzerinde epeyce tetkikat yakarlar ve kibarlık yapacağız derken bu vakaya düştüklerini anlarlar.

Gelin olacak kızın biri hemen ağlarmış. Babası “kızım canın istemiyorsa seni kocaya vermiyeyim; durmadan ağlıyorsun, ben bu ağlamadan senin gelin olmağa gönlün olmadığını anlıyorum” demiş. Bunun üzerine kız da baba, ağlayıca ağlayıca gelin olurum” demiş.

Köpeğe demişler ki “günde kaç taş yersin?” Köpek de “o kırık dölünün rastgelişine bakar” demiş.

Bir adam yolda giderken arkasından gelen bir adam bunun ayakkabısına basarak yırtmış. Ayakkabısı yırtılan adam bu adama kızmış, “ulan utanmıyor musun, ayakkabımı yırttın, kör müsün? diye kavga ederlerken üçüncü bir adam gelmiş, aralarına girmiş, “yahu neye kavga ediyorsunuz?” demiş. Ayakkabıyı yırtan adam” ben kazara bu adamın ayakkabısına bastım yırtıldı ve dedim ki “affedersiniz size bir ayakkabı parası vereyim bu adam da benim senin parana ihtiyacım yok, ayakkabımı niçin yırttın diyerek benimle kavga ediyor” demiş. Bunun üzerine üçüncü adam ayakkabısı yırtılan adama “madem ki ayakkabının parasını veriyor niçin almıyorsun da kavga ediyorsun?” deyince ayakkabısı yırtılan adam ayakkabıyı yırtan adamı bırakmış bu üçüncüadamla kavgaya başlamış. Bu sırada ayakkabıyı yırtan savuşmuş. Bunlar kavga ederlerken bir dördüncü adam gelmiş,” yahu utanmıyor musunuz, sokak ortasında ne kavga ediyorsunuz?..” demiş. Üçüncü adam demiş ki:” Bire arkadaş,şu adamın ayakkabısını bir adam kazara yırtmış, ayakkabının parasını vereyim diyor. Bu adam da benim senin parana

ihtiyacım mı var, ayakkabımı niçin yırttın? diye kavga ediyor. Ben de parayı niçin almıyorsun da kavga ediyorsun dedim ise bana da sıvana kaldı.” Bunun üzerine dördüncü adam üçüncü adama” senin ne vazifen? O onun ayakkabısını yırtmış sana ne oluyor?” diyerek kavga etmeye başlamış. Bu sırada ayakkabısı yırtılana savuşmuş. Üçüncü adamla dördüncü kavga ederken zaptiyeler gelmiş, her ikisinide mahkemeye vermişler. Mahkemede sorgu sual yapılmış ayakkabıyı yırtan da yok ayakkabısı yırtılan da yok. Bunun üzerine mahkeme bunları salıvermiş.

Adamın birinin bir çirkin karısı varmış. Karısı hastalanmış, kocasının yanında ağlarmış: “Ben ölürsem sen ne yapacaksın?” demiş. Kocası da ağlarmış: “Ya sen ölmezsen ben ne yapacağım” dermiş.

Şairlerden biri bir şaire gitmiş demiş ki: “Yahu ben bundan sonra dehşetli bir şair olacağım; çünkü rüyada Hazret-i Peygamberi gördüm, ağzıma tükürdü. “Şair” sen yanlış gördün, her halde Hazret-i Peygamber senin ağzına değil, yüzüne tükürmüş olmalı” demiş.

Bir cahil adamın büyük bir alim oğlu türemiş. Babası oğlunun bulunduğu şehire oğlunun yanına gelmiş. O alimin ahbaplarından birisi hürmet üzere alimle babasını yemeğe davet etmiş. Davette misafire ikram olmak üzere gayet güzel ve büyük bir elma vermişler. Alimin babası olan misafir elmayı almış, o mecliste hart hurt yemiş. Neyse, sonra eve geldikleri vakit babasına, “baba, böyle meclislerde bir şey verilerse yeme de al, koynuna koy” demiş. Diğer bir gün

de diğ er bir ahbabı bunları yemeğ e davet etmiş. Sofraya kuzu dolması gelmiş ikram olmak üzere kuzunun başını ev sahibi koparmış, babasının önüne koymuş. Misafir, oğlunun evvelce elma hakkında yaptığı tenbîhe göre kuzunun başını kokmuş ve koynuna sokmuş. Bu sefer oğ lu daha ziyade mahcup olmuş ve “keş ke tenbîh etmeseydim” demiş.

Padiş ahın biri hizmetçisi ile pazara gitmiş, pazarda patlıcan görmüşler, paş a hizmetçisine “patlıcan ne güzel sebzedir, ne güzel yemeğ i olur” deyince hizmetç i de “evet efendim hakikaten patlıcan çok lezzetli bir sebzedir” demiş. Bundan sonra gezerek yine bir dükkanda patlıcan görmüşler, bu sefer paş a demiş ki “patlıcan sebzelerin en fenasıdır, diğ er sebzeler ondan daha iyidir, bunun hazmı zordur” deyince bu sefer hizmetç i “evet paş am patlıcan sebzelerin en fenasıdır” demiş. Bunun üzerine paş a hizmetçisine “yahu ben patlıcanı öğ düm, sen de öğ den ben patlıcanı zemmettim, sen de zemmettin. Sen nasıl adamsın? demiş. Hizmetç i de cevaben “paş am ben patlıcanın hizmetçisi değ ildim, senin hizmetç inim, sen ne söylersen ben de onu tastik ederim” demiş. Bundan paş a çok memnun olmuş ve hizmetç iye bahş iş vermiş.

Bir adam eski zamanda beş altı sene askerlik yaparak gelmiş ve ağ zı da biraz incelmış. Evlerine geldiğ i zaman keçileri görünce annesine sormuş: “Anne bu hayvanların başlarındaki ağ aç lar ne? Sonra harmanda kalburu görünce babasına “bu delik, delik şey nedir?” demiş. Bunun üzerine babası “o delik delik şeyin ke-

narına bir bas” demiş. Ayağ ıyla kenarına basınca kalbur ayağ ının kemiğ ine sertçe vurmuş. “Yahu kalbur ayağ ımı acıttı” demiş. Babası da “iş te adını bildin” demiş.

AÇLIK VE TOKLUK

Çok fakir Bektaş iyi bir gün oruç yerken gören zaptiyeler, yakasına yapış mış lar. Zavallı adam ellerini göğ e aç mış :

-Heh Ulu Tanrım, her zaman aç gezerim, bir kul çıkıp halin nedir diye sual etmez. Bir gün karnımı doyuracak olurum ahiret suali sorarlar, hikmetine gerç ekten akıl ermiyor.

BİR DAHA SARMAM

Bektaş iyi oruç yerken yakalayan zaptiye çavuş u, aç mış ağ zını, yummuş gözünü:

-Ulan, demiş, hadi Allahtan korkmuyorsun, ş u baş ındaki sarıktanda mı utanmıyorsun?

Bektaş i, boynunu bük müş :

-Bağ ış la suçumu ağ a, demiş, vallahi de billahi de sarmam bir daha.

ACIMAK

Abdülhamidin paş alarından Zülfikar Paş a, son derece çirkindi. Uzun ve düşük kulakları, efendisi gibi upuzun ve kancalı bir burnu, dudaksız geniş bir ağ zı,

birbirine yakın boncuk gözleri, seyrek ve kırçıl bir sakalı vardı.

Padişah bir gün kendisiyle konuşurken:

-Biliyor musun Zülfikar, dedi.; seni gördükçe karına acıyorum.

Nükteden bir adam olan Paşa, lafin altında kalmadı:

-Ah,sultanım,dedi,karımı görseydiniz bana daha çok acırdınız.

KARŞILIKLI DİLEK

Fakir bir adam, pek cimri bir zengine başvurarak:

-Senden bir dileğim var, dedi. Zengin:

-Benim de bir dileğim var, dur önce ben söyleyeyim.

-Fakir:

-Buyurun, söyleyin, dedi.

-Dileğim: benden bir şey istenmemesidir.

TERLETMEK İÇİN

Tıp Fakültesinin son sınıfında imtihana giren talebeye mümeyyizler sordular:

-Hastayı terletmek için ne yaparsın?

-Arkasına tentürdiyot sürerim.

-Başka?

-Asprin veya benzeri bir tablet aldırırım.

-Başka?

Çocuk fena halde kızarmış kan ter içinde kalmıştı. Aklına başka şey gelmiyordu. Birden buldu ve sevinerek haykırdı:

-Getirir huzurunuzda imtihana sokarım.

AĞIRLAMAK

Turist bir köyde tıraş olmak zorunda kalmıştı. Birden berberin bir hareketi karşısında gözleri fal taşı gibi açıldı:

-Aman, ne yapıyorsun, hiç fırçaca tükürülür mü?

Berber istifini bozmadı:

-Beyim, seni ağırlamak istedik, memleketten olsaydın yüzüne tükürecektik.

PAHALI YEMEK

Piyangoda bir milyonluk ikramiyeyi kazanan iki köylü İstanbul'a para yemeğe gelmişlerdi. Evvela bir lokantaya gittiler ve listede gördükleri en pahalı yemeklerden ısmarladılar. Bir ara iki arkadaştan biri yanlarındaki masada bir adamın hardal kavanozundan bir parça alıp tabağının kenarına koyduğunu gördü.yanındakini dürttü:

-Bak bak kim bilir ne kadar pahalı yemek ki, bu kadar az alıyor, dedi.

Sonra garsonu çağırıldı, hardal kavanozunu işaret ederek:

-O nedir? dedi.

-Hardal.

-Bize de getir ondan

Garson bir dolu kavanoz hardalı getirip önlerine koydu. Köylü, bir boş tabak alarak hardalı içine boşalttı. Kaşığına daldırdığı gibi ağzına attı. Fakat gözünden yaşlar boşalması bir oldu. Bunu görünce arkadaşı teselli etti:

-Ağlama be dostum,yetmezse daha getiririz, paramız var çok şükür ne üzülüyorsunuz?

İSABET Kİ AYAĞIMI ATMADIM

Bektaş, bir caminin önünden geçerken bir de bakmış, imam, elinde koskoca bir sopa almış, içeriye giren bir deveye habire indiriyor. Merak ederek sormuş:

-Niye vuruyorsun hayvana, Hoca efendi?

İmam, öfkeli öfkeli bağırmış:

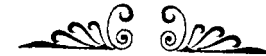
-Camiye girdiği için.

Bektaş düşünmüş:

-İsabet ki ayağımı atmadım mübarek yere.

Sözlük

Afedersiniz – bağışlayın	Lezzetli – ləziz
Alim – alim	Mahcup – günahkar
Bektaş - bektāşi soyundan olan	Mahkeme – məhkəmə
Cahil – avara	Misafir – qonaq
Dehşetli – qorxunc	Öfke - əsəb
Evvela – qabaqca	Onay – təsdiq
Hardal – xardal	Padişah – hökəmdar
Hoca – imam	Paha – qiymət
Hörmət – sayğı	Patlıcan – badımcan
İkram - saymaq, hesab etmək	Sebze – tərəvəz
Kab – boş qab	Seyrek – az
Karı – avrad	Tabak - boş qab
Kavanoz – şüşə qabı	Tatlı – şirniyyat
Keman – kəmança	Tetkikat – araştıрмаq
Kibar – nəzakətli	Ulu – uca
Kızmaq - əsəbiləşmək	Zaptiye – subay
Koca - ər	

VASIYET

Orhan Seyfi Orhon

Dostlarım, toplanın öldüğüm zaman;
Riyayı o günlük bir yana atın!
Tutunuz tabutun bir kenarından;
Bir derin çukura beni fırlatın!

Kalınca büsbütün sizden uzakta,
Vücudum çürürken kara toprakta,
Uzanın rahatça sıcak yatakta,
Yaşamak gururu içinde yatın!

Yüzyüze getirmez bizi asırlar,
Meydana vurulsun saklanan sırlar
Sayılsın şahsıma aid kusurlar,
Korkmayın içine yalan da katın!

Anlayım:Kimlermiş dost sandıklarım;
Muhabbetlerini kiskandıklarım?
Anlayım:Ne boşmuş inandıklarım?
Şu yalan hayata bana anlatın!

Dostlarım, anmayın artık adımlı!
Siliniz gönülden eski yadımı!
Kırınız, sonuncu itimadımı:
Ölünce bir daha beni aldatın!

Sözlük

İtimat – güven

Şahıs – öz

Saklanmak – gizlenmek

Sanmak – hesap etmek

Sıcak – isti

Riya – yalan

Yan – yanaşı

HABABAM SINIFI (Roman'dan bir parça)

Rifat İlgaz

Kel Mahmut Hababam Sınıfı'nın kapısına dikil-
miş yırtınıyordu:

“Hangi eşek, bu başımda tepinen?”

Ses yok.

“Söyle Recep, kimdi bu herif?”

Müdür yardımcısı Kel Mahmut'un odası, Haba-
bam Sınıfı'nın tam altındaydı. Biri hızlıca yürüdü mü
hemen yukarı çıkar, ağzına geleni söylerdi. Sınıf Mü-
messili Palamut Recep, bir taktik inceliği göstermek
zorundaydı:

“Şabandı, efendim”.

Biliyorduki İnek Şaban, az sonra nasıl olsa Tu-
lum Hayri'yi şikayet edecekti. Şaban ayağa kalktı:

“Durun”! dedi, “Anlatmayın”.

Kel Mahmut'un, Şaban'ı kolladığını hep bilirdik.

Biraz yumuşayarak:

“Ne oldu gene”? dedi.

“Efendim, Hayri şey yaptı!”

“Ne yaptı?”

“Söyle ne yaptı. İnek mi dedi?”

“Hayır efendim” demedi ama... Tarih kitabımın içine...

“Söyle, çabuk... İnek mi yazdı?”

“Ot koydu efendim!”

Hep gülüyorduk.

Gözünle gördün mü?” diye sordu Kel Mahmut.

Başka kim koyacak efendim. Bir de açtım ki... Fransa Büyük İhtilaline çalışacaktım...

Tulum Hayri:

“Yalan efendim.” diye atıldı.

“Yalan mı?”

“Kör olayım ki yalan. Ben Fransızca kitabının arasına koydum otu.

Otun Fransızcasını soracaktım”.

İneklğine bakmadan yağcılık yapıyordu. Kel Mahmut tarihe gelirdi çünkü.

Kel Mahmut işi kapatmak için İnek Şaban'a döndü:

“Sonra... Sen de kalktın, vurdun değil mi?” dedi.

“Kalktım ama vuramadım”.

“Demek başımda tepinen eşek sendin.”

“Hayır efendim!”

“Peki demin kalkan bendim demedin mi?”

“Ben...”

“Söylesene”.

“Ben eşek değilim! Ben...”

“Nesin sen, hayvan herif?”

Kalem Şakir, Refüze Ekrem'in kulağına:

“Bilmeyecek ne var, inek.” diye fısıldadı. Ama Kel Mahmut'tan başka herkes duymuştu. O da kopan gülüşlerden verilen cevabı çoktan çıkarmıştı. İpin ucunu kaçırmamak için:

“Heyyy”, dedi, “Yarın yazılı yapacağım. Siz gelin bakalım, ikiniz!”

İki etüt sınıfta çıt çıkmadı. Harıl harıl kopya hazırladık.

Sözlük

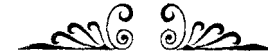
Etüt – ders, mövzu

Kapatmak – bağlanmaq

Ot – çəmən

Sınıf – otaq

Yazılı – imtahan

“AŞK-I MEMNU”DAN

Halit Ziya Uşaklıgil

Nihal ancak üç gün odasında hasta kalmıştı, fakat üç aydan beri hal-i nekahet devam ediyordu.

Babasına tabiiler:

-Burada kalmayınız, kızınıza adanın mebzul güneşleri, sık çamları altında uzun seyranlar yaptırınız demişlerdi ve üç aydan beri adada, ihtiyar halanın tek atlı arabasında sabah akşam baba ile kıza tesadüf olunuyordu.

Biri daha ihtiyar, diğeri daha çocuk olmuş gibiydiler. Onların yekdiğerleriyle pek az görüşerek, fakat birbirine pek çok sokularak arabada yanyana bir duruşları, çamlıkta biri ötekinin koluna asılarak bir yürüyüşleri vardı ki, onlara yekdiğerinden şifa bulan iki hasta halini verirdi. Baba ile kız arasında ne Behlüle, ne Bihtere dair bir küçücük kelime teati edilmemişti. O menhus hatıradan kaçıyorlardı, mazid en son seneleri tamamen unutmuş gibiydiler; İstibali için bazen iki kelimeyle, hülyalar kuruyorlardı.

Adnan Bey ihtiyar mürebbiyeye uzun bir mektup yazmış ve ondan kısa bir cevap almıştı. Madmazel Döfertün kış iptidasında gelecekti. Şakire Hanımla kocası Cemilelerini gelin ettikten sonra artık o iki tazeyi güvercin yuvalarında rahat bırakarak hayatlarının son senelerini yalıda ikmal edeceklerdi.

Bülent mektepte geceleri kalmayacaktı. Yine bahçede uzun koşuşlar olacak, mini mini metbahın parlak takımları arasında kitaplarda bulunmuş tarifnamelerle tatlılar yapılacaktı. Hayat yine onlar için müebbet bir bayram olacaktı, madem ki, artık baba kızına, kız babasına avdet etmişlerdi.

Yalnız Beşir eksikti. Nihal:

-Oh! Biçare Beşir!der, sonra bu hatırayı feciyede teveffük etmek istemeyerek ilave ederdi:

-Değil mi, Bey Baba? Ne kadar güleceğiz, hani ya evvelleri nasıl gülerdik...

Ve mesut zamanının mesut kahkahalarından birini bulmaya çalışarak, kesik, kuru, güya içinde bir ızdırıp ağlayan bir kahkaha ile kollarını babasının boyunadolar, dudaklarını uzatır; ta çenesinin altından o kılsız noktadan öperdi.

Ağustos nihayetinin bir akşamıydı. Baba kız yine seyranlarına çıkmışlardı. Artık döneceklerdi, irden Nihal terbiyeleri babasının elinden aldı:

-Rica ederim,biraz daha, Bey Baba dedi.Sonra babasına donuk beyaz bir sahfa

-Bakınız,bize fener çekiyor.

Bunu söylerken dudaklarında bir tebessüm vardı, sonra bu tebessüm elim bir manayı hüsrana alarak dudaklarının üstünde kaldı. Başu biraz öne mütemayil, gözleri süzğün, artık esmerleşen yalın üstünde güya bir hatıranın hayal-i piranım takib ederek kaldı.

İşte onlar, mesut nişanlılar, tek atlı arabalarının seyran-i hafifiyle uçarak,mesut aşkları ile dolu, başla-

rının üstünde yekdiğerini sevenler için çekilen bir fenerle, koşuyorlardı.

Nihal kamçısı ile atın karnını okşayarak bu müphem hayal-i saadete yetişmek kendisinden kaçan bu şeyi yakalamak istiyordu. Sonra birdenbire silkinerek, artık nevmid olmuşçasına durdu:

-Burada biraz inelim mi? dedi:

Onunla beraber burada yarım saatlik bir istirahat içinde neler duymuştu. Yine deniz uzak bir fişfişa ile:

Mahrem neşideler söylüyordu, yine kamer beyaz ziyaları ile etrafa yaygım bir handeyi inbisat yapıyordu; fakat... Nihal düşünmemek için, görmemek için kalbinde acı bir nakta ile babasının koluna asılıyor, onun omuzuna başını koyuyor ve kendi kendine:

-Artık mürebbeden böyle!... diyordu.

Evet mürebbeden böyle ve bununla mesut olacağına kalben yemin ediyordu. Gözlerini kapayarak o hatıra saadeti nusrane bir hatırayı mevta hükmünde, ta imak-i kalbine defnedecek ve babasının koluna asılarak, başını omuzlarına koyarak mesut olmak için çalışacaktı.

Bunu söylerken, babasını yavaş yavaş çekerek götürüyordu, çekti çekti bir de çamlığa o yeşil aşıyan sevdaya, o bir zümrüdün içinde oyulmuş rüyaya avdet etmek istiyordu. Sonra çamlığın ta kenarında durdu; ilerlemekten onu meneden bir şey vardı.

Orada durarak bakıyordu. Belki onlar içerideydiler. O mesut nişanlılar. Behlülle Nihal... Acı bir tebessümle dudakları titriyordu, birden bunu düşünme-

mek için nefesine haber etti. Zihninden geçen bu şeyin, babasını rencide etmesinden korkuyordu. Artık bundan sonra hayatını babasına medyun değil miydi?

Yalnız ona...

Şimdi bir baba kız yaşamak için yekdiğerine merbut, muhtaç idiler. Bunu tekrar ederken zihninden bir şimşek suretiyle bir korku geçirdi: Ya ikisinden biri yalnız kalırsa? Sonra bu korkudan kaçmak için babasını çekiyor:

-Artık kaçalım diyordu ve gözlerini kapayarak, kalbi bir dua ile o korkuya cevap veriyordu:

-Beraber daima beraber yaşarken ve ölürken...

DOSTLAR BENİ HATIRLASIN

Aşık Veysel Şatiroğlu

Ben giderim adım kalır
Dostlar beni hatırlasın
Düğün olur bayram gelir
Can kafeste durmaz uçar
Dünya bir han, konan göçer

Ay dolanır yıllar geçer,
Dostlar beni hatırlasın
Can bedenden ayrılacak
Tütmez baca, yanmaz ocak
Selam olsun kucak kucak

Dostlar beni hatırlasın
Ne gelsemdi, ne giderdim
Günden güne arttı derdim
Garip kalır yerim yurdum
Dostlar beni hatırlasın

Açar, solar türlü çiçek
Kimler gülmüş kim gülecek
Murat yalan, ölüm gerçek
Dostlar beni hatırlasın
Gün ikindi akşam olur

Gör ki başa neler gelir
Veysel gider adı kalır
Dostlar beni hatırlasın

DÜŞMAN

Sabahattin Ali

Gece, hafif yağmur çiseliyordu.

Asfalt yolda yürürken yeni rugan iskarpinleri nemli nemli parlıyor ve siyah, çizgili pantolonu bunların üzerine tatlı bir akışla dökülüyordu. Paltosunun geniş yakasını kaldırmış, kalın eldivenli ellerini arkasına bağlamıştı.

Dalgın dalgın yürüyor ve boş gözlerle ayaklarına, ıslak asfalttan biraz yukarıya doğru kalkıp, sonra kolayca ileriye uzanan ve yine ıslak asfalta dokunan

iskarpinlerine bakıyordu. “Hayat bu rugan iskarpinlerime ne kadar benziyor!” dedi, “tıpkı bunlar gibi biz de günler geçtikçe aşınmaya bir tarafa kaykılmaya, çirkinleşmeye en nihayet ise yaranmamaya başlayacağız...”

Sonra bu düşünceleri istediği kadar ince ve zekice bulmadığı için dudaklarını büktü. Biraz evvel bir arkadaşının evinde oynadığı pokeri aklına getirdi. Otuz lira kazanmıştı.

-Yanıma o karı oturmasaydı daha çok kazanabilirdim! diye söylendi, kadın hem kocasının parasına güvenerek cesur oynuyor, hem de eğilip kağıtlarına bakıyordu.

Ağır, fakat tatlı bir pudra, esans ve saç kokusu burnuma gelir gibi oldu, yutkundü.

Hayat ne güzel, fakat ne cansıkıcı şeydi!... Gündüz daire... Hafif bir iş, bol para... Akşam üzerleri güzel bir yemek, bazan sinema... Sonra uyku... Bunların hepsi güzeldi, fakat bütün günü dolduran bu eğlendirici işlerin içinde insan bir boşluk hissi duymaktan kurtulamıyordu. Bir şey eksik gibiydi, bütün ömrünce işlemeyen bir yeri varmış gibiydi.

Şimdi evine dönerken gene bu boşluğun farkına vardı. Gününü güzel geçirdiğini, hatta otuz lira kazandığını düşünüyor ve içinde gene doyurulamamış bir yer kalmasına şaşıyordu. “Belki bu hayat, sık sık uykusuzluk, sınırları bozuyor!” dedi.

Evinin önüne gelmişti. Aralık bahçe kapısını ayağı ile itti. İki tarafı çiçekli çakıl yolda yürümeye başladı. Geceleri eve hep arka taraftaki küçük kapıdan

girerdi. Salona ve ön kapıya yakın bir yerde yatan hizmetçiyi uyandırmak istemediği ve yatak odası bu kapıya daha yakın olduğu için farkına varmadan kendini buna alıştırmıştı.

Başı yukarıda yürüyordu. Kapıya yaklaşınca elini cebine götürüp anahtarı çıkardı ve ileriye baktı.

Şiddetle ürkererek olduğu yerde kaldı: Bir karaltı kapının hafif girintisine büzülmüş, kımıldamadan duruyordu.

Elini cebine götürdü. Tabancasını almamıştı. Karaltı birdenbire kımıldadı.

Genç adam bağırarak ve kaçmak ister gibi bir tavır aldı, fakat karaltı parmağını ağzına götürerek yavaşça "Suss!" dedi.

Bunu o kadar tabii, o kadar emirden uzak, fakat hakim bir sesle söyledi ki, öteki elinde olmayarak durdu ve merakla o tarafa baktı

Karaltı yaklaştı:

-Şurada biraz uyumuş kalmışım. Bir fenalık için gelmiş sanmayınız...

Yatacak yerim yok! dedi.

O zaman ev sahibi bu yabancıyı dikkatle süzdü ve hayret etti. Bu, ne bir dilenciye, ne de bir serseriye benziyordu. Kılığı oldukça düzgün, boyunbağlı adeta efendi soyundan bir şeydi.

Lakayt görünmeye çalışarak yabancıнын yanından geçti ve elindeki anahtarı kapıya soktu.

Sonra birdenbire korkarak durdu. Bu herife pek çabuk inandığını düşündü be bir an, kafasına bir şey inmesini bekledi.

Öteki ayaklarını sürükleyerek birkaç adım gitmiş sonra durup yüzünü tekrar genç adama dönmüştü:

-Bu gece bahçenin bir köşesinde yatmama müsaade etmeyecek misiniz?

Bunu söyleyerek ufak bir leylak ağacının altına doğru bir adım attı. Ev sahibi geriye dönerek yabancıya baktı. Yüzünü dallar ve yapraklar gölgelediği için pek göremiyordu. Yalnız sesi o kadar emniyet vericiydi ki, bütün korkularını ve tereddütlerini silip götürüyordu.

Kafasına bir ışık parlayıp söner gibi oldu. Bu sesin emniyet vericiliğini bir tanışıklıktan geldiğini zannetti. Şimdi bu sesin damağındaki akisleri on bir ahbabın sesi gibi geliyordu.

Birkaç adım daha ilerledi. Yağmur durmuş, bulutlar birbirini kovalamaya başlamıştı. Gece yarısında çıkan yarım bir ay, dalların arasından geçerek yabancıнын yüzünü yer yer aydınlatıyordu.

-Müsaade etmiyorsanız gideyim! dedi ve etrafına bakındı.

Fakat genç adam onun ne söylediğini anlamadı. Dalların arasından geçen ışık yabancıнын ağzını ve çenesini aydınlatmıştı. Bu dişleri, söylerken iki kenarı aşağı doğru çekilen bu dudakları tanır gibi oldu...

M A S A L

MURADINA EREN KIZ

Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde, deve tellal iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır salları iken, bir ihtiyar karının gayet sevgili bir katı varmış ki güzellikte cihanda eşi yokmuş. Bu kız bir gün odasında oturup nakış işlerken, akşam üstü pencereden bir kuş içeri girmiş, buna demiş ki:

“Sen kırk gün bir ölü bekleyeceksin, ondan sonra muradına ereceksin” demiş. Ondan sonra oradan uçmuş gitmiş. Bu kıt o akşam yatmış uyumuş, ertesi akşam olunca o kuş gene gelmiş, gene eskisi gibi söylemiş gitmiş. Biçare kız kuşun söylediğini annesine söyleyince annesi:

“Kızım, o kuş acaba ne vakit gelir?” Kız da “bu akşam yine gelir” demiş. Annesi akşam olunca yükün içine girmiş saklanmış kuş gene gelmiş:

“Sultanım, kırk gün bir ölü bekleyeceksin, sonra muradına ereceksin!”, demiş, çıkmış gitmiş. Kızın annesi bunu işitince:

“Kızım, gel seninle bu kuşun elinden kurtulmak için başka memlekete kaçalım”, demiş. Kız da:

“Nasıl olursa olsun” diye razı olmuş.

Bunlar o memleketten çıkmışlar. Bunlar gide gide birkaç gün sonra bir memlekete varmışlar; o

memlekette bir büyük sarayın etrafında gezerlerken gece bunlar oracıkta yatıp uyumuşlar.

Kuş usuletle kızı kapıp sarayın içinde bir odaya bırakmış; neden sonra kız gözünü açıp bakmış ki kendisi bir sarayın içinde, odanın ortasında da döşek içinde bir ölü yatıyor; kız bunu görünce, akli başından gider, fakat kuşun dediği hatırına gelip:

“Ne yapalım, bu da silahtan alınma yazılmış, ne çare, İnşallah, sonu hayırdır”, diye orada oturur bekler. Validesi sabah olunca uykudan uyanır, bakar ki kazı yanında yok:

“Eyvah, kızımı kuştan kaçırdım, yine kendi elimle kaybettim”, diyerek ağlaya ağlaya oradan doğru evine döner. Kız gece gündüz hiç uyumaz, ağlar sızlar; nihayet otuz dokuzuncu gün bir pencerede oturup denize doğru mahzun mahzun bakarken İran tarafından bir gemi görünür, bu gemi tam sarayın önünden geçerken kız kaptana eliyle işaret eder. Kaptan durur, kız kaptana on bin kuruş verir, bir halayık satın alır, ip ile halayığı yukarı saraya çeker. Halayığın boynuna bir dizi altın takar, giydirir kuşatır, karşısına oturtur. Ondan sonra “hele kendime bir arkadaş buldum” diye sevinerek silaha şükretmeye başlar. Halayığa der ki:

“Kız, sen burada azıcık bekle de ben biraz dışarı çıkacağım”, der; çıkar, sarayın odalarını dolaşır.

Bu aralık halayık odada şaşkın şaşkın etrafına bakınırken orada yatan ölü birdenbire aksırarak kalkar, yatağın içine oturur, gözünü açıp karşısında halayığı görünce:

“Kız, beni sen mi bekledin?” diye sorar. Kız da: “Evet” der.

Meğerse bu yatan şehzade imiş; “Bundan evvel beni kırk gün kim beklerse, ben onu alırım” diye yemin etmiş. Bunun üzerine halayığı nikah edip alır. Şehzade buna sorar:

“Daha senden başka kimse var mıydı?”

Halayık:

“Evet, şu odada benim bir cariyem var, para ile satın aldım, boynunda olan altınları da ben verdim.” diye oradan hanımını çağırır:

“Kız, gel, efendi seni istiyor” diye hanımını şehzadeye gösterir.

Zavallı kız içeriye girip işin başka türlü olduğunu görünce: “Ne yapayım, bu da allahtan, buna da sabrederim, bakalım allah sonunu ne yapar?” deyip aşağı yukarı hizmet etmeye başlar.

Bir gün şehzade gurbete gitmek ister, hanıma:

“Benden ne istersin?” der. Kız da:

“Bir elmas küpe isterim” der. Asıl hanıma sorar, o da: “Ben bir sabır taşı isterim” der; fakat eğer bu taşı unutacak olursan, gelirken geminin önü simsiyah karanlık olsun, arkası açık olsun, der. Oradan şehzade kalkıp Yemen’e gider; bir kaç ay sonra Yemen’e varır, orada işlerini bitirip, hanımın hediyesini alır, kızın istediğini unuttur, yola çıkar, bir de bakar ki geminin önü simsiyah karanlık olur, gemi asla ileri gidemez. Kaptan gemi içinde olanlara:

“Eğer içinizde bir beddua uğramış adam varsa,

dışarı çıksın,” diye bağıır. Şehzade bunu işitince kızın emaneti hatırına gelir, geri döner, sabır taşı denilen taşı alıp tekrar gemiye gelir. Bu sefer birdenbire geminin önü açılıp gemi kuş gibi hareket etmeye başlar. Biraz sonra memleketine vasil olur, gemiden çıkar, sarayına gelir, kız ile halayık merdivenden aşağı iner karşılar yukarı çıkarırlar, şehzade hanımın, halayığın hediyesini verir. Akşam olunca biçare kız odasına gider, şehzade ile hanım yatarlar. Yatakta iken: “acaba bu kız sabır taşını ne yapacak?” diye hatırına geliri merak eder. Oradan hemen usuletle döşekten çıkar, halayığın yattığı odanın kapısına gelir, anahtar deliğinden gözetlemeye başlar. Kız sabır taşı denilen mercimek kadar taşı yere koymuş:

“Ey, sabır taşı, ben vakti zamanıyla anamın kıymetli bir evladı idim. Bir gün nakış işlerken pencereye bir kuş geldi, bana kırk gün bir ölü bekleyeceksin, ondan sonra muradına ereceksin dedi. Oradan ben bir hal ile bu” araya geldim, otuz dokuz gün bu yiğidi bekledim, sen olsan, nasıl sabır edersin, ya sabır taşı?”, dedikte sabır taşı şişmeğe başladı.

“Ondan sonra o gün denizden bir gemi geçiyordu. Ben bu gemiden bir halayık aldım, kırkuncı günü olunca ben bu halayığı bırakıp biraz dışarı çıktım; derken bu yiğit uyanmış, kızını görünce kendine nikah etmiş. Sen olsan nasıl sabredersin?” deyince, sabır taşı daha ziyade şişer. Şimdi ben satın aldığım halayığa halayık oldum, o da bana hanım oldu; ya sabır taşı, buna nasıl sabredersin?” demesiyle sabır taşı çatladı.

Gördün mü, ya sabır taşı, sen bile bu hallere sabre-
medin, ben nasıl sabredeyim, bari kendimi helak ede-
yim”, diye ayağının altına bir iskemle koyar, kendini
tavana asar. Şehzade bu hali görünce, dayanamayıp
kapıyı kırar, içeri girer, kızı kurtarır, ipten aşağı alır:

“A sultanım, madem ki beni bekleyen sen idin,
niçin bana şimdiye kadar söylemedin?” diye kızı ku-
caklar, oradan kendi odasına getirir; öteki kıza bir tek-
me vurur, uyandırır. Kıza der ki:” Kırk katır mı ister-
sin, yoksa kırk satır mı? “Kız”Oh, kırk satır düşmanı-
mın başına olsun, kırk katır isterim ki memleketime
gideyim” der. Şehzade bu kızı kırk katırın kuyruğuna
bağlar salıverir, kızın her bir parçası bir dağda kalır;
ondan sonra hanımı kırk gün kırk gece düğün dernek
ile kendine nikah eder, alır, kız da muradına erer.

KUMBARA HIRSIZI

Aziz Nesin

Altı aydan beri İstanbul’da telefon odalarındaki
otomatik telefonların kumbaraları çalınıyordu. Bir ted-
bir olmak üzere, Telefon İdare Almanya’dan yeni oto-
matik telefonlar getirtti. Bunların kumbarası telefon
sandığı ile bir olduğundan, kumbaranın sökülmesi im-
kansızdı. Ama bu sefer de hırsızlar, kumbarayla bera-
ber bütün telefon sandığını olduğu gibi çalıp götürme-
ye başladılar. Vapur iskelelerinde, postahanelerde,
garlarda ne kadar otomatik telefon varsa hepsi çalın-

mıştı, idare, haftada bir yeni telefonlar koyuyor, ertesi
gün, hatta o gün, yeni konulan telefon çalınıyordu.

Telefon İdaresi buna karşı başka bir tedbir dü-
şündü. Bir komisyon kuruldu. Mütahasıslardan biri şu
teklifi ortaya attı:

-Kumbaraları nasıl telefon sandığından sökül-
mez bir halde bütün yaptıysak, şimdi de, telefon oda-
sıyla telefon sandığını birbirinden ayrılmayacak bi-
çimde perçinli yapalım.

Bu buluş komisyon üyelerine uygun geldiyse de
içlerinden biri:

-Bu bir tedbir değil! dedi.

-Neden?

-Biz bunu denedik, olmadı. Eskiden hiç olmazsa
yalnız kumbaralar çalınıyordu. Çalmasıyla diye kum-
barayı telefon sandığına perçinli yaptırdık, bu sefer ol-
duğu gibi sandığı da beraber yürüttüler. Şimdi, sayın
arkadaşlarımız kumbarayı, telefonu, kutuyu ve odayı
hep bir yapalım, perçinli olsun da birbirinden ayrılma-
sın diyorlar. Fakat düşünmüyorlar ki, hırsızlar bu sefer
odayı da beraber topunu birden çalacaklarından idare-
mizin zararı daha büyük olur.

-Öyleyse ne yapalım? diye bir ses yükseldi.

-Yapılacak şey, hırsızlara komisyon, yahut prim
vererek, kumbaraları çalmamalarını kendilerinden rica
etmektir.

-Ne hacet?... Prim vereceğimize maaşa bağlayalım,
alıp memur yapalım. Geç efendim, olur mu böyle şey?

-Sayın arkadaşlar! Bir noktayı unutuyorsunuz. Herifler ortada yok, siz primden, komisyondan, maaştan konuşuyorsunuz. Önce herifleri yakalamalı, sonra maaşa bağlamalı.

-Yakaladıktan sonra ne diye maaş vereceksiniz. Polise teslim ederiz.

-Peki ama hırsız bu söylediğimizi duyarsa, yakalanır mı hiç?...

-Biz kendi aramızda konuşuyoruz, biz bize...

-Olsun. Yerin kulağı vardır.

Telefon İdaresi, telefon kumbaralarını çaldırtmamak tedbirlerini düşünse dursun, hırsız kovalamakta, hırsız yakalamakta ve yakaladıklarını kaçırmaktaki büyük değerini her zaman ve her yerde ispat etmiş olan polisimiz, telefon kumbaralarının hırsızını enselemişti.

Demokratik rejim icabı, muhalefet yer elması gibi durmadan filiz verip, her filiz taprağa dalınca boyuna kök saldığından polisin işi zorlaşmıştı.

Her muhalifin arkasına bir polis takmaya, polis kuvveti yetmiyordu. Bunun üzerine polisler beş altı iş birden veriliyordu. Polisler ilk iş olarak muhalifleri takip ederlerken, bir yandan da hırsızları yakalamaya, kaçakçıları tutmaya, randevu evlerini basmaya çalışacaklar ve nöbet tutacaklardı. Haydarpaşa garında altı işi birden yapan, Şerlok Holmes'e taş çıkartacak kadar dikkatli bir polis, telefon odalarından çıkan bir adamdan şüphelendi. Dünyada şu iki gerçeği, iki kere iki dört eder gibi ezberlemeli: Polisin gözünden hiçbir şey kaçmaz bir, birde dünyanın öbür ucuna kaçsan adale-

tin pençesi yakandadır. Uzun boylu, geniş omuzlu bir adamdı. Orta yaşlıydı. İyi giyimliydi. Telefon odasının kapısını açıp başını dışarı uzatmış, dört bir yanı kuşkuyla gözetlemiş, sonra telefon odasından çıkmıştı. Pardesüsünün altında bir şişkinlik vardı.

Sivil polis, takip etmekte olduğu muhalife:

-Kardeşim, rica ederim bir yere ayrılma, dedi, ben beş dakikaya kalmaz gelirim.

Adam, garın merdivenlerinden iniyordu. Pençe omuzundan yakaladı:

-Nedir o pardesünün altındaki?...

Adam hiç kalıbını bozmadı. Tecrübeli polis böylelerini çok görmüştü, örneğin şimdi bu polis var ya, bir gece yarısı, bir ticarethanenin kasasını kamyonla yükleyen bir hırsız görmüştü. Hırsız, hiç şaşırmandan o ticarethanenin sahibi olduğunu söylemişti. Belki bu hırsız da," Telefon İdaresinin tamircisiyim. Makine bozulmuş da tamirhaneye götürüyorum" diyecekti.

Polis bir daha sordu:

-Ne var, diyorum.

-Telefon...

Polis kurnaz kurnaz güldü:

-Telefon, ha?

-Evet, satın aldım.

Düdükler öttü. Yardımcılar geldi. Hırsızı karakola götürdüler. Hırsız:

-Yoruldu, dedi.

Pardesünün altındaki koskoca otomatik telefonu komserin masasına koydu. Sonra da:

-Ne istiyorsunuz benden? diye sordu.

Polisler birbirlerine:

-Amma soğukkanlı hırsız, dediler.

Komiser, adamın düzgün kılığına bakıp:

-Kibar hırsız! dedi.

-Hırsız değilim, çalmadım.

-Ya ne yaptın?

-Bu koca alameti yazıhanene mi kuracaksın, yoksa evine mi?

-Yazıhanemde de telefon var, evimde de...

-Ooo... Gangster...

-Rica ederim Komiser bey. Bu umumi telefon benim hiç bir işime yaramaz. Üstelik pahalı da, ama satın almak zorunda kaldım.

Odadaki polislerden biri arkadaşlarına, elini kafasına götürüp "terelelli" işareti yaptı. Komiser hırsıza:

-Deli numarası yapma, dedi. Bak şu copa! Akıllıyı deli, deliyi akıllı eder.

Adam tekrar:

-Rica ederim, dedi. Rica ederim. Komiser Bey... Siz, benim kim olduğumu bilmeden...

-Merak etme, sabıka arşivinden, parmak izinden şimdi öğreniriz ne mal olduğunu.

-Benim hiç sabıkam yok.

-Yaaa... Demek yeni başladın bu zanaate?

-Yanılıyorsunuz! Beni herkes tanır.

-Adın ne senin?

-Ulvi Yatkınay. Telefon rehberine bakın, orada adımlı göreceksiniz

Gerçekten de telefon rehberinde, ev, yazıhane, depo olmak üzere Ulvi Yatkınay adına üç ayrı telefon numarası vardı. Komiser:

-Demek şimdi de sahtecilik ha? dedi.

Kısa bir araştırma sonunda bu adamın hiç bir sabıka kaydı bulunmadığı gibi, gerçekten de Ulvi Yatkınay adında zengin bir tüccar olduğu anlaşıldı.

Eski bir polis:

-Ben böylelerini çok gördüm, dedi. Bunlar ki bar arasından çıkar. Buna "kelptomani" hastalığı denir. Ne kadar zengin olursa olsunlar, çalmadan duramazlar.

Adam hala:

-Bu telefon benim malım. Ne istiyorsunuz benden? Parasını ödedim, satın aldım, deyip duruyordu.

Adamın kimliğini, tanınmış biri olduğunu öğrenen komiser:

-Beyefendi, dedi. Eğer satın aldım diye ısrar ederseniz sizi müşahade altına almaları için Adli tıba yollamak mecburiyetinde kalacağım.

-Neden?

-Hiç umumi telefon satın alınır mı?

-Hah... Hiç bunu sorduğunuz yok. Satın aldım diyorum size, inanmıyorsunuz. Bu telefon makinelerinin kumbarası kutusuyla Almanyadan 300 liraya getirildiğini Telefon İdaresindeki bir arkadaştan öğrendim. Ben ticaret yaptığımdan her gün yirmi otuz defa telefon ederim. Sokakta olduğum zamanlar, ben de herkes gibi bu umumi telefonlarla konuşmak isterim.

Komiser:

-Tabii... dedi.
-Hiç de tabii değil.
-Neden tabii değilmiş?
-Lütfen, benimle şu telefon kabinelerine kadar gelin de, tabii mi, değil mi görün bakalım.
Komiser, iki polis, bir de adam garın telefon kabinelerinden birine geldiler. Adam:
-Hep beraber girelim de hepimiz görün... dedi.
Dört kişi zar zor küçük odaya girdiler. Adam komisere:
-Şimdi, lütfen kendi karakolunuza telefon edin! dedi.
Komiser otomatik telefon kolunu kaldırdı, delikten 25 kuruş attı. Numarayı çevirdi. Sonra:
-Meşgul, dedi. Kolu yerine koydu.
Konuşmayınca, atılan 25 kuruşun alt delikten düşmesi lazımdı, düşmedi. Komiser:
-Vay anasını!... dedi.
Adam:
-Lütfen bir kere de Emniyet Müdürüne telefon edin, dedi.
Komiser bir 25 kuruş daha attı. Numarayı çevirdi.
-Cevap vermiyorlar, dedi. Telefonu kapadı. Yine 25 kuruş düşmemişti. Komiser:
-Bir kere de Telefon Müdürünü arayın.
Komiser, çengele asılı rehberden Telefon Müdürlüğünün numarasına baktı. Otomatik telefona 25 kuruş attı, numarayı çevirdi:

-Acayip sesler geliyor! dedi. Kolu yerine koydu. 25 kuruş yine düşmemişti, iyice hırslanan komiser, telefon kutusunu sarsmaya, yumruklamaya, sallamaya başladı. Adam:

-Durun, dedi. Ben beş senedir, bu otomatik umumi telefonlardan günde en az on defa telefon ederim. Hiç birinde konuşamam. Param da geri gelmez. Günde 2,5 lira, 75 lira, yılda yedi sekiz yüz lira... Beş senede şu kadar para... Ben de sizin gibi hırslandım, vurdum, yumrukladım, sarstım, salladım, param düşmedi. Para bu... En sonunda kutuyu olduğu gibi kaldırdım. Bu kutu 300 lira... Ben bunun parasını 20 defa vermişim. Bir mal başka nasıl satın alınır?

Komiser:

-Evet, dedi.

Adam:

-Hem ben size bir şey söyleyeyim mi, dedi. Bizde elektrik idaresi zarar eder, sular idaresi zarar eder, tramvay idare zarar eder, havagazı zarar eder, tünel zarar eder, otobüs idaresi zarar eder. Yani bütün resmi idareler zarar eder. Yalnız telefon idaresi eder. Şimdi anladınız mı neden kar ettiğini?

Komiserle polisler, kabineden çıkmışlardı. Adam içerde kalmış, hala telefon kutusuyla uğraşı-yordu.

Komiser:

-Ne yapıyorsunuz? diye sordu.

Adam:

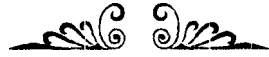
-Söküyorum, dedi. Bu da benim. Evde üç tane var. Bir de sabahleyin söktüm. Bu beşinci. Daha iki tane hakkım var. Şimdi bunu söküyorum.

Komiser:

-O söktüğünüz kutunun 75 kuruşu benimdir, dedi.

Sonra hep beraber karakola gittiler. Adamın evinde yapılan aramada üç umumi telefon daha bulundu. Evrak tanzim edilip, adliyeye gönderildi Ertesi gün bütün gazeteler:

“Aylardan beri umumi telefonları çalan hırsız yakalandı.” diye yazıyorlardı.

TÜRKCE-AZERİCE SÖZLÜK

Aa

abartmak (f)	böyütmək, şişirtmək
acayip (s)	qəribə
acele (is)	tələsik
acemi (s)	təcrübəsiz
afacan (is)	nadinc, dəcəl, şuluqçu
ağ (is)	tor
akaryakıt (b.is)	yanacaq
akide (is)	inam
alaca (s)	müxtəlif rəngli
alarma (is)	həyəcan siqnalı
anaç (is)	yetişkən, təcrübəli
anayön (b.is)	cəhət
araştırma (is)	1. axtarış, 2. tədqiqat
ardıye (is)	mal anbarı
asalak (is)	müftəxor, parazit
asil (s)	xeyirxah, əsilzadə
asit (is)	turşu
aşevi (b.is)	qəlyanaltı yeri
aşiret (is)	köçəri tayfa
atılım (is)	cəhd
atkı (is)	1. şərf, 2. taxta yaba
avize (is)	çilçıraq
aykırı (s)	zidd
ayrıntı (is)	təfərrüat
azarlamak (f)	danlamaq, tənbeh etmək

Bb

babacan (is)	xeyirxah, saf qəlbli
badana (is)	əhəng, ağırtma
bağımsız (s)	müstəqil
bağlantı (is)	əlaqə
bando (is)	orkestr
barınak (is)	sığınacaq
basamak (is)	pillə
basım (is)	topoqrafiya işi
basınç (is)	təzyiq
başvurmək (f)	müraciət etmək
battaniye (is)	odeyal
bayi (is)	satıcı, dükançı
belirti (is)	əlamət
bellek (is)	hafizə
beygir (is)	at
bezelye (is)	yaşıl noxud
bıkmək (f)	təngə gəlmək
biblo (is)	bəzək-düzək
bilinç (is)	şüur
bitkin (is)	gücsüz
bodrum (is)	zirzəmi
borazan (is)	şeypurçu, truba çalan
bozgun (is)	məğlubiyyət
bunalım (is)	böhran
burçak (is)	noxud

Cc

cacık (is)	təzə xiyarla qatıqdan hazırlanmış yemək
cadde (is)	prospekt, küçə, şose
cam (is)	1. şüşə, 2. pəncərə
cambaz (is)	1. kəndirbaz, 2. usta
caymək (f)	fikrindən daşınmaq
cemre (is)	1. fevral ayında havanın isinməsi 2. Məkkə yaxınlığında Mina vadisində şeytana daş atma mərasimi, 3. çiban
cendere (is)	1. val, vərdənə, 2. dar keçid
cimri (is)	xəsis, simic
cingöz (b.is)	1. fərasətli, 2. dəcəl
cirit (is)	cirid, nizə
civciv (is)	cücə, ciyilti
cumhur başkanı (is)	respublika prezidenti
cüce (is)	cırtıdan, liliput
cürüm (is)	1. günah, təqsir, 2. cinayət

Çç

çaçaron (is)	boşboğaz, naqqal
çalap (oz.b.is)	Allah
çalıntı (is)	oğurluq şey
çamur (is)	1. palçıq, 2. alçaq, rəzil
çan (is)	zəng
çapak (is)	1. gözdəki çirk, 2. tilişkə, qırıntı
çarşı (is)	bazar, pasaj
çekecek (is)	dabankəş
çekimser (is)	özünü saxlayan
çelik (is)	polad
çenek (is)	ləpə, dimdik
çəşitkenar (b.is)	hərtərəfli, hərcəhətli
çeviri (is)	tərcümə
çeyrek (is)	dördə bir hissəsi
çıkar (is)	1. haqq-hesab, 2. çıxış yolu
çıkın (is)	bağlama, boğça
çiftçi (is)	əkinçi
çiğdem (is)	novruzgülü
çile (is)	1. kələf, yumaq, 2. əzab-əziyyət, çətinlik
çoğul (s)	cəm şəkli
çoğunluk (is)	əksəriyyət
çorak (is)	1. şoran, şor, 2. gil
çökelek (is)	1. kəsmik, 2. çöküntü
çöplük (is)	zibillik
çözümlemek (f)	təhlil etmək

Dd

dadı (is)	dayə
dağıtıcı (is)	poçtalyon
damlalık (is)	pipetka
dantel (is)	krujeva
dargın (s)	hirsli, küsmüş
dayanıklı (is)	möhkəm, sabit
defile (is)	nümayiş etdirmə
dekovil (is)	dar dəmiryol xətti
demirbaş (b.is)	inventar
denetim (is)	yoxlama, nəzarət
denge (is)	müvazinət
depo (is)	1. anbar, 2. bak
desen (is)	naxış, bəzək
devrim (is)	inqilab
dışbükey (s)	qabarıq
doğan (is)	şahin
doruk (is)	zirvə
dönem (is)	zaman, dövr, vaxt
döviz (is)	valyuta
durgunlaşmaq (f)	hərəkətsiz olmaq
dümen (is)	sükan
düşünür (is)	mütəfəkkir
düzen (is)	qayda-qanun
düzey (is)	səviyyə
düzyazı (is)	nəsr

Ee

eciş-bücüş (s)	əyri-üyrü
edilgen (is)	məchul növ
efe (is)	1. igid, qoçaq, 2. böyük qardaş
eflatun (is)	filosof, alim
eğitim (is)	təhsil, tərbiyə
ehliyet (is)	bacarıq, ustalıq
ekir (is)	qrup, briqada, komanda
eksen (is)	ox, məhvər
ekşi (s)	turş
eldiven (is)	əlcək
eleğimsağma (b.is)	göy qurşağı
elti (is)	baldız
emniyet (is)	təhlükəsizlik
engebeli (i)	düz olmayan yer
engerek (is)	gürzə
entari (is)	xalat, qadın paltarı
erbaş (b.is)	serjant
esen (s)	1. sağlam, 2. ağıllı
esinti (is)	xəfif külək
esnaf (ç.is)	1. sənətkar, 2. sənətkarlıq
etkili (s)	təsirli
eşik (is)	astana
eşsiz (s)	misilsiz
evrensel (s)	beynəlxalq, ümumdünya
evrim (is)	təkamül, inkişaf

Ff

fanus (is)	1. mayak, 2. fənər, 3. qalpaq
faraş (is)	xəkəndaz
feribot (is)	bərə
fesləgen (is)	reyhan
fıçı (is)	çən, çəllək
fıkr fıkr (zf)	çoxlu, saysız-hesabsız
fısıltı (is)	pıçıltı
fiskiye (is)	fontan
fide (is)	şitil
file (is)	1. tor, 2. futbol qapısı, toru
filiz (is)	1. cücərti, zoğ, 2. filiz
fitil (is)	1. qaytan, şnur, 2. piltə
fok (is)	suiti
folluk (is)	yumurta qoyulan yer və ya səbət
forsa	avarçəkən, kürəkçi

Gg

gaga (is)	dimdik
gar (is)	vağzal, stansiya
gazyağı (b.is)	ağ neft
geçim (is)	1. yaşayış vasitəsi, 2. həyat
gelenek (is)	adət-ənənə
genel (s)	ümumi

gerçekçi (is)	realist
gereç (is)	material, vəsait
gevşək (s)	zəif, süst
geyik (is)	maral
gezegen (is)	planet
gezi (is)	Səyahət
gıcık (is)	1. qıdık, 2. şübhə
gocunmak (f)	1. həyəcanlanmaq, 2. qaşınmaq
görev (is)	vəzifə
görgü (is)	1. təcrübə, 2. tərbiyə
güldürü (is)	komediya
güncel (s)	aktual, günlük
gündoğusu (b.is)	şərq
güney (is)	cənub
güneybatı (b.is)	cənubi-qərb
güneydoğu (b.is)	cənubi-şərq
günlük (s)	1. bir günlük, 2. çətir
gürbüz (s)	sağlam, möhkəm, güclü
güzün (zf)	payızda

Ğğ

Türk əlifbasının doqquzuncu hərfi. Bu hərflə türk və Azərbaycan dillərində söz başlanmır.

hafız (is)

hane (is)

harami (is)

hasar (is)

hasat (is)

haşarı (is)

haşlamak (is)

havadis (is)

haykırış (is)

haylaz (s)

hela (is)

hendek (is)

henüz (zf)

heybet (is)

hınç (is)

hınçın (s)

hilal (is)

hipermetrop (is)

hitap (is)

Hh

1. hafız (Qur'anı əzbər bilən şəxs)

2. qoruyucu, hamı

ev, xana

quldur

itki, zərər, ziyan

məhsul yığımı

özbaşınalıq, intizamsız, əxlaqsız

qaynatmaq

1. yeniliklər; 2. xəbərlər

çağırış, haray

1. yaramaz, pis, 2.

tənbəl

ayaq yolu, tualet

1. xəndək, 2, kanal, 3.

səngər

indicə, bu saat

əzəmətli görünüş,

böyüklük

1. nifrət, 2. kin

tez hirslənən, qeyzli

1. aypara, hilal, 2. diş

qurdalayan,

3. qulaq təmizləyən alət

uzaqdan görünən

xitab, müraciət

hiza (is)	1. səviyyə, 2. istiqamət
hoca (is)	1. müəllim, 2. molla, 3. xoca
hostes (is)	stüardessa
hoşaf (is)	kompot
hoşgörü (b.is)	səbr, dözümlü, hövsələ
huy (is)	xasiyyət, əxlaq
hücre (is)	1. kamera, 2. loja, 3. hüceyrə

I

ıkmak (f)	1. nəfəsini saxlamaq, 2. güclə nəfəs almaq, 3. inildəmək
ılgıt ılgıt	sakit, aramla
ılıman (is)	mülayim
ırgat (is)	muzdur
ısıölçer (b.is)	k calorimetr
ısırmak (f)	1. qapmaq, 2. dalda danışmaq, qeybət etmək
ıslahevi (b.is)	həbsxana, islah yeri
ıslaklıq (is)	nəmlik, yaşlıq
ıslık (is)	fit, fişqırır
ıssız (s)	1. yiyəsiz, 2. sahibsiz, 3. boş
ıssızlaşmaq (f)	adamsız olmaq
ıstampa (is)	1. möhür, 2. ştampt
ışıldak (is)	projektor
ışın (is)	şüa, şüalanma

ızgara (is)	1. qəfəs, 2. şəbəkə, 3. barmaqıq, 4. qızardılmış
-------------	--

İ

ibrişim (is)	ipək, ipək sap
icap (is)	1. ehtiyat, vacib, 2. təsdiq
içten (is)	ürəkdən, səmimi, daxildən, içdən
ihmal (is)	etinasızlıq, saymazlıq
ihtilal (is)	inqilab, üsyan
ikaz (is)	xəbərdarlıq, xəbər
ikindi (is)	günortadan sonra
ilçe (is)	qəza
iletki (is)	bucaqölçən
iletmek (f)	1. aparmaq, 2. məlumat vermək
iliklemek (f)	düymələmək
incelemek (f)	tədqiq etmək, öyrənmək
inmeli (is)	iflic olmuş
insanüstü (b.is)	fövqəlbəşər
irkilmek (f)	yığılmaq, toplanmaq
irmik (is)	yarma
isabet (is)	1. hədəfə dəymə, hədəfi vurma, 2. qol, vurulmuş top, 3. düzgünlük, doğruluk
iskele (is)	1. liman, 2. körpü, 3.

istem (is)
işbaşı (b.is)

işbirliğı (b.is)
işlem (is)
işlev (is)
ivedi (is)
izlenim (is)

jet (is)
jilet (is)
jubile (is)
jüpon (is)

kabadayı (is)
kabak (is)
kadife (is)
kağmı (is)
kalbur (is)
kalıtım (is)
kamuoy (is)
kanepe (is)
karasaban (v.is)
kare (is)
kasılmak (f)

trap
iradə, iradə göstərmə
1. nəzarətçi, briqadir, 2.
işin başlanğıcı
əməkdaşlıq
əməliyyat, iş, düzəltmə
əmək qabiliyyəti
təcili
təəssürat

Jj

reaktiv güc
ülgüc
yubiley
alt tuman

Kk

1. lovğa, 2. cəsür, igid
1. qabaq, balqabaq, 2.
cahil
məxmər
ikiterəfli araba
xəlbir
irsiyyət
ictimai fikir
divan
xış
kvadrat
azalmaq, kiçilmək

kaygan (s)
kemik (is)
kendir (is)
kepçe (is)
kestane (is)
kestirmək (f)
kevser (öz.iş)
kısıntı (is)

kıymık (is)
kişilik (is)
konmak (f)
kramp (is)
kuaför (is)
küspe (is)

laf (is)

lağım (is)

lahana (is)
lakırdı (is)
lapa (is)
lastik (is)

lavabo (is)
lavanta (is)
levrek (is)

sürüşkən
sümük
çətənə
çömçə
şabalıd
müəyyən etmək
cənnət bulağı
1. məhrumiyyət, 2.
azaltma
tikan, yonqar
şəxsiyyət
1. qalmaq, 2. oturmaq
qıc olma, spazma
bərbər
çöküntü, xılt

Ll

1. söz, ifadə, nitq, 2.
naqqalıq
1. lağım, yeraltı yol, 2.
mina
kələm
söz, nitq, boş danışıq
sıyıq, şilə
1. rezin, kauçuk, 2.
qaloş, 3. şin
əl-üz yuyan
ətir
xanı balığı

leylak (is)	yasəmən
lif (is)	1. lif, sap, 2. damar
liste (is)	cədvəl, siyahı, vərəq
lodos (is)	1. cənub küləyi, lodos, 2. cənub
lop (is)	yumşaq və yumru
lülə (is)	1. qıvrım, buruq, 2. lülə

Mm

mahfaza (is)	1. qab, qutu, qovluq 2. çexol, örtük, üz, 3. qabıq, qişa, pərdə, 4. mücrü, sandıqca
makas (is)	1. qayçı, 2. qırxma maşını
makbuz (is)	qəbz, imza
manav (is)	meyvə-tərəvəz satıcısı, göyərtili satan
marangoz (is)	dülgər
maşrapa (is)	dəmir metal
matkap (is)	burğu, drel
maydanoz (is)	cəfəri
mendil (is)	1. dəsmal, yaylıq, 2. salfetka
mercek (is)	linza
meşrutiyet (is)	konstitusiyə
mevduat (is)	1. əmanət, 2. depozit
mıknatış (is)	maqnit
mızıklanmaq (f)	biclik etmək

miğfer (is)	dəbilqə, şlem
miyop (s)	yaxından görəni
mola (is)	fasilə, qısa istirahət
moloz (is)	çınqıl, qırma daş
muhafaza (is)	qoruma
muhallebi (is)	düyü ununda südlü kisel
mukavva (is)	karton
musluk (is)	kran
mücevher (is)	bahalı şeylər
mülteci (s)	qaçqın, mühacir
müteahhit (is)	öhdəçilik, qəbul edən

Nn

nacak (is)	kiçik balta
nafaka (is)	yaşamaq üçün vəsait
nafila (s)	1. hədəf, boş, 2. nafilə
nahiye (is)	kənd, nahiyə
nalbur (is)	dəmirçi, nal hazırlayan
nalın (is)	taxta səndəl
nam (is)	1. ad, 2. şərəf
namlu (is)	lülə ağzı, tiyə
narenciye (is)	sitrus
nasır (is)	qabaq, döyənək
nesne (is)	1. əşya, 2. heç nə, 3. tamamlıq
net (zf)	açıq-aydın, aşkar, təmiz
nevresim (is)	yorğan üzü (torba şəklində)

nilufer (is)
nitelemek (f)

oba (is)
odak (is)
oje (is)
okuryazar (b.is)
olağan (s)

olağanüstü (b.s)
olay (is)
onarım (is)
onur (is)
oparlör (is)
oturum (is)

oybirliği (b.is)
oylamak (f)
oylum (is)

oysa (bağ)

öbek (is)
öç (is)

ödenek (is)

ağ zanbaq, nilufər
təyin etmək, xarakterizə
etmək

Oo

çadır, alaçıq, oba
mərkəz, ocaq
dırnaq üçün lak
savadlı
adi, tez-tez təkrar
olunan
fövqəladə
1. hadisə, 2. fakt
təmir, düzəltmə
ləyaqət, şərəf
reproduktor
1. iclas, müşavirə, 2.
yaşayış yeri
səs birliyi, yekdilliklə
səs vermək
1. yiv, 2. həcm, 3.
boşluq
fəqət, halbuki

Öö

1. qrup, dəstə, 2. qalaq
1. intiqam, qisas, 2.
mərə
1. ayrılmış məbləğ, 2.

ödül (is)
ödünç (s)
öksüz (s)
önder (zf)
önermek (f)
önlemek (f)
önsezi (b.is)
örs (is)
öte (is)
övünç (is)
özgün (s)
özveri (b.is)

pabuç (is)
paldır, küldür (zf)
palyaço (is)
panjur (is)
pasaklı (s)
pastane (is)
patika (is)
paydos (is)
peçete (is)
pekişmək (f)

peksimet (is)
pelikan (is)
peş (is)

dostasiya
1. mükafat, 2. priz
1. istiqraz, 2. borc
yetim
dahi, lider, rəhbər
təklif vermək
qarşısını almaq
ürəyi damma
zindan
o biri, o biri tərəf
fəxr, qürur
orijinal, özünəməxsus
fədakarlıq

Pp

1. tufli, 2. başmaq
səs-küylə,
kloun, təlxək
pəncərə qabağı
pinti, səliqəsiz
qənnadı mağazası
iz, cığır
fasilə, istirahət saati
əlsilən, salfetka
məhkəmlənmək,
bərkimək
suxarı, qalet
qutan
1. calaq, yamaq, 2.

petrol (is)
pırasa (is)
pısırık (s)
pil (is)
piliç (is)
pipo (is)
plaka (is)

pompa (is)
pörsümek (f)
propaganda (is)
pusmak (f)
pürüz (is)

rafadan (s)
rafine (s)
rağmen (ed)
ranza (is)
rapor (is)
reçete (is)
reçine (is)
regaip (is)

renkkörlüğü (b.is)
revir (is)
rota (is)

arxada
1. ağ neft, 2. neft
kəvər
qorxaq, bacarıqsız
batareya
cücə
trubka, çubuq
1. nömrə işarəsi, 2.
lövhəcik
nasos
qabıq, dəri
təbliğat
1. gizlənmək, 2. enmək
1. əyri-üyrü, 2. qüsür, 3.
əngəl

Rr

ılıq yumurta
təmizlənmiş
baxmayaraq, əksinə
koyka, çarpayı
1. məruzə, 2. arayış
resept
ağac qatranı
ehtiram bəhsi, hörmət
predmeti
daltonizm
ambulatoriya
kurs, istiqamət

rozet (is)
rugan (is)
ruj (is)
rüzgar (is)

sağanak (is)
sahan (is)
sakat (s)

sakınca (is)
salamura (is)
salça (is)
samanyolu (b.is)
sanık (s)
saptamak (f)

sarık (is)
savcı (is)
sebze (is)
sedyə (is)
sehpa (is)
semirmək (f)
sendika (is)
sığırtmaç (is)
sıkıyönətim (b.is)
silo (is)
sokulgan (is)

bant, nişan
lak, lak çəkilmış
dodaq boyası, pomada
külək

Ss

leysan, tufan
mis nimçə
1. şikəst, 2. zədələnmiş,
3. səhv
maneə, əngəl, çətinlik
duzlu, şor
tomat, pomidor
ağ yol, kəhkəşan
müqəssir, müttəhim
1. müəyyən etmək, 2.
möhkəmlətmək,
3. təsdiq etmək
çalma, əmmamə
prokuror
tərəvəz, göyərti
xörək
altlıq, dayaq, dirək
kökəlmək
həmkarlar
müftəxor
fövqəladə vəziyyət
anbar
bezikdirici, usandırıcı

soyut (s)
söylev (is)
susam (is)
sülün (is)
süs (is)

mücərrəd
nitq
küncüd
qırqovul
bəzək, naxış

şadırvan (is)
şaka (is)
şakımak (f)
şamar (is)
şarkı (is)
şarküteri (is)
şebboy (is)
şehla (s)

şehriye (is)
şekerpancarı (b.is)
şırınga (is)
şilte (is)
şofben (is)
şömine (is)
şut (is)

Şş

fontan, fəvvarə
zarafat
1. oxumaq, 2. banlamaq
şillə, şapalaq
mahını
kolbasa dükanı
şebbü (çiçək)
1. gözü bir az çəp olan,
2. boz-mavi rəngli göz
əriştə
şəkər çuğunduru
şpris
1. döşək, 2. tənbel
kolonka (vannada)
buxarı
zərbə

taahhütlü (s)
tabak (is)

taka (is)
tanımlamak (f)

tapmaq (f)

tarım (is)
tasarlamak (f)
taşıt (is)
tavsamak (f)

tayın (is)
teğmen (is)
tekel (is)
teleferik (is)
temsil (is)

tepkili (is)
teyemmüm (is)
tığ (is)
tınaz (is)
tokaç (is)

Tt

sifarişli
1. boşqab, iri nimçə, 2.
porsiya, 3. gön dəri
istehsalı
kiçik yelkənli qayıq
müəyyən etmək,
xarakterizə etmək
sitayış etmək, ibadət
etmək
kənd təsərrüfatı
layihəsini çəkmək
nəqliyyat
zəifləmək, əvvəlki
gücünü itirmək
pay, ərzaq payı
leytenant
inhisar
asqılı yol, funikulyor
1. nümayəndəlik, 2.
truppa,
3. müqayisə
reaktiv
uğur
iynə, mil
taya
toxmaq

tren (is)
trompet (is)
tulumba (is)
tutanak (is)
tutumlu (is)
tüzük (is)

ufalmak (f)
uğrak (is)
uğramak (f)

uğraş (is)
uluorta (zf)
urgan (is)

uskumru (is)
uşak (f.s)

utku (is)
uyluk (is)
uysal (is)
uyurgezer (b.is)
uyuşukluk (is)
uzlaşmak (f)
uzman (is)

qatar
truba
nasos
1. protokol, 2. akt
qənaətcil
1. nizamnamə, 2.
əsasnamə
3. reqlament

Uu

kiçilmək
daimi yanacaq yeri
baş vurmaq, düçar
olmaq
1. mübarizə, 2. iş
ehtiyatsızlıq, əsassız
yoğun kəndir, incə
kanat
skumbriya
1. gənc, cavan, 2.
xidmətçi
qələbə, xoşbəxt
bud
sözəbaxan, itaətkar
lunatik
keylik, ətalət,
razılığa gəlmək
mütəxəssis

üçgen (is)
üfürükçü (s)
ülkü (is)
ülser (is)
ünite (is)

ünlü (is)
üretmək (f)

ürümək (f)
ürün
üstgeçid (b.is)
üstlenmək (f)
üstün (s)
üstünlük (s)
üvey (s)
üye (s)

vakte (is)
valiz (is)
vapur (is)
vardiya (is)
varmak (f)
varsayım (is)
vastiyer (is)
vatman (is)
venüs (öz.is)

Üü

üçbucaq
türkəçarə
ideal, məfkurə
yara
1. hissə, birləşmə, 2.
vahid, 3. obyekt
1. məşhur, 2. sait
istehsal etmək,
çoxalmaq
hörmək
məhsul
estakada
öhdəsinə götürmək
əla, yüksək
səthi, gözucu
ögey
1. üzv, 2. orqan

Vv

dayanacaq, fasilə
çemodan
gəmi, bərə
növbə, növbətçilik
gəlmək, çatmaq
fərziyyə
paltarasan, asqı
tramvay sürücüsü
Venera, Zöhrə ulduzu

veresiye (zf)
verimli (s)
vızır vızır (zf)
vinç (is)
viraj (is)
vurdum-duymaz (b.is)

kredit, borca vermə
məhsuldar, səmərəli
tez, ani olaraq
qaldırıcı kran
döngə, dönüş
1. küt, fərasətsiz,
korazehin, 2. laqeyd

yetkili (s)
yılmaz (s)
yıpranmaq (f)
yiv (is)
yontu (is)
yorumlamak (f)
yörünge (is)
yular (is)
yüklem (is)
yüksünmək (f)
yüzbaşı (b.is)

səlahiyyətli
qorxmaz
köhnəlmək, dağılmaq
1. oyuq, çuxur, 2. kəsik
heykəl
şərh etmək
1. orbita, 2. trayektoriya
noxta, cilov
predikat
ağır hesab etmək
kapitan

yaban (is)
yağız (s)
yakamoz (is)
yakarmak (f)
yamak (is)
yangı (is)
yankı (is)
yapmaq (f)

Yy

1. səhra, vəhşi, 2. özgə,
yad
qarayanız, qarabuğdayı
dənizin fosfor parıltısı
1. sığınacaq axtarmaq,
2. yalvarmaq
köməkçi şagird
iltihab
əks-səda
1. etmək, yerinə
yetirmək, 2. yaratmaq
3. düzəltmək, 4. səbəb
olmaq
sanksiya
radius
müqəddəs, mömin
1. nehrə, 2. atılmış,
tökülmüş
yaşıllaşmaq
çatmaq, yetişmək

yaptırım (is)
yarıçap (b.is)
yadır (s)
yayık (is)
yeşermək (f)
yetişmək (f)

zabıta (is)
zakkum (is)
zank (is)
zangırdamak (f)
zapt (is)
zaten (zf)

zafürre (is)
zeki (s)
zerdali (is)
zerzevat (is)
zımba (is)

Zz

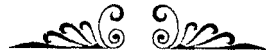
polis
1. oleandr, 2. cəhənnəm
ağacı
yapışqan
qüvvətlə əsmək
tutma, işğal, müsadirə
mahdiyyətə, əslində,
ümumiyyətlə,
yeri gəlmişkən
pnevmoniya
ağıllı, fərasətli
ərik növü
göyərtili, tərəvəz
deşmə, dəymə,
deşikaçan

zıplamak (f)
zıp zıp (b.is)

ziraat (is)

züppe (s)

hoppanmaq, atlamaq
taxta kəpəyi ilə
doldurulmuş top
kənd təsərrüfatı,
əkinçilik
sırtıq, üzlü

M Ü N D Ə R İ C A T

Ön söz	8
Heydər Əliyev. Seçilmiş fikirlər	11
Atatürk vecizeleri	15
Allah'ım bu vuslatı hicran etme. Mevlana Celaledin Rumi	19
Nizami Gencevi'nin eğitim öğretim hakkındaki görüşleri	20
Yunus Emre	23
Gurbet. Kemalettin Kami Kamu	24
Sinek Avcılığı. Aziz Nesin	25
Cenk marşı. Mehmet Akif Ersoy	30
Hicap. Yakup Kadri Karaosmanoğlu	32
Çanakkale şehitlerine. Mehmet Akif Ersoy	38
Kimsesiz bir gün. Kadir Babuşçu	40
Sessiz gemi. Yahya Kemal Beyatli	59
Gençlik! Fakir Baykurt	60
Azerbaycan yüreğimde şahdamar. Yavuz Bülent Bakiler ...	63
Hatıra. Enis Behiç Koryürek	65
Muhammet Fuzuli'nin eğitim hakkındaki görüşleri	66
Vatan şarkısı. Namik Kemal	70
Hocanın kızları	71
Niye yemezsin!	72
Kedi ise et nerede?	73
Bir aşk masalı. Atilla İlhan	74
Bayrak. Arif Nihat Asya	81
Oğuz han destanı	83
Vatan türküsü. Fazil Hüsnü Dağlarca	87
Harika çocuk. Orhan Kemal	89
Bir gece gezintisi. Cengiz Yörük	95
Muhammet Nasirettin Tusi'nin eğitim hakkındaki görüşleri	102

Fikralar	105
Açlık ve tokluk.....	109
Bir daha sarmam	109
Acımak	109
Karşılıklı dilek.....	110
Terletmek için	110
Ağırlamak.....	111
Pahalı yemek.....	111
İsabet ki ayağımı atmadım.....	112
Vasiyet. Orhan Seyfi Orhon	114
Hababam sınıfı (Roman'dan bir parça). Rifat İlgaz	115
"Aşk-i memnu"dan. Halit Ziya Uşaklıgil	118
Dostlar beni hatırlasın. Aşık Veysel Şatiroğlu	121
Düşman. Sabahattin Ali	122
MASAL. Muradına eren kız	126
Kumbara hırsız. Aziz Nesin	130
Türkçe-azerice sözlük	139

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
BAKİ DÖVLƏT UNİVERSİTETİ

TÜRK ƏDƏBİYYATINDAN SEÇMƏLƏR

(Türkdilli tələbələr üçün dərs vəsaiti)

**«Elm və Təhsil» nəşriyyatının direktoru:
professor Nadir MƏMMƏDLİ**

*Kompüter dizayneri: Tural Əhmədov
Səhifələyici: Vüsalə Mirzəyeva
Montajçı: Rasim Hacıyev
Operator çapçı: Elşad Hacıyev*

Yığılmağa verilmiş **05.05.2010.**
Çapa imzalanmış **21.05.2010.**
Şərti çap vərəqi **10,5**. Sifariş № **115**.
Kağız formatı **60x84 1/16**. Tiraj **200**.

Kitab «**Elm və Təhsil**» nəşriyyat-poliqrafiya
müəssisəsində səhifələnilib çap olunmuşdur.

E-mail: elm_ve_tehsil@box.az
Tel: 497-16-32; 050-311-41-89

Ünvan: Bakı, İçərişəhər, 3-cü Maqomayev döngəsi 8/4.